

Politikos apžvalga

GRĮŽO IŠ LONDONO LIETUVOS DELEGACIJOS NARIAI

Gegužės 24 d. grįžo iš Londono, iš Anglijos karaliaus Jurgio VI karūnavimo iškilnių Lietuvos delegacijos nariai: užsienių reikalų ministeris St. Lozoraitis, kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, protokolo direktorius įgaliotas ministeris Girdvainis ir užsienių reikalų ministerio asmens sekretorius Dr. Bačkis.

Grįžtančius delegacijos narius geležinkelio stotyje sutiko kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, aukštieji karininkai, kariuomenės dalių vadai, Respublikos Prezidento adjutantas plk. ltn. Šliogeris, o taip pat užsienių reikalų ministerijos direktoriai ir aukštieji valdininkai. Grįžtančių Lietuvos delegaciją sutikti buvo atvykęs ir Didžiosios Britanijos pasiuntinys Lietuvoje charge d'affaires Prestonas.

LATVIJOS KARIUOMENĖS VADAS PRANCŪZIJOJE

Gegužės 24 d. Latvijos kariuomenės vadas gen. Berkis, lydimas prancūzų pėstininkų inspektoriaus gen. Duffieus ir latvių pasiuntinio Dr. Grosvaldo, buvo nuvykęs apžiūrėti St. Cyro karo mokyklos. Vakare latvių pasiuntinys surengė priėmimą prancūzų ir latvių karininkams. Tame priėmė, be gen. Duffieus, taip pat dalyvavo ir prancūzų vyriausiojo štabo viršininko padėjėjas Colsonas ir Schweissguthas.

PRASIDĖJO TAUTŲ SĄJUNGOS TARYBOS SESIJA

Gegužės 24 d. 17 val., pirmininkaujant pusiaujo atstovui Quevedo, Tautų Sąjungos Taryba pradėjo savo 97-ją sesiją.

Turimomis žiniomis, Tautų Sąjungos Taryba, visų pirma, svarstysianti klausimus, susijusius su nesikišimo komiteto kompetencija ir su Valencijos vyriausybės skundu.

ATIDARYTA PARYŽIAUS PARODA

Gegužės 24 d. Prancūzijos respublikos prezidentas Lebrunas iškilmingai atidarė 1937 metų Paryžiaus tarptautinę meno ir technikos parodą. Šia proga prezidentas Lebrunas pasakė kalbą, kurioje plačiai nušvietė Paryžiaus parodos tikslus. Baigdamas, Lebrunas tarp kitko pareiškė, kad tas didelis šių metų sambūris dar kartą turi žmonėms įrodyti, kad pasauliui vertingas gyvenimas gali būti tik, jei tautos supranta vienos kitų tautinių genijų siekimus; gerovė — tik jei nuolat vis labiau ir labiau keičiamasi idėjomis ir produktais; ir laimė — jei bus sveikai vykdoma tarptautinė santarvė ir tarptautinė taika.

Paryžiaus paroda lankytojams atidaryta tik nuo gegužės 25 d. Šioje parodoje dalyvauja 42 tautos. Parodoje iš viso bus 350 paviljonų, iš kurių 200 — prancūzų. Dar daugelio tautų paviljonų yra neįrengtų. Iš svetimųjų paviljonų iki atidarymo dienos galutinai buvo įrengti Sovietų Sąjungos, Vokietijos, Italijos, Belgijos, Danijos, Olandijos, Švedijos ir Šveicarijos paviljonai.

LENKAI SUSIRŪPINĘ KUR DĖTI ŽYDUS

Lenkų laikraštis „Politinės Informacijos“ gegužės 21 d. svarsto Lenkijos gyvenančių žydų emigravimo klausimą. Laikraštis svarsto ir Palestinos klausimą ir primena didelį lenkų vyriausybės susidomėjimą sionistų organizacijomis ir jų siekimais. Pasak laikraščio, lenkų ambasadorius Londone, kalbėdamasis su britų vyriausybės nariais, ne kartą nurodęs tą susidomėjimą. Čia pat laikraštis pažymi, jog žydams emigruoti Palestinos nepakanka. Pasak laikraščio, lenkų užsienių reikalų ministeris Beckas neseniai per pasikalbėjimą su vienu Amerikos spaudos atstovu pareiškęs, jog Europoje žydams emigrantams nesama vietos ir kad todėl turį būti surasta vietos žydams emigruoti į kitus užjūrio kraštus. Ateityje bus tyrinėjamas galimumas žydus kolonizuoti Madagaskare ir kitur.

EDENAS ĮSPĖJĖS BECKĄ

„Manchester Guardian“ žiniomis, britų užsienių reikalų ministeris Edenas įspėjęs lenkų užsienių reikalų ministerį Becką dėl jo varomos politikos. Esą, Edenas pareiškęs, kad Beckas savo politika stengiasi išardyti Mažąją Santarvę.

Lenkų spauda tą „Manchester Guardian“ žinią paneigė.

ATSAKYMAS SIENŲ KARO REVIZIJOS IR AGRESIJOS ŠŪKIAMS

Litvinovo pasitarimus su Blumu ir Delbosu gyvai komentuoja Sovietų spauda. „Izviestija“ cituoja prancūzų užsienių reikalų ministerijos komunikatą apie pasitarimus ir primena, kad tas komunikatas yra nedviprasmiškas atsakymas kraštams, įrašiusiems į savo vėliavą sienų karo revizijos ir agresijos šūkius. Tas atsakymas esąs padarytas laiku dėl to, kad tie kraštai išplėtė smarkų veikimą kryptimi, diametraliai priešinga taikos nuostatams, užfiksuotiems Paryžiaus komunikate.

Berlyno Romos ašis paskutiniu laiku siekė atskirti saugumą vakaruose nuo saugumo Centrinėje Europoje ir Rytuose. Pasinaudodamos ta ašimi, tos valstybės smarkiai puolusios Prancūzų Sovietų paktą ir Čekoslovakų Sovietų paktą, įžiūredamos juose svarbiausią kliūtį savo karo planams įvykdyti. Valstybės pasiryžusios agresiją lokalizuoti, taip pat siekusios pasikasti po Tautų Sąjungą. Komunikatas duoda atsakymą į visus šiuos klausimus. Komunikatas sustiprina kolektyvinio saugumo taikos ir lojalios tarptautinio bendradarbiavimo Tautų Sąjungos rėmuose pagrindus.

Laikraštis Paryžiaus dokumentą laiko vertingu indėliu į kovą už taiką. Jo vertybė yra ta, kad nuskambėjo tikrieji žodžiai tuo laiku, kai taikos sprogdinimo pavojus jaučiamas labiau, negu bet kada. Kolektyvinio saugumo deklaracija, pabrėžta taip griežta forma ir taip reikiamu laiku suteiks naudą taikos reikalui.

Laikraštis neabejoja, kad kolektyvinio saugumo formulės, kai po dviejų didžiųjų valstybių užsienio politikos bazės, turės atvesti prie pasiryžimo ši kardinalų bendro saugumo principą ginti ne tik žodžiu, bet ir veiksmu. Tai pat liečia ir Tautų Sąjungą, kurią taikos priešai paskelbė subankrutijusia tik dėl to, kad daugelis valstybių — Tautų Sąjungos narių paskutiniu laiku tik ir siekė to, kad pakenktų to tarptautinio organo prestižui. Paryžiaus deklaracija vėl į dėmesio centrą stato svarbiausius taikos klausimus — kolektyvinį saugumą, taikos nedalomumą ir lojalinį tarptautinį bendradarbiavimą.

JUNGTYNĖSE VALSTYBĖSE DAUG NEDRAUGIŠKUMO VOKIETIJAI

Grįžęs iš kelionės po Jungtines Valstybes, profesorius Schoenemannas, Berlyno politinių mokslų mokykloje skaitė paskaitą apie Jungtines Valstybes ir Vokietiją. Jis, visų pirma, pažymėjo, kad Jungtinėse Valstybėse sutinkama daug nedraugiškumo tam, kas yra vokiška. Toliau paskaitininkas konstatavo, kad tam tikra vokiečių spaudos dalis stengiasi apjuodinti Amerikos civilizaciją, ko jokiū būdu neturėtų būti, nes, apskritai, Amerikos civilizacija nėra „neapkeština“. Esą, vieną kartą Vokietija jau buvo klaidingai įvertinusi Amerikos įsikišimą į karą ir, galų gale, kaip tik dėl to įsikišimo Vokietija karą pralaimėjo. Po to, savo kalboje Schoenemannas priminė tuos rezultatus, kurie buvo pasiekti per vieno didelio Amerikos laikraščio paskelbtą anketą apie tas svetimas valstybes, kurios Jungtinėse Valstybėse turi daugiausiai simpatijų. Didžioji Britanija gavo net 55% visų balsų. Toliau Prancūzija gavo 11%, Vokietija — 8% ir Suomija — 4% balsų. Suomija Jungtinėse Valstybėse populiari dėl to, kad gerai moka savo karo skolas.

Baigdamas, profesorius Schoenemannas pridūrė: „Šiaip ar taip, šiuo metu Jungtinių Valstybių viešoji nuomonė yra tokia: kitados reikėjo ištisų metų Jungtinėms Valstybėms palenkti prisidėti prie karo prieš Vokietiją, o šiandien tam prireiktų tik kelių valandų, o gal net ir kelių minučių“.

VIRŠELYJE — VYT. GAVĖNO NUOTRAUKA

Laidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius ltn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, M i š k y, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkams ir kareiviams metams — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

„Spindulio“ B-vės spaustuve Kaune.

Kariuomenės vadovybė ir vyriausybės nariai kariuomenės ir visuomenės šventės iškilmių metu Karo Muziejaus sodelyje priima kariuomenės ir visuomenės organizacijų parada

Miežlaiškio nuotr.

Patiems reikia parodyti, kad mokame laisvę branginti ir ją ginti

Krašto Apsaugos Ministerio brig. gen. St. Dirmanto kalba, pasakyta kariuomenės ir visuomenės šventės minėjime V-22 d. V. D. universitete

Prieš trejus metus buvo iškelta naujų minčių apie mūsų krašto saugumą. Tos mintys plačiai paplito, ir šiandieną jau platieji visuomenės sluoksniai pradeda gyvai suprasti tą tiesą, kad reikia rimtai rengtis ginti nepriklausomybę, jei norime gyventi laisvi. O tas rengimasis bus įmanomas tik tuomet, kai žymi piliečių dauguma sąmoningai ir tvirtai bus įsitikinusi, kad kiekvieno iš jų yra pareiga vienu ar kitu būdu dalyvauti plačiajame krašto gynimo darbe. Šiuo laiku krašto atsparumą rodo ne tiek jo ginkluotųjų jėgų kiekis ir jų materialinė bei moralinė kokybė, kiek gyventojų tvirtas nesvyruojąs pasiryžimas gintis ir priešintis užpuolikui bet kuriose aplinkybėse.

Šių laikų kariuomenės tiek glaudžiai yra susijusios su gyventojų dauguma, kad ginkluotųjų pajėgų nuotaika, ypač mobilizacijos vykdymo metu, visiškai atitiks krašto gyventojų nuotaiką. Rusų kariuomenė nebuvo Didžiojo karo pralaimėjusi. Vokiečių armijos taip pat dar būtų laikusios vakarų fronte, jeigu ne katastrofos bacilos, kurios plito ir rado sau tinkamą dirvą politiniuose šalies centruose ir padarė savo pragaištingą darbą. Todėl mūsų kariuomenės vadovybė susirūpino, kad mūsų tautos dvasios sveikata ir moralinis ginklavimasis neatsilikytų nuo technikinio ginklavimosi, kuris kas mėnesį šuoliais eina geryn!

Moralinis tautos pasirengimas, be kito ko, turi reikštis didesniu visų darbštumu, smarkesniu visose kultūros šakose augimu, bendrų visai tautai idealų išryškinimu, vis gilesniu nepriklausomybės įvertinimu, savo jėgomis ir gabumais pasitikėjimo ugdymu, viduriniu ir išoriniu susiklausymu, o daugiausia — giliu įsisamoninimu, kad niekas svetimas dėl mūsų laisvės nepaaukos nė vieno kraujo lašo, kol neparodysime, kad patys mokame laisvę branginti, ją ginant ir me jos verti.

Ne visi vienodai atsiliopė į mūsų naują šūkį ir veiklą. Apsčiai dar yra šiam reikalui abejingų sluoksnių, kuriuos dar reikia išjudinti ir perauklėti.

Dar daug yra senesnio, nepataisomo vergijos laikų nuodais apsvaiginto ir pragaištingo pacifizmo nuodėmėse paskendusio, elemento; jie jau vien dėl savo galvosenos sustingimo nepajėgia praregėti ir pažinti šių laikų mūsų tautos reikalų. Nemaža yra ir tokių, kurie, patikėję senų doktrinų kūrėjams nepastebi, kad šiuo metu naujus takus mina net tie, kurie yra laikomi anų doktrinų oficialūs vykdytojai. Iš viso, manau, kad mums būtų pražūtinga akiai sekti bet kurias svetimųjų sukurtas teorijas. Mes patys turime savitai kurti savo valstybės ir tautos gyvenimo formas. Niekuomet, o ypač šiais valdymo formų keitimosi laikais nedera per daug žavėtis ir tuoju mėginti pas save realizuoti įvairias svetimoje dirvoje ir klimatuose išdygstančias teorijas, kurios dažnai net ir gimtose šalyse neįstengia išeiti iš bandymų stadijos.

Jei norime, kad mūsų tautos medis būtų sveikas ir atsparus audroms, šalčiams ir viesulams, ir kad gražiai ir ilgai gyvuotų, tai turime žiūrėti, kad jis maitintųsi mūsų žemės syvais, mūsų oru, saule ir lietumi. Neskiepikime į jo šakas nei iš šiltų, nei iš šaltų kraštų įvežtų skiepu. Geriau tegu būna beržas, ąžuolas ar eglė paprastoji, bet ne dirbtinis sužalotas medis keistuo-
lis, kurio kiekviena šaka kitokio klimato vaisių neša. Tokiems eksperimentams ant mažo kūno ne vieta. Jie tik galėtų sutrukdyti augimą ir plėtojimasi, galėtų skaudžiai sužaloti ir net mirštamai mūsų valstybei pa-
kenkti.

Čia galiu pasidžiaugti, kad daugumas mūsų akademinio jaunimo pasirodė neapkrėstas įvairių kraštų bakterijų, greit pajautė ir suprato ramovėnų ir kariuo-
menės kreipimąsi į visuomenę ir jų svarias intensijas.

LITVA
REPUBLIKA

Kai būsime apsiginklavę—tik tada mūsų žodis turės svorį ir mūsų teisės nebus mindžiojamos

Kariuomenės štabo viršininko gen. št. plk. Černiaus kalba, pasakyta per kariuomenės ir visuomenės šventę gegužės 23 d. Karo Muziejuje

Ekscelencijos p. p. ministeriai, gerbiamieji kariai, šauliai, tautietės ir tautiečiai!

Šiandieną mes švenčiame kariuomenės ir visuomenės dieną, viešai džiaugiamės bendrais laimėjimais ir stipriname tuos saitus, kurie mus tiek glaudžiai sieja. Juk kiekvienam mūsų yra visiškai aišku, kad kariuomenė yra tos pačios mūsų visuomenės dalis: ji yra iš jos išaugusi, joje yra surinkti jūsų sūnūs ir broliai, kurie budi ir saugo taip didelėmis aukomis iškovotą mūsų valstybę. O valstybę saugoti yra ne tik vienos kariuomenės, bet kiekvieno Lietuvos piliečio ir pilietės aukščiausia pareiga. Šiais laikais visa tauta gina savo valstybę, o kartu ir savo likimą. Pavojui ištikus jai tenka išspręsti — žūti ar būti. Kariuomenė sudaro tik pirmąsias eiles, kurios pastos kelią užpuolikiui. Tokios eilės turi būti remiamos ir papildomos vis naujomis jėgomis iš tos pačios visuomenės. Kariuomenė ir visuomenė yra vienas gyvas organizmas, kurio viena dalis be antros negali gyventi. Štai dėlko šios dienos minėjimas yra tik mūsų bendrų jėgų darnus pareiškimas, pasirodymas ir drauge patikrinimas, kad mes visi savo valstybės gynime esame vieningi, o mūsų protai ir širdys vienodai galvoja ir vienodai jaučia. Mes gyvename ginkluotosios taikos laikotarpį. Šiais laikais nėra valstybių, kurios neturėtų kariuomenės. Visos valstybės, nors jos ir taikingiausios būtų, yra susirūpinusios savo saugumu. Ginklavimui skiriamos milžiniškos lėšos. Nuo būtiniausių reikalų dažnai atsisakoma kaip nuo antraeilų, ir ginklams lėšų surandama.

Mes lietuviai, gyvendami įsprausti tarp galingų tautų, turime ypač rūpintis mūsų Tėvynės saugumu ir visada budėti. Savosios teritorijos tik gerais taikingais norais ir gera valia neapsaugosime. Mes turime būti gerai apsiginklavę ir pasiryžę ginklu ginti kiekvieną mūsų žemės pėdą. Tik tada mūsų žodis turės svorį ir mūsų teisės nebus mindžiojamos. Kad gerai apsiginkluotume, reikia nemažai pinigų. Nors mūsų vyriausybė, kiek ištekliai leidžia, skiria biudžeto keliu nemažai lėšų krašto gynimo reikalams, tačiau to neužtenka. Reikalinga ir visuomenės parama, nes kariuomenės yra sudėtingas mechanizmas ir jos ginklai yra bran-

gūs. Toji visuomenės parama mūs karius stiprina ne tik medžiagiškai, bet ir morališkai. Kiekvienas jūsų Ginklų Fondui duotas litas ar centas parodo, kad jūs gera valia prisidedate prie mūsų ginklo pajėgų stiprinimo. Jau mūsų kariuomenė yra įsigijusi iš to fondo keliolika tūkstančių šautuvų. Įvairios organizacijos yra dovanojusios nemažai ginklų tiesiog kariuomenės dalims ar šauliams.

Šia iškilminga proga kariuomenės ir šaulių sąjungos vardu pareiškiu, kad tuos ginklus laikysime kietose, stipriose rankose ir juos nukreipsime į kiekvieną, kas kėsinsis į mūsų Tėvynės nepriklausomybę.

Mes norime taikos, tačiau, jei būtume užpulti, turėsime garbingai gintis, ir, jei reikės, tai ir pasiaukoti Tėvynės gerovei. **Vieninga, gerai ginkluota, drausminga ir visuomenės gausiai remiama, mūsų kariuomenė bus neįkandamas, kietas riešutas kiekvienam užpuolikiui, tai bus patikimiausia taikos garantija.**

Kariuomenės saugojami mes galime ramiai dirbti ir patys, o ne svetimi, savo darbo vaisiais naudotis. Tenka dar pabrėžti, kad vis dažniau ir dažniau pasitaiko, kai visuomenė nuoširdžiai sutinka ir palydi karius čia žygiuose, čia manevruose, čia vykstant ir grįžtant iš kariuomenės, atlikus karinę prievolę. Vis giliau ir plačiau plinta įsitikinimas, kad **karinė prievolė yra garbingiausia kiekvieno piliečio pareiga.** Tai yra duoklė savo tėvynei, kurią mes su noru turime atiduoti.

Šią šventę rengiant, parodė gražios iniciatyvos ir daug pasidarbavo kariuomenės ir visuomenės dienai rengti vyriausias komitetas ir jame susispietusios kariams artimos organizacijos. Už šį kilnų darbą prašau priimti karo vadovybės vardu nuoširdžiausią padėką.

Dėkoju taip pat visoms organizacijoms ir plačiai visuomenei tiek gausingai ir su tokia pakilia nuotaika prisidėjusiai prie šios šventės. Jūsų visų palankumo ir dosnumo dėka, mes, kariai, jausime sustipręję ne tik ginklais, bet ir dvasia.

Tad darniomis ir glaudžiomis eilėmis kariuomenė ir visuomenė — eikime Lietuvos keliais, o, eidami išvien, patikrinsime šviesų, saugų ir laimingą Lietuvos rytojų!

Ji su jaunatvės energija stojo avangarde minėto sąjūdžio, eina priekin ir užkariauja pozicijas akademinėje dirvoje, savo kolegų tarpe, o atostogų metu ims skleisti tautos apsigynimo idėjas ir mūsų valstybės šaknyse — mūsų ūkininkuose, ir jauniausioje atžaloje — moksleiviuose.

Ūkininkai tiek daug sveiko proto ir tyros dvasios turi ir tiek kartų buvo apvilti svetimų apmokamų apaštalų skelbiamais mokslais ir pažadais, jog mums, neapmokamiems tautos gyvybinių reikalų, o ypač jos gynimo idėjos skleidėjams, patikės, supras, persilms jūsų entuziazmu ir rimtai nusiteiks. Tad, mielas akademinis jaunime, atėjus atostogoms, imk senus trimitus ir kankles, imk plunksną bei lyrą, imk nusipelnusį Kudirkos varpą, nevenk ir modernių radio priemonių ir skambink ir trimituok: **Tautos kūnas yra paža-**

dintas, prisikėlęs ir laisvas! Gaivinkime, gydykime ir stiprinkime tautos sielą! Ugdykime tautos atsparumą! Nes tauta be savo individualios dvasios neverta nei laisvės, nei, iš viso, tauta vadintis.

Jei tautų kūną tenka ginti tik karo metu, tai tautos siela reikia pažadinti jau ir taikos metu. Abejojimo, nepasitikėjimo ir bailumo sėklas ir svetimų dievų garbinimą išraukime su šaknimis.

Susiprask ir likusis akademinis jaunime, žiūrėk ne srovių ir kuopelių interesų, bet imk pavyzdį iš kariuomenės: aukok savo jėgas tam, kas šiuo momentu yra reikalingiausia visai tautai, dirbk jos gynimo bare. O jūs, Ramovės korporantai, eikite į visuomenę kaip karių avangardas, būkite vitaminas ir cementas visam jaunimui, ugdydami tautos pasiryžimą gintis.

Po švenčių

Nors jau nuo gegužės 23-sios dienos nejučiomis prabėgo visa savaitė laiko, tačiau nepaprasti tos mūsų ir visuomenės bendrosios dienos vaizdai, įspūdžiai bei išgyvenimai dar visiškai ryškūs tebestovi mūsų atmintyje ir mūsų akyse. Daugelis mūsų, kariai, kurie tą dieną turėjome laimės ir garbės iškilmingai žygiuoti savųjų dalinių gretose, dar tebegirdime tas audringas, nuoširdžias visuomenės mums keltas ovacijas, patriotinius, karinius šūkius, tebejaučiame po kojomis metas bei į rankas įteikiamas iš mūsų mergelių ir mažųjų rankų gėlių puokštes ir gausiai ant veidų, ant uniformų krintančias įvairiaspalvių gegužės žiedelių snaiges. . .

Taip pat, kur nors rikiuotėje žygiuodami, dar, rodos, aiškiai juntame, kaip su mumis ir paskui mus, irgi darniose gretose, traukia visa organizuotoji visuomenė, visa ginkluotoji Lietuva. Argi galėjome, pagaliau, pamiršti, kad šios kariuomenės ir visuomenės šventės proga, mūsų visuomenės ir kai kurių įmonių dėka, mūsų ginklavimasis padidėjo šimtais naujų šautuvų ir visa eile kulkosvaidžių. Be to, nedaug, turbūt, Lietuvoje buvo žmonių, kurie bent tą dieną nebūtų davę kad ir mažos aukos Ginklų Fondui. O kur smalsus visuomenės domėjimasis, pasigėrėjimas ir pasididžiavimas visais karių parodytais įvairiais kautynių veiksmis, modernių ginklų veikimu ir, apskritai, savųjų karo vyrų judrumu, sumanumu, drausme ir tvarka?

Visa tai ryškiai rodo, kad visuomenė jau pakankamai supranta ir jaučia savosios ginklo pajėgos reikalingumą ir vertę, kad kiekvienas sąmoningas lietuvis trokšta ir stengiasi, kad ta ginklo pajėga vis stiprėtų, didėtų ir nuolatos būtų gailngoje ir garbingoje aukštumoje. Tiek visuomenės nuoširdžiai, vieningai mums išreikštas pagarbos ir pasididžiavimo jausmas, tiek vis dažniau pasikartojančios nemažos aukos ginklais, visiškai ryškiai įrodo, kad visuomenė mumis pasitiki ir neabejoja mūsų pačių giliu savosios kario pareigos supratimu, karo tarnybos garbingumu ir viltimi, kad mes visus darbus, karinį mokslą ir visą kautynių mokymosi darbo sunkumą ir nuovargį atliksime ir išgyvensime rimtai, rūpestingai, kantriai, su giedria, vyriška nuotaika ir karinio gyvenimo pamėgimu. Ši visuomenės nuotaika, ši visa moralinė ir materialinė savajai kariuomenei teikiama parama, be abejo, kiekvieną sąmoningą karį skatina visuomet būti dar darbėtesniu, miklesniu ir kuo geriausiai pasirengusiu ginti savąją ir visų bendrąją gimtąją šalį — Lietuvą.

Taigi, jau vien tokio visuomenės ir tautos nusiteikimo akivaizdoje kiekvienas karys, mes visi, bendromis

jėgomis, vieni kitiems padėdami, patardami, o reikiant — ir paragindami, turime dėti visas pastangas, išnaudoti visus savo proto ir fizinius gabumus, kad krašto gynimui kuo geriau pasirengtume, kad brangias laiko ir materialinių išteklių gėrybes kuo naudingiausiai ir kuo produktingiausiai kiekviena proga panaudotume. Juk suprantama, kad jeigu visuomenės abejingumas, kariuomenės reikalingumo miglotas, paviršutiniškas supratimas ir kario darbo neįvertinimas mums žymiai mažintų darbo ir pasiryžimo norą bei nuotaiką, sukeldamas abejojimus dėl sunkaus kario darbo ir, apskritai, kariuomenės prasingumo, tai, atvirkščiai, visuomenės tikrai lietuviškas, kariškas nusiteikimas ir visokeriopa parama turi be jokio abejojimo versti kiek-

Mūsų jūrininkai, dalyvavę kariuomenės ir visuomenės šventėje Kaune

Iz. Girčio nuotr.

vieną kariį, mažiausią ir didžiausią pareigūną bei viršininką savo kaip kario pareigą atlikti kruopščiai, meistriškai, su meile ir apsišarvavus geležine valia, tauriu kariškuoju kantrumu ir rimtumu.

Atsimindami čia apie kario karui pasirengimo sėkmingumą, turime visi atsiminti svarbiausios karo dorybės — sąmoningumo reikšmingumą. Tik sąmoningas karys, giliai suprasdamas aukščiausiąją savojo pašaukimo tikslą, pavojaus valandoje ar žūtbūtnių grumtynių momentu, sumaniai ir karžygiškai atliks savo pareigą ir tuo pačiu padės vadui įvykdyti duotąjį kautynių uždavinį. Tuo tarpu nesąmoningas automatas daug greičiau žus nuo sumanaus ir taip pat gerai išmankštinto priešo kulkos arba kartais sukels bereikalingą baimę ar net paniką ir sąmoningų karių tarpe. Tuo būdu visų bendros pastangos nepalikti mūsų kariuomenėje nė vieno nesąmoningo, abejingai, nepasitikinčiai nusiteikusio kario — turi būti viena svarbiųjų pareigų ir rūpesčių. Keista būtų kalbėti apie nesąmoningą kareivį, kai tuo tarpu visa tauta, lietuviškoji visuomenė krašto gynimo reikalais yra vieningai, sąmoningai nusiteikusi, kai ji su pasitikėjimu žiūri į kiekvieną uniformuotą mūsų kariuomenės vyrą ir mato, kad jo asmenyje slepiasi tūkstančių tokių vyrų karinė jėga ir valia, kad atskiri sąmoningi kariai sudaro nepalaužiamą, laisvą ir žiaurią visos kariuomenės valią ir sielą mūsų priešams. Taigi, sąmoningos visuomenės akivaizdoje mūsų kariuomenės nesąmoningu kariu gali likti tik apsileidęs, blogos valios ar šiaip niekam netikęs vyras. Sąmoninga visuomenė labai sustiprina kariuomenę, o kiekvieno kario sąmoningumas — yra kariuomenės laimėjimo laidas.

Antras pakartotinai prisimintinas dalykas, tai karo tarnybos tikslas iš kiekvieno vyro padaryti tvirtą,

atsparų, vispusiškai užgrūdintą ir kantrų kovotoją. Taigi, karo tarnyba ir kareivinių namai — nėra patogaus, lengvo gyvenimo vieta, o vieta darbo, kūno ir valios grūdinimosi ir pasirengimo ne kam kitam, kaip tik sunkiausioms žmogaus valios, proto ir įvairių karo technikos priemonių grumtynėms. Dėl tos priežasties, visiems kariams ir visiems piliečiams, lygiai ar tai būtų ūkininkas, darbininkas ar inteligentas, yra svarbu tinkamai pasirengti ir užsigrūdinti didžiam ir sunkiam kautynių darbui, įvairiam nuovargiui ir nepatogumams. Senesnieji kareiviai aiškiai pajunta tą skirtumą tarp savo ištvermingumo ir kaitrumo, palyginę tai su jaunųjų kolegų, jaunųjų kareivių ištverme ir kantrumu. Kai jaunam, sveikam, tačiau dar neišmankštintam vyrui daugelio darbų, šaltis, karštis ar nuovargis žymiai paveikia į jo nuotaiką ir darbo sėkmingumą, tuo tarpu senasis kareivis visa tai išgyvena vyrišku kantrumu, ištverme ir dažnai sunkiam, varginančiam žygyje nuo jo veido nepranyksta nepalaužiamos valios, sveiko sąmojaus ir kieto ryžtingumo visa ištverti iki galo, atsispindėjimas. Tai ir yra kariškoji didvyriškumo ir tikrojo užsigrūdinimo esmė ir prasmė.

Taigi, mes, kariai, šioje kariuomenės ir visuomenės šventėje patyrę nemaža visuomenės pagarbos ir nuoširdaus lietuviškojo nuoširdumo, naujomis jėgomis ir toliau vykdysime savuosius kasdieninius darbus, sąžiningai eisime tarnybos pareigas, kad tos visuomenės pagarbos, pasididžiavimo ir vilčių būtume tikrai verti. Daugumą mūsų laukia nelengvi vasaros darbai poligone, stovyklose, manevruose. Negalima pasakyti, kad ten mūsų laukia vien tyras oras, malonus pavėsiavimas bei vasarojimas gamtos prieglobstyje. Ne kartą sudulkėję, prakaituoti ir nemigę žvitriai judėsime įkautusiuose poligono laukuose, nekartą vėsiomis dienomis ir naktimis, lietingame ore, turėsime budėti pačių išsikastuose apkasuose, natūralu, kad kartais turėsime ir nepasisekimų ne dėl apsileidimo ar blogos valios neatliksime kaip reikia savojo uždavinio, tačiau, nežiūrint to, mes visa kantriai, vyriškai išgyvensime, iš klaidų turėsime progos pasimokyti, ir kariuomenės darbas virs pilnu tempu ir pakankamu sklandumu.

Didingai nusiteikę, laimingi ir linksmi 23-ją gegužės pražygiavome gėlėmis išbarstytomis mūsų miestų, miestelių gatvėmis ir aikštėmis, mikliai ir įspūdingai parodėme susidomėjusiai visuomenei įvairius karinius ginklų rūšių pratimus, — lygiai taip pat nuotaikingai ir ryžtingai pražygiuosime plačiaisiais Lietuvos keliais, laukais ir miškais ir kruopščiai visoms jėgomis atliksime visus mūsų laukiančius darbus bei pareigas, o visur elgsimės kaip kultūringi, dori, sąmoningi ir drąsūs kariai. To iš mūsų reikalauja viršininkai, to tikisi ir laukia sąmoninga Lietuvos visuomenė.

Gaižiūnuose jau dunda patrankos, trata kulksvaidžiai. Vasaros darbai jau eina. Mes visi rengiamės ir laukiame savo eilės.

Paėmęs vieną lenką, tuoju pat puolė kitą

Eil. Kazys Juška gimė 1898 m. birželio 12 d. Ge-lažių km., Vadoklių valsč., Panevėžio apskr. Ūkinin-kų šeimoj buvo vyriausias sūnus. Žemės pradžioj tu-rėjo tik 9 ha, tai jam, vyriausiam sūnui, dar mažam esant, teko dirbti ūkio darbai.

Juška išgirdo, kad Lenkijoje nuginkluojami vo-kiečiai. Girdėjo, kad ir Lietuvoje kuriama savoji ginklo pajėga. Jis kalbino draugą Butkevičių stoti

Eil. Kazys Juška

kartu savanoriu. Vieną dieną į Ramygalos miestelį atvažiavo iš Panevėžio savanorių būrelis su kar. Va-riakoju priešakyje. Būrelis susidarė iš 50 žmonių ir miestely išbuvo tris paras. Jauni vyrai iš įvairių vie-tų vyko pažiūrėti savųjų karių.

Juška, Panevėžio gimnazisto Valkiūno paskatin-tas, tuoju atvyko pas būrelio vadą savanoriu. Tada jis turėjo 18 metų. Įstojo sausio 12 d. su draugais Zigmū Mikėnu ir Kaziu Simaška.

Savanorių būrelis augo, prisidėjo kitur neorgani-zuoti daliniai ir taip išaugo atskiras Panevėžio bata-lionas, o dar vėliau ir 4 pėst. pulkas.

Iš Ramygalos savanoriai žygiavo į Šetą. Iš praei-nančių kaimų ir viensėdžių jauni vyrai prisidėdavo. Skaičius labai greit augo. Pašiūmerio kaime būrys apsigyveno. Atlikinėjo pirmuosius karinius pratimus. Šautuvų trūko. Savanoriai, pasidalindami ginklais, mokėsi juos vartoti, kad greit galėtų atsukti į priešus.

Pašiūmerio kaime prisijungė Reikalos ir Dėdelės Pagirio savanorių būrys. Į Kėdainius atvyko apie 100 žmonių. Laisvės mintis, kaip milžiniška banga, ritosi per kraštą. Vyrai atvykdavo su nieko nebijančiom širdimis.

Labai įdomiai atrodė į Kėdainius atžygiavę sava-noriai. Vieni buvo raiti, gerai balnotais arkliais. Kiti — maišus užsitiesę, virviniiais apinasriais. Ginkluoti ištisu muziejumi. Kariniai šautuvai, berdankos, revol-veriai, medžiokliniai šautuvai, dar kiti — Napoleono laikų viensūvėmis muškietomis. Dar kiti turėjo tik pli-kus kardus, o buvo ir tokių, kurie prie šlaunies prisi-kabinę tik kardo makštis.

Raiti, rogėse ir pėsti — visas 100 vyrų, sermė-gomis, juodais miliniais drabužiais — vis tiek atrodė stambi ginkluota pajėga. Kad sudarytų išpūdį neaiš-kiam gaivalui, kurio nemaža buvo Kėdainiuose, buvo įscenizuoti net kulkosvaidžiai rogėse.

Ramygaloj, Truskavoj įsisteigė Komunistų ko-mitetai. Iš Kėdainių 20 savanorių nuvyko, suėmė ir atsivežė 12 komiteto narių. Po šių drąsių suėmimų savanorių plūdimas į Kėdainius buvo milžiniškas. Atvykdavo net ir komitetų nariai kariauti prieš rau-donosius. Kėdainiuose karinius vienodus drabužius gavo tik po poros mėnesių. Maitindavosi ūkininkų mielai aukojamais produktais.

Ramygaloj — bolševikai. Vyrai, kilę iš tų vietų, prašė vadų leisti su ginklu išvyt svertimuosius. Juš-ka, paskirtas į mokomąjį būrį, girdi apie ruošiamą žygį. Išsiprašo ir jis. Prie Truskavos buvo išsiųsti du raiti žvalgai. Bolševikai juos sugriebė, žiauriai kankino ir nužudė. (Juška jų pavardes užmiršo). Sa-vanoriai, norėdami netikėtai pulti, prie Truskavos ar-tėjo auštant. Saulei tekant iš Truskavos kapinių bolševikai į artėjančius atidarė ugnį. Apie puolimą jie jau žinojo ir buvo pasiruošę. Puolą nesumišo. At-kakliai artėjo, nežiūrėdami į stiprią ugnį. Prie pat ka-pinių ir šventoriaus metė į priešus granatas, o tada puolė durtynėms. Bolševikai pasitraukė į Pašilių km.

Juška buvo 5-je kuopoje. Bolševikai be atvangos bėgo Dauguvos link. Stiprios kautynės prie Ilūkštos. Naktį kova sustojo. 4-ji kuopa kovoj nukentėjo ir ją pakeitė 5-ji. Kazys Juška, P. Kunkskas ir dar vie-nas paskirti lauko sargybon. Stovėjo viename vien-kiemyj. Kuopa ilsėjosi už poros kilometrų. Buvo leista vienam budėti, o dviem likusiems ilsėtis. Ta-čiau visi trys atidžiai stebėjo ir nemiegojo. Juška rytmečio šviesoje pastebėjo iš miško išjojusį raitą bolševiką. Pašaukė draugus. Užsiglaudę už trobos laukia. Pirmąjį pasekė dar du raitininkai. Tylėdami prisileido raitus ir staiga šokę suėmė. Juška suimtuosius pristatė kuopos vadui ltn. Žukauskui. Suimtieji buvo bolševikų karininkai. Jų tarpe — baterijos vadas.

Stovint sargyboj, ūkininko duktė pranešė, kad ne-toli yra nukautų lietuvių. Gavo vežimą, nuvažiavo. Lietuvių kareiviai buvo trys. Nurengtais drabužiais ir be batų. Bolševikai, ūkininko žodžiais, vienam dar gyvam ir sunkiai sužeistam lietuviui dejuojant vis-tiek nuplėšė drabužius. Šis nurengtas mirė tik po 2 val.

Juška dalyvavo ir kovose prieš Bermonto kariuomenę ties Meškuičių — Šiaulių geležinkeliu. Vėliau lenkų fronte ties Musninkais. Daug darbo būdavo prie Musninkų. Tiems patiems kariams tekdavo kelias dienas, net milinių nenusivelkant eiti sargybas.

Lenkai, puolę iš kaimo, išstūmė 5-ją kuopą. Lietuviai pasitraukė, susitvarkė ir puolė atgal. Teko pulti visai lygiu lauku. Slinko žeme. Virš galvų šienavo priešo ugnies priemonės. Kas tik ilgiau užgaišdavo pakėlęs galvą — tuoj būdavo sužeistas. Priartėję iki ūkininko daržų, metė granatas. Kaime rado keturis nukautus priešus, kurių tarpe ir Musninkų lenkų komendantą. Lenkai pabėgo, palikę 30 šautuvų.

Kitą kartą K. Juška ir Antanas Riauba buvo paskirti slapukais. Temstant išvyko į slėnį, kur buvo paruošta duobė. Kazys Juška, kaip dažniausiai — vyresnysis. Sugulę duobėje ir šakomis prisidengę laukia, stebėdami lenkų pusėn. Naktis ne tamsi ir staiga pamato ant kalvos viršūnės, dangaus fone, du raitininkų siluetus. Slapukai dar labiau susigūžia, apsimainę tyliai žodžiu apie greitą veikimą. Raitininkai artėjo. Visai, visai arti priėjo prie slapukų duobės. Staiga abu — Juška ir Riauba šoko prie raitų žvalgų ir tuoj abu nuginklavo ir nusivarė kuopon. Iš suimtų lenkų išgavo, kurios jie dalies ir slaptažodį. Tuoj susidarė savotiškas būrys iš 20 žmonių su ltn. Svilu priešakyje. Būrys, naudodamasis tamsa, tyliai nužygiavo į lenkų pusę. Bendras uždavinys — vogti lenkų sargybas.

Prie miško stovėjo vienkiemis. Aplink jį judėjo šen ir ten lenkų sargybinis. Išgirdęs iš krūmų braškėjimą, greit užtaisė šautuvą ir šūktelėjo: „Kas ten?“ Vienas lietuvių karių, gerai mokąs lenkiškai, atsakė:

— Gardino pulko, 12 kuopa... Priek arčiau.

Sargybinis, įtikintas slaptažodžio ir lenkiškos kalbos, prisiartinio. Jis buvo tuojau nuginkluotas ir priverstas tylėti. Tada lietuviai puolė į vienkiemį. Lenkai buvę užklupti nė šūvio nepaleidę. Vienam

lenkų kareiviui vis dėlto pavyko pasprukti, bet likusiai 21 pateko į nelaisvę. Lenkai buvo užsikaitę puodus, virė riebią košę. Rengėsi vakarieniam. Pabėgėlis galėjo atvesti stambesnę pagelbą, todėl būrys „sargybai vogti“ grįžo su belaisviais atgal. Priešo kareiviai eidami nepatenkinti niurnėjo, kad neleido nė košės užkirsti. Juška su kitais juos nuvarė į Musninkus.

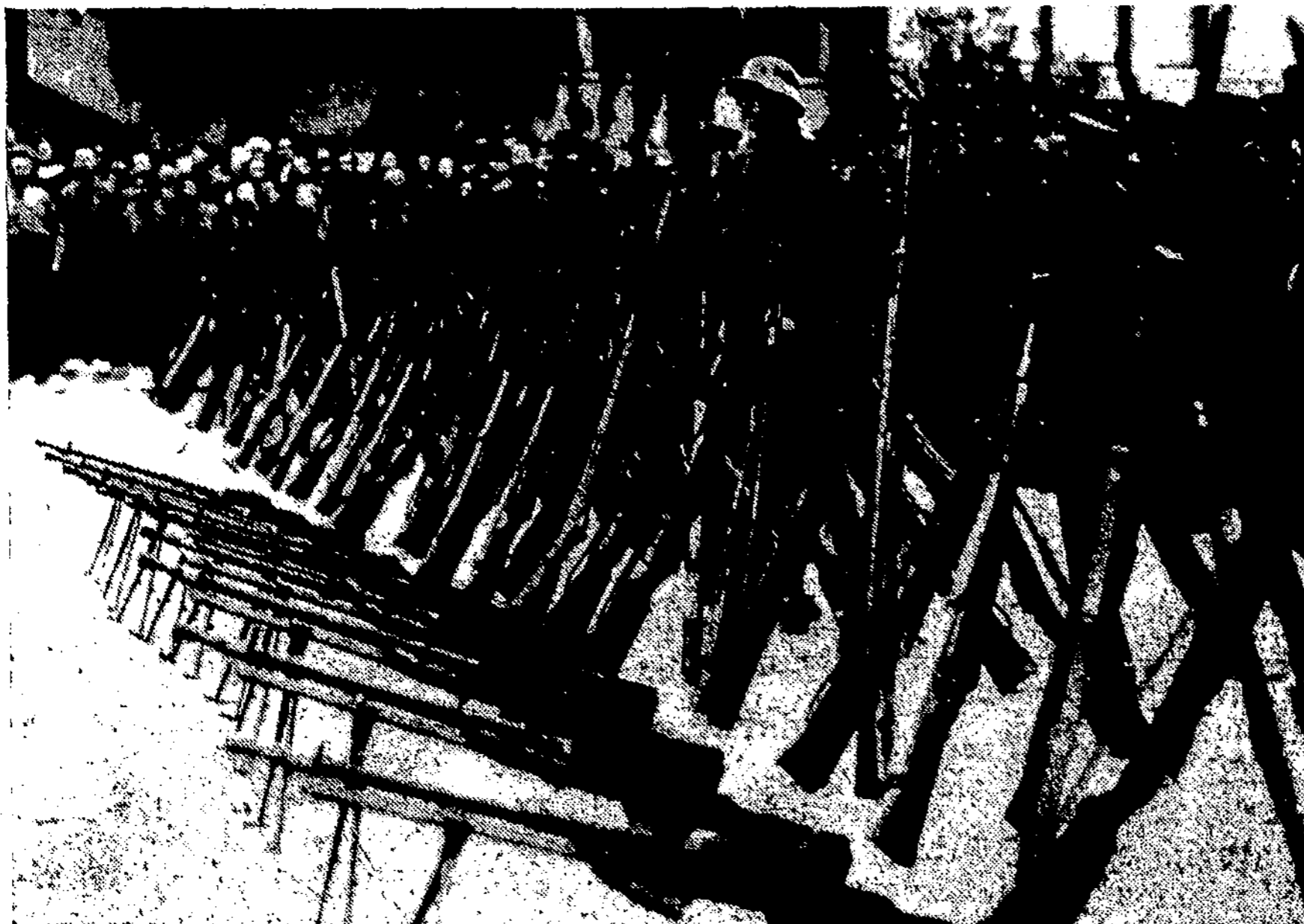
Bare didesnių susirėmimų su lenkais nebuvo. Judrūs buvo žvalgų patruliai. Juška, kaip drąsus ir sumanus, dažnai vykdavo į žvalgybą. Vieną dieną jis ėjo vienas per neužimtą kaimą. Įeina ir toliau žengia atstatęs šautuvą. Iš trobos išlenda lenkiškais drabužiais kareivis. Tuoj trumpas įsakymas įsakymas rankas aukštyn ir lenkas nepasipriešindamas pakelia. Įėjęs į trobą, randa dar vieną priešo kareivį. Ir šitą suima ir nuginkluoja. Greit, drąsiai ir vikriai.

Lenkai buvo labai žiaurūs. Juška papasakojo dar vieną būdingą nuotykią iš anų dienų. Dalinys iš 30 mūsų kareivių vykdė žvalgybą. Viename kaime staiga vienam žvalgui pasidarė labai silpna. Ūmus susirgimas viduriais. Jis pasilieka troboje, o likusieji žvalgai nueina pirmyn. Grįždami užeis ir parsives draugą. Į kaimą, išėjus lietuviams, užklydo lenkų patrulis. Jis rado troboje kareivį. Nors šis gulėjo nusirengęs lovoje ir šeiminkas tikino, kad tai jo sūnus, bet lenkai surado pasieny šautuvą. Grįžę žvalgai rado savo draugą lovoje jau nebegyvą. Lenkai nužudė negalintį apsiginti.

Prie Musninkų ir daugiau buvo smulkių susirėmimų su lenkais. Priešas — greit užpuolus — visada pabėgdavo. Vieną kartą būrys iš 100 žmonių prišliaužė prie lenkų apkasų. Metė granatas ir puolė pirmyn. Visa kuopa apie 200 lenkų panikoj išbėgo Maišiogalos link. Paliko du sunkiuosius kulkosvaidžius ir daug šovinių. Bet netrukus gavo paspirties ir pradėjo pulti senus apkasus. Lietuviai pasitraukė Musninkų link.

Kazys Juška dalyvavo ir mūsų garbės kovose prie Giedraičių — Širvintų. Paskutinis jo atsiminimas, kaip atakavo lenkų laikomą sodžių. Lietuviai nesustabdomi artėjo į priešą. Kulkosvaidžių ir šautuvų salvės susiliejo į vieną metalinį staugimą. Kulkos švilpdamos kapojo sušalusią žemę. Nei ugnis, nei sužeisti nesustabdė besiverčiančių. Prie sodžiaus puolė ir su atkištais durtuvais bėgo, stipriu valio užtrenkdami šūvius. Gyventojai pasakojo, kad lenkų buvo du kartus daugiau, bet iš sodžiaus skubiai pasitraukė, nemėgindama toliau kautis.

Kazys Juška už pavyzdingą ir narsų žvalgybą, sumanų pareigų atlikimą apdovanotas Vyčio Kryžiumi. Iš karo tarnybos į atsargą 1921 m. spalio 18 d. Dabar gyvena Kaune ir tarnauja Lietuvos Banke.

„Maisto“ b-vė padovanojo šauliams 230 šautuvų ir 10 lengvųjų kulkosvaidžių.

Jonas Dovydas

Jūrų karo ginklai

(Žiūr. „Kario“ 21 nr.)

Š a u d m e n y s. Kitaip, negu žemyno artilerijos daliniuose, laivuose taikos ir karo metu jūrų artilerijos šaudmenų kiekiai (maždaug po 100 sviedinių ir užtaisų kiekvienam didžiųjų kalibrų pabūklui ir iki 300 ir daugiau sviedinių kiekvienam vidutinių ir mažesnių kalibrų pabūklui) esti dažniausia čia pat laive po pabūklais, vadinamuose šaudmenų sandėliuose. Tie sandėliai reikalauja nuolatinės ir akylsios priežiūros: sausinimo, vėdinimo vasarą ir šildymo žiemą, kas laivų įguloms sudaro nemažą rūpestį. Daugumoje laivų yra įtaisomi įvairūs aliarmų aparatai ir skambučiai, kurie praneša apie oro drėgmės, temperatūros ir kitokius pasikeitimus šaudmenų sandėliuose. Sprogimams išvengti, kartais tenka tokių šaudmenų sandėlių išstis dalis užpilti vandeniu.

Jūrų artilerijoje vartojama sviedinių keletas rūšių. Vieni svarbiausių yra *šarvus pramušantieji* sviediniai. Jie yra ypatingai tvirtų sienelių ir sprogeta tik perėję šarvus jau laivo viduje, ardydami pabūklus, laivų įrengimus ir aparatus, sužeisdami visa tai aptarnaujančias įgulas arba ardydami laivą vandeniui į vidų įsiveržti. Didžiųjų kalibrų, pav., 406 mm sviediniai sveria iki 1000 kg ir 10—15 km tolyje gali pramušti didžiųjų kovos laivų iki 457 mm storio šarvų sluoksnius.

Kita jūrose vartojamųjų sviedinių rūšis yra *granatos*, turinčios plonesnes sieneles ir pripildytos didesniu nuošimčiu sprogstamosios medžiagos bei žėdžiančiais geležgaliais. Jos kiaurai pereiti gali tik lengvesnius šarvus ir yra daugiausia skirtos veikti į nešarvuotas laivų dalis bei taikinius krantuose (tam tikslui vartojami dar taip pat ir šrapneliai).

Be šių dviejų pagrindinių sviedinių rūšių, vartojama visa eilė kitų, k. t.:

- padegamieji sviediniai šaudyti į orlaivius, lėktuvus, degamų medžiagų sandėlius ir kitokius pastatus krantuose;
- priešlėktuviniam šaudymui sviediniai su įvairių tipų degtuvais; kai kurių automatiškųjų pabūklų šios rūšies sviediniai turi ypatingai jautrius degtuvus, iššaukančius sviedinio sprogamą praeinant jam pro lėktuvą, nors ir lėktuvo nepalietus;
- sviediniai prieš povandeninius laivus, šaudyti į vandenį, yra ypatingos formos, neleidžiančios jiems nuo vandens atsokti (daryti rikošeto);
- šviečiantieji sviediniai, kurie nustatytame aukštyje ir nustatytu laiku sprogdami, išleidžia stiprią bengalinę ar kitokią ugnį su parašiotu, palaikančiu tą šviesą ilgesnį laiką ore;
- šviesos trajektorijos sviediniai, kurie leidžia save sekti visoje trajektorijoje, kadangi yra aprūpinti šviečiančia uodegute; dienos metu vartojami panašios rūšies sviediniai išleidžia iš savęs jų trajektoriją žyminčius dūmus;
- virviniai sviediniai, panašiai kaip ir šviečiantieji, turi parašiotus, kurie palaiko ore ilgus, žemyn išsitempiančius siūlus bei virveles. Jie pritaikinti kovai prieš lėktuvus, kurie gali daug nukentėti patekę į tokių virvių tinklus;
- nuodijančių dujų sviediniai, kurie būna daž-

niausia drauge ir šarvus pramušantieji ir sprogeta—patekę laivo vidun.

Š a r v a i. Apsisaugoti nuo įvairiarūšių artilerijos sviedinių, ypač didieji ir mažiau paslankūs laivai, jau nuo seniai pradėjo vartoti šarvus. Jei kadaise tuos šarvus atstojo pačių jūrų karių skydai arba kietesnio medžio, storesni bei apkaustyti laivo šonai, tai šiandieniniuose laivuose užtinkama net virš 45 centimetrų storumo kiečiausio plieno šarvus, kurie dengia jautresniąsias laivų dalis.

Šarvuoti visas laivų dalis negalima dėl šarvų sunkumo, kurie laivus per daug nugramzdintų, o drauge atimtų galimumą suteikti jiems stipresnes mašinas bei didesnę kiekį ginklų, kas irgi laivams yra labai svarbu turėti. Kiek palyginamai laivuose sveria, šarvai, ginklai ir mašinos — jau matėme iš anksčiau paduotų naujai statomų vokiečių kovos laivų davinių.

Į šarvų sunkumą atsižvelgiant šarvuojamos, paprastai, tik didžiųjų laivų svarbiausios ir jautriausios dalys, k. t. laivų komandavimo tilteliai, artilerijos ugnies vadovietės, patys pabūklai, šaudmenų sandėliai, kūryklos, mašinos.

Storiausiais šarvais yra šarvuojami pabūklų sukinėjamieji bokštai, kuriuose šarvų ir svorio ekonomijos dėlei talpinama, kaip matėme, po du, tris ir keturis didžiųjų kalibrų pabūklus kiekviename (naujas prancūzų kovos laivas „Dunquerque“). Kitos ką tik paminėtos laivų dalys šarvuojamos kiek plonesniais šarvais į šlaivo šonų. Jie baigiasi apie porą metrų žemiau vandens paviršiaus linijos, kad kartais bangų įsiūbuotas ir į šoną pasviręs laivas neišstatytų priešui nešarvuotos povandeninės dalies. Povandeninę savo dalį nuo povandeninių ginklų laivai gina kitais būdais, kuriuos matysime kalbėdami apie tuos ginklus.

Be šoninių ir artilerijos bokštų šarvų, laivai dar vartoja ir dėnių šarvus, kurie turi juos apsaugoti ne tik nuo riestesnėmis trajektorijomis atskridusių svie-

Kariai ekskursininkai mūsų karo laivų išplaukia į jūrą

Suūšk, propeleri!

Aukščiau į erdvę, plieno paukšti,
Suūšk, propeleri, stipriau.
Matai, mums šypsos melsvas aukštis
Ir debesys kaskart arčiau.

Sveika, erdvi, plati mėlyne
Su savo dangiška spalva!
Ten, apačioj brangi tėvynė
Man moja girių vėliava.

Tenai žiedų margi kilimai,
Tenai svajonių daug saldžių.
Ir tarp propelerių užimo
Sesučių dainą aš girdžiu.

Aukštyn, aukštyn, plieninis paukšti,
Suūšk, propeleri, smagiau!
Kai laisvas bus žydrasis aukštis —
Žydėt tėvynei bus lengviau.

J. Palionis

Per šventę

Visuomenė gėlių bukietais
Ateina puošti mūs dienų.
Kur einame, ten rožių lietūs
Mums krinta iš visų langų.

Mus dukros Lietuvos bučiuoja,
Senukai spaudžia, kaip sūnus,
Ir kur tik gretos pražygiuoja, —
Visur gėlėm apmėto mus.

Iš mūsų, vyrai, nieks neprašo
Drąsos įrodymų naujų.
Kad laisvės armija mes esam,
Patvirtinom seniai krauju.

Bet jeigu kas dabar dar tyko
Pavogt nors plaštaką laukų, —
Sulauks dar smūgio nematyto,
Kai gintis kelsimės kartu.

Aukštyn pakelkim galvas, vyrai,
Rankas į saulę ir pirmyn!
Per Lietuvą žaliųjų girių
Paskliskime plačia vilnim.

Pirmyn! Pirmyn! Petys į petį,
Prispaudę ginklą prie širdies.
Jei mums tauta budėt įsakė, —
Karys numirs, bet ginklo nepadės!

Prie jūros su daina ryžtinga —
Tegu aidai pasieks žvaigždes!
Neduosim niekam žemių mindžiot,
Kurias nuo amžių valdom mes.

Respublika mus įgaliojo
Budėt sargyboj sienų jos.
Kariai! Petys petin! Į koją!
Nuo Vilniaus ligi Baltijos.

D. Pumputis

DEL KARO AVIACIJOS MARŠO KONKURSO

Iš praktikos yra patirta, kad kad dainuojant himną bei kovų dainas stiprėjame dvasiškai, ugdomas mūmyse pasiryžimas, giedrėja nuotaika; griežiant orkestrui maršus žygy, kelionė darosi lyg trumpesnė ir net lengvesnė. Šiam tikslui kariai mokomi dainuoti kovų bei patriotines dainas, o daugelis kariuomenės dalių bei civilių organizacijų, kurios dar neturi savų himnų bei maršų, skelbia konkursus jiems parašyti.

Š. m. „Kario“ 20 nr. Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius yra paskelbęs konkursą kariuomenės maršams parašyti. „Kario“ 16 nr. paskelbtas konkursas karo aviacijos dainai — maršui parašyti.

Šiuo pastaruoju konkursu yra dideliai susidomėjusi moksleivija. Tai beveik natūralu, nes kiekvieno jaunuolio svajonė — tapti lakūnu, nardyti po neribotus erdvės plotus tarp pilkaspalių debesėlių. Dėl to, tur būt, moksleivija ir savo kūrybos fantazija yra surišusi su lėktuvu, lakūnišku gyvenimu, su drąsa ir pasiryžimu sutikti pavojų.

Nors konkurso honoraras ne per daug viliojantis (nuo 150 iki 50 litų), nes dalis skiria pagal galimumą, tačiau laukiama, kad konkurse dalyvautų ir mūsų žymieji poetai, kurie eilėmis nupiešė mūsų tautos kovas ir jos siekius, gal taip pat jie apdovanos aukštos vertės kūriniais ir mūsų karo aviaciją. Tenka pripažinti, kad parašyti 12—16 ritmuotų eilučių (kuriose sireikštų lietuvių lakūno veržimasis į padanges ir mūsų karo aviacijos pasiryžimą dabar bei ateity ginti tėvynės laisvę) už pusantro šimto litų — verta pasiryžti darbu.

Tenka manyti, kad dar šiais metais karo aviacija, švėsdama metinę šventę, jau turės atitinkančią lietuvių lakūno dvasią ir pilnai atvaizduojančią karo aviacijos uždavinius — sukurtą dainą — maršą. **Čepstas**

dinių, bet taip pat ir nuo lėktuvų bombų. Šių bombų pavojus didesnius ir mažiau judrius laivus pastūmėjo paskutiniaisiais metais pastorinti savo dėnių šarvus iki 15 cm. Šarvuojama, paprastai, tik žemutinieji dėniai, esantieji lygiai ar žemiau vandens linijos. (Žiūr. „La Galissoniere“ schemas, 21 nr.).

Mažesni kaip 2.000 tonų karo laivai, t. y., lengvi žvalgybiniai kreiseriai, naikintojai, minininkai, povandeniniai ir pan., paprastai, visiškai nėra šarvuojami. Jų apsisaugojimo priemonė — greitis ir judrumas. Tačiau pastaraisiais keliais metais pradėta bandyti šarvuoti lengvais iki 5 cm storio šarvais ir kai kurie naikintojai, pritaikintieji veikti ypatingesnėse sąlygose (uždarose jūrose, kur naikintojams reikalinga mažesnė autonomija — kuro kiekis, arba kada

naikintojai skirti veikti vieni be didesniųjų laivų paramos prieš įvairių rūšių laivus).

Šarvams vartojamas geriausių savybių plienas su chromo ir nikelio priemaišomis, kurios jam teikia tamprumo ir kitų reikalingų savybių. Ištiesi vienodo tamprumo ir kietumo (vienodai grūdinti) per visą savo storį šarvai nėra tinkamai vartoti, nes jei yra minkštesnio plieno — lengvai pasiduoda ir yra sviedinių pramušami, gi jei labai kieti — sproginėja ir trūksta. Šių dienų gamybos šarvai būna kieti išorinėje pusėje, kad į juos susidaužytų ir sutrupėtų sviediniai, o vis gilyn į vidaus pusę vis minkštesni, kad šiek tiek pasiduodami neleistų šarvams susproginėti ir suminkštintų smūgi.

P. L.

(B. d.)

Jungtis tarp kariuomenės ir visuomenės

Su malonumu reikia konstatuoti, kad pastaraisiais metais mūsų krašte aktingiau pasireiškia kariškoji propaganda, kitaip sakant, stengiamasi labiau sukurti lietuvių tautos dvasią. Tai yra sveikas ir džiugus reiškinys, ypač šiuo metu, kai visokiais būdais stiprinamos įvairių kraštų kariškos pajėgos. Mums nuo šio darbo irgi netenka atsilikti, atvirksčiai, kariškų pajėgų stiprinimo darbą mes turime išplėsti visose srityse, nes mūsų tauta dar nėra įvykdžiusi visų didžiųjų savo uždavinių. Visa tai gerai supranta karijai, gyvą reikalą jaučia ir visuomenė. Šios abi tautos dalys ne tik dabar, bet jau ir žymiai anksčiau, tinkamai suprato ir aukštai įvertino tarpusavio tampraus bendradarbiavimo būtinumą, kaip mūsų tautos kultūros klestėjimo ir laisvojo gyvenimo sąlygą. Dėl to kariuomenė ir visuomenė, kaskart sueidamos vis į ankštesnius ryšius, ieškojo ir tebeieško būdų, kuriais būtų galima darniai besiplėtojančius santykius padaryti nesulaužomus jokių vidaus ir išorės jėgų. Tačiau to, atrodo, būtų dar lyg ir per maža, nes reikia eiti prie to, kad tarp kariuomenės ir visuomenės niekad nebūtų jokių spragų, o viešpatautų visuotinis vieningumas, kuris užkirstų kelią visokiems pikty tikslų ieškotojams, juos sudraustų ir išrautų iš padorosios visuomenės tarpo.

Eidami tautos sukarinimo linkme, mes pirmiausia, be kita ko, turime ieškoti naturaliosios jungties tarp kariuomenės ir visuomenės. Šioji jungtis pas mus yra, ji tebėra gyva ir galinti nemaža nuveikti tautos sukarinimo darbe. Toji jungtis — tai atsargos karininkai, kareiviai ir šauliai, žodžiu, atsargos kariai ir visuomeninė - kariškoji organizacija. Reikia pažymėti, kad pas mus dėl įvairių priežasčių ne visi vyrai yra išėję karo tarnybą, vadinasi, ne visi pajėgia tinkamai suprasti kariuomenę ir pačius karius. Čia jiems į pagalbą turėtų ateiti atsargos kariai ir šauliai. Ypač pirmieji, ilgesnį ar trumpesnį laiką buvę kariuomenės eilėse, puikiai pažįsta kariuomenės dvasią, jos gyvenimą ir jos darbus. Iš kitos pusės, dabar gyvendami civilinės visuomenės tarpe jie turi gražios progos stebėti ir pažinti nesupratimus, kurie yra ar gali būti tos visuomenės narių tarpe, kai jie galvoja apie mūsų kariuomenę. Atsargos kariai pirmieji galėtų ateiti į pagalbą ir visus nesuprantamus dalykus galėtų tuojau jiems išaiškinti, nurodyti jų minčių klaidas. Darbas yra nelengvas, ypač kai kalbama apie mažiau suprantamą dalyką, tačiau jis yra naudingas ir ateity, be abejo, duos laukiamų vaisių.

Atsargos kariai galėtų nemaža nuveikti ir plačiosios visuomenės sukarinimo dirvoje. Paprastai, atsargos kariai, ypač karininkai, užima mūsų visuomeninių organizacijų dalinių vadovaujamas vietas. Tai yra punktai, iš kurių galima visiškai gerai veikti organizacijų narius, kad jie daugiau persiimtų karine dvasia. Šiame darbe nepakanka tik vienos šaulių organizacijos, kurios dauguma narių yra išėję karo tarnybą, taigi, ir patys gerai pažįstantieji kariuomenės gyvenimą ir krašto saugumo reikalus. Kitų organizacijų nariai, kurių nemažą skaičių sudaro moterys ir vyrai, neturėję progos peržengti komendantūrų slenksčių, kariuomenės gyvenimą pažįsta žymiai mažiau. Juos visus reikia neatidėliojamai įtraukti į krašto saugumo darbą. Šioje srityje atsargos kariai yra

platūs ir dėkingi darbo barai, kuriems nereikėtų leisti toliau dirvonuoti. Žinoma, ir darbo metodai, kuriais būtų veikiami organizacijų nariai, yra rimtas ir vispusiškai svastytinis reikalas, nes dažnai pasitaiko, kad idėja esti neįgyvendinama tik dėl to, kad ji nukreipiama netinkamu keliu. Visuotinio tautos sukarinimo darbo metodus jau dabar pats laikas gerai apsvarstyti. Juk nepakanka vieną ar du kartus per metus suruošti kariuomenės dienas ir laikyti, kad sukarinimo misija jau yra atlikta. Ne, norint gauti gerų vaisių, medį reikia nuolatos prižiūrėti, saugoti ir globoti. Taigi, ir visuomenės sukarinimo darbas turėtų eiti visomis kryptimis, visokiais darbo būdais, kad jis pasiektų savo tikslą. Antra vertus, ne pro šalį jį dažniau ir pakoreguoti, nes smarkiai bėgantis gyvenimas nuolatos iškelia rimtų reikalavimų, kurių gilus supratimas gali atnešti nemaža naudos visam kraštui.

Tautos sukarinimo darbas turėtų pasiekti kiekvieno piliečio pastogę ir kiekvieno lietuvių sąžinę. Dėl to čia reikia iškelti mintį, kad kiekvienas mūsų krašte gyvenantis lietuvis, netarnavęs kariuomenėje, karišką rengimą turėtų privalomai išeiti šaulių būriuose. Atkreiptinas dėmesys ir į jaunimą, kuriam dar neatėjo laikas tarnauti kariuomenėje, bet kuris jau gali su kariškais reikalais susipažinti. Tokį jaunimą reikia kiek daugiau paruošti kariškai, kad jis, atėjęs į kariuomenės eiles, nesijaustų visiškai naujoku, bet būtų jau susipažinęs su kai kuriais kariškais reikalavimais. Pagaliau, jauno žmogaus sieloje atbalsį radusi mintis visados pateisina įdėtas viltis. Dėl to jaunimo organizacijų vadovams, kurių dauguma yra patys atsargos kariai, šia kryptimi vertėtų žymiai daugiau padirbėti, nes reikia manyti, kad kiekvienai mūsų visuomeninei organizacijai, be tiesioginių savo uždavinių, krašto saugumo reikalai turėtų būti vienoje pirmųjų vietų.

Pagaliau, atsargos kariai visados galėtų dėti pastangų, kad į ruošiamų įvairių viešojo pobūdžio švenčių programas būtų įtrauktas ir kariškosios propagandos punktas, visiškai suderintas su šventės esme. Čia nebūtina propaganda prakalbo, kurias galima pakeisti atsargos karių, ypač savanorių ir neprisklausomybės kovų dalyvių įdomiais pasakojimais iš tų laikų mūsų kariuomenės žygių, pasakojimais atsiminimų iš kariuomenės gyvenimo ir t.

Visi remkime Ginklų Fondą!

Darbininkų sveikinimai kariuomenei

skaityti per radio V. 22.

Garbingą mūsų kariuomenę su jos vadovybe prysaky sveikinu Darbo Rūmų, atstovaujančių Lietuvos darbininkus bei tarnautojus, vardu.

Ta pačia proga prisimintina, kad daugelis darbininkų bei tarnautojų, palikę savo darbavietes stojo į savanorių eiles ginti Lietuvos Nepriklausomybę nuo svetimųjų, įsibrovusių į mūsų teritoriją. Taigi, darbo žmonės drauge su kitais piliečiaisėjo petys į petį ginti savo krašto laisvę. Nemaža darbininkų bei tarnautojų kovoje žuvo arba buvo sužeisti. Per šias aukas, savanorių pastangas ir pasiryžimą mes esame dabar laisvi ir galime dirbti kūrybinį Lietuvos atstatymo darbą.

Mes, darbininkai ir tarnautojai, kaip pirmaisiais Nepriklausomybės metais, taip ir ateity pavojui iškilus, visi kaip vienas stosime ginti mūsų mylimą šalį. Mes, Lietuvos darbo žmonės, būdami taikos šalininkai, dėl jos kovodami, bet tuo pat metu rūpinamės, kad mūsų krašto laisvė ir ramumas būtų apsaugotas. Todėl mes turime stiprinti mūsų ginkluotas pajėgas, kariuomenę, nes ji sudaro mums sąlygas ramiai dirbti savo įmonėse bei įstaigose. Kuo kas galime, remkime ginklų fondą, kuris sudarys mums geresnį laidą mūsų krašto laisvę apsaugoti.

Pr. Šulaitis

Siuvyklų darbininkų vardu sveikinu mūsų jauniąją kariuomenę šventės proga. Mes, siuvyklų darbininkai, pasižadame reikalui esant papildyti karių eiles.

Lai gyvuoja mūsų kariuomenė, šalies gynėja.

Juozas Čepėnas

Metalininkų darbų vardu jaučiu malonę pasveikinti mūsų kariuomenę! Mes metalininkai, taikos metu ruošiamė kariuomenei ginklus ir įvairius įrankius. Pavojui ištikus, mes galėsime papildyti kariuomenės eiles.

Šventės proga linkime mūsų kariuomenei stovėti šalies sargyboje.

Mes su jumis. Valio kariai!

Kavalskis

Apvaikščiojame Kariuomenės ir Visuomenės šventę. Visi suprantame ir žinome, kad nuo kariuomenės vienybės su visuomene pareina mūsų tėvynės Lietuvos nepriklausomybė ir laisvė. Todėl nuoširdžiai sveikiname mūsų kariuomenę, garbingai nešančią ginklus ir ginančią mus nuo visų priešų. Sveikiname ir kariuomenės vadovybę, suorganizavusią mūsų kariuomenę, vyriausybę ir Tautos Vadą, kuris yra ir vyriausias kariuomenės vadas.

Bet tai politinė laisvė. Nemažiau svarbu būti ekonomiškai laisvais ir nepriklausomais nuo kitų valstybių, kad mes savo krašte patys būtume šeimininkai ir kad kiti nesinaudotų mūsų darbo vaisiais ir mūsų neišnaudotų. **TODĖL LABAI REIKALINGAS VISUOMENĖS SUSIARTINIMAS SU MŪSŲ LIETUVIŠKA PRAMONE.** Ką tik galime ir mokame gaminkime savo krašte, ką tik gauname pirkime savo krašte pagamintus gaminius. Būkime darbštūs! Darbštumas ir vieningumas viską nugalė. Būdami darbštūs, būsime naudingi savo šeimai, savo valstybei ir savo pramonei. Visuomenės ir pramonės vienybėje — galybė.

„Drobės“ dir. Norkus

t. Toki pasakojimai nejučiomis daugiau veiks klausytojus, negu sausos, nors ir gražiai skambančios, prkalbos.

Vadinasi, atsargos karių, kurie, kaip jau pažymėta, yra pati natūraliausioji ir tvirčiausioji jungtis tarp kariuomenės ir visuomenės, veikla tautos karinio darbe yra gana plati ir naši. Žinoma, čia buvo paliestas tik vienas kitas tokios veiklos bruožas, tačiau jų yra gana daug, kurių visų trumpame straipsnyje negalima suminėti. Nemaža jų iškelia bėgantis gyvenimas ir besikeičiančios aplinkybės, kurias gerai suprasti ir tinkamai įvertinti reikia visiems, ypač dirbantiems tautos sukarinimo darbą. Praėjusioji šių metų kariuomenės ir visuomenės diena tegul mus paskatina noriau ir visomis jėgomis plėsti kariškosios propagandos ir lietuvių tautos dvasios karinimo dirvonus.

Iškilingai patvirtintas prancūzų belgų draugiškumas

Gegužės 20 d. vakare, Belgų užsienių reikalų ministeris Spaakas prancūzų užsienių reikalų ministeriui Delbosui pagerbti surengė priėmimą, kuriame dalyvavo visi ministrai, atstovų rūmų ir senato pirmininkai ir kiti. Užsienių reikalų ministeris Spaakas pasakė kalbą, kurioje, tarp kitko, pareiškė, kad jis, pasinaudodamas proga, pakartotinai iškilmingai patvirtina belgų prancūzų draugiškumą. Belgija niekuomet neskyrusi Prancūzijos siekimų nuo taikos. Spaakas pareiškė džiaugsmą, kad prancūzų užsienių reikalų ministeris Delbosas ir kritišku momentu, nežiūrint visko, rodo pasitikėjimą Tautų Sąjunga, kolektyviu saugumu ir nusiginklavimu. Toliau Spaakas pažymėjo, kad ir Belgijos noras būti nepriklausoma nėra kiek nepalietė jos draugiškumo su Prancūzija. Belgija yra priešinga Europos suskaldymui į skirtingus politinės ideologijos blokus.

Atsakydamas į Spaako kalbą, Delbosas pareiškė, kad ne tik pasitikėjimas saugumu, bet ir ūkinių santykių pagerėjimas yra būtinos sąlygos Europos tvarkai. Jis pabrėžė, kad visose tarptautinio bendradarbiavimo srityse Belgija ir Prancūzija stovi viena greta antros. Abi valstybės sieja ir panašios jų vidaus santvarkos. Tačiau tai netrukdo abiem valstybėms susiprasti ir su tokiomis valstybėmis, kurios vyrauja ir kitokios politinės sistemos.

Gegužės 21 d. belgų spauda vėl skelbia smulkmenų apie Prancūzijos užsienių reikalų ministerio Delbosio vizitą Briuselyje ir apie ta proga vedamus pasitarimus.

Laikraštis „Soir“ tvirtina, kad pagrindinė Delbosio pasitarimų tema buvo balandžio 24 d. prancūzų britų deklaracija. Prancūzijos užsienių reikalų ministeris Briuselyje rado Belgijos vyriausybės nusistatymą nepasirašinėti jokių dvišalių paktų, o tik sudaryti visuotinę sutartį. Toliau laikraštis priduria, kad Briuselyje buvęs plačiai svarstytas ir Ispanijos klausimas. Tiek Belgija, tiek Prancūzija pageidaujančios, kad Ispanijos pilietinis karas laikinai būtų nutrauktas ir kad, pasinaudojant ta proga, galėtų būti pradėta taikinimo akcija.

Laikraštis „Peuple“ rašo, kad Delbosio, lygiai kaip ir Edeno, atsilankymo proga buvo, visų pirma, svarstyti klausimai, susiję su Vakarų pakto sudarymu. Šiuo metu tiek Didžiąją Britanijai, tiek Prancūzijai, tiek Belgijai rūpi surasti tinkamą pagrindą, kuriuo galėtų būti netrukus pradėtos derybos Vakarų Paktui sudaryti. Esą savaime aišku, kad Briuselio pasitarimuose buvę plačiai apsvarstyti ir paskutiniai Vokietijos pareiškimai Vakarų pakto reikalui. Čia laikraštis pažymi, kad tokios derybos turėtų prasmtę tik jei prie jų prisidėtų Vokietija.

„Pays Reel“ pažymi, kad Belgijos vyriausybė, pasikviesdama Prancūzijos užsienių reikalų ministerį, tik dar kartą įrodė savo tikrą norą palaikyti draugiškus santykius su visais savo kaimynais.

Gegužės 21 d. Belgijos karalius Prancūzijos užsienių reikalų ministerį Delbosą apdovanojo didžiuoju Leopoldo ordino kryžiumi.

Apie Briuselyje vedamus pasitarimus tarp ten viešinio prancūzų užsienių reikalų ministerio Delbosio ir belgų ministerių gegužės 21 d. Belgijos užsienių reikalų ministerija paskelbė tokį komunikatą: „Viešėdamas Briuselyje, Delbosas su ministru pirmininku Van Zeelandu ir užsienių reikalų ministru Spaaku turėjo kelis pasikalbėjimus, per kuriuos buvo svarstomos abi valstybes dominančios svarbiausios problemos. Visų pirma, nuomonių pasikeitimo objektais buvo klausimai, susiję su naujo Vakarų Europos saugumo pakto sudarymu ir su Van Zeelandui britų ir prancūzų vyriausybių pavesta ūkine misija. Tė nuomonių pasikeitimai buvo vedami nuoširdžiai ir pasitikėjimu pagrįsta atmosfera, kuria pasižymi prancūzų belgų santykiai. Per pasitarimus pasireiškė didelis abiejų vyriausybių nuomonių sutapimas, besivadovaujant bendromis mintimis“.

PAMINĖTA „TAUTOS ŪKIO“ SUKAKTIS

Šiomis dienomis „Tautos Ūkis“ išleido savo 100-ąjį numerį. Žurnalo gyvenime tai yra nemažas įvykis, nes beveik visą laiką „Tautos Ūkis“ėjo tik mėnesiniu. Tik pačiu paskutiniu metu, nuo šių metų pradžios, persitvarkė ir pradėjo eiti savaitiniu, ekonominiu žurnalu. Sukakties proga vakar Pažangos rūmuose buvo surengta arbatėlė, kurioje dalyvavo apie 30 vietos ir užsienio spaudos atstovų. Sukaktimi visų buvo pasidžiaugta. „Tautos Ūkio“ redakcijos vardu kalbėjo pats dabartinis jo redaktorius Dr. Vl. Juodeika.

Sukaktį mininčiam „Tautos Ūkiui“ linkime geriausios kloties.

Kariuomenės ir visuomenės diena didžiu aidu nuskambėjo po visą kraštą

Gegužės 23 d. įvykusi kariuomenės ir visuomenės diena didžiu aidu nuskambėjo po visą kraštą. Jos dvasia viešpatavo miestuose, miesteliuose ir kaimuose. Visas kraštas, drauge su kariuomene, gyveno nesulaužomo vieningumo mintimi. Ji didelė banga išsiliejo jau šeštadienio vakare, kai miestų ir miestelių gatvėmis pradėjo žygiuoti pirmieji kariuomenės daliniai ir šaulių būriai. Iš jų krūtinių išsiveržusi skambi ir ritminga kariška daina dar labiau kėlė visuomenės nuotaiką. Sutemus, kai kuriose vietose ant piliakalnių suliepsnojo laužai, o upėse ir ežeruose įvyko vandens karnavalai.

Sekmadienio rytą retas jausmas apėmė kiekvieno lietuvių širdį. Jų minių minios, būrių būriai visokiomis susisiekimo priemonėmis, visais keliais vieškeliais traukė į didesnius šventės centrus. Miestai ir kaimai pasipuošė tautinėmis vėliavomis. Bažnyčiose ir kitų tikybų maldų namuose buvo laikomos pamaldos ir sakomi dienai pritaikinti pamokslai. Pamaldose daugelyje vietų dalyvavo kariuomenės daliniai, šaulių būriai ir visuomeninės organizacijos su savo vėliavomis.

Netrukus iškilmių dalyviai ir jų vėliavos pradėjo rikiotis prie Laisvės paminklų ar kapinėse, kur visuomenė jautriai pagerbė žuvusius dėl tėvynės laisvės. Kalbose buvo nužymėtos jų brangiausios aukos gimtajam kraštui ir jo žmonėms, o Laisvės paminklus ir karžygių kapus išdabino organizacijų ir atskirų asmenų sukrautos pavasario gėlių puokštės. Ginkluotųjų pajėgų dalinių ir organizuotosios visuomenės eisenos išsiliejo į darnų parada, kuriuo gerėjosi visi krašto gyventojai. Kariai minių buvo lydimi nuolatinėmis vėliavomis ir ovacijų, o po jų kojomis krito gėlių lietus. Tai buvo jautrus visuomenės nuoširdumo, pagarbos ir meilės pareiškimas savo gražiausiai ir stipriausiai daliai - kariuomenei.

Žinoma, didžiausios ir įspūdingiausios kariuomenės ir visuomenės dienos iškilmės buvo mūsų laikinojoje sostinėje. Jau šeštadienio išvakarėmis užviešpatavo šventiška nuotaika. Mieste skambėjo kariškos dainos ir maršų garsai, kuriuos transliavo iš valstybės radiofono išstatyti radio aparatai. Saulėlydžiu būriai žmonių grupavosi Nepriklausomybės aikštėje, Šančiuose, A. Panemunėje ir A. Fredoje, kur įvyko vieši karių vakariniai patikrinimai. Jie buvo lygiai toki patys, kokie kiekvieną vakarą būna kariuomenės dalyse. Tačiau kariuomenėje netarnavusiems, moterims, o dalinai ir atsarginiams tai buvo staigmena, kuri pastariesiems dar davė progos atsiminti kariuomenėje praleistas dienas ir nors trumpai valandėlei pagyventi tikrąją karišką dvasią. Nepriklausomybės aikštėje, be įgulos kariuomenės dalių, dar dalyvavo Prezidento Smetonos karo laivo jūrininkai ir šaulių kuopa. Minios žmonių besiskirstančius karius lydėjo nuolatinėmis ovacijomis.

Ovacijų audradar labiau pakilo, kai kariuomenės daliniai ėmė žygiuoti centrinėmis miesto gatvėmis. Prajojančius gusarus ir pražygiuojančius jūrininkus moterys šaulės apkašė gėlių puokštėmis, o visuomenė, šaligatviuose sudariusi ištisus špalerius, ilgai nenurimo nuo valiovimų. Vakaro prieblandoje dešimtys tūkstančių žmonių apgulė Nemuno krantus. Retai kada mūsų upių tėvelis mato tiek daug žmonių savo pakrantėse. Ši kartą visuomenė suplaukė gerėtis baidarių ir valčių karnavalu. Nemuno viduryje iluminuoti dunksojo keli garlaviiai. Prie starto — Vytauto Didžiojo tilto besiartinančius laivelius ir baidares, nuo kurių iluminacijų vanduo, rodos, liepsnojo, sutiko į padanges kylančios raketos, o dešimties tūkstančių kauniečių džiaugsmui nebuvo galo. Taip Kauno visuomenė pasveikino savo „laivyną“, rodos, tardama, jog jau laikas ir tikrajam mūsų laivynui narstyti putojančia ir ošiančia Baltijos jūra. Kiekvienas mintimis skrido į Baltiją ir lietuviškąjį pajūrį.

Maždaug tuo pačiu metu kariuomenės ir visuomenės dienos minėjimą suruošė ir Vytauto Didžiojo universiteto studentija. Minėjiman atsilankė krašto apsaugos ministeris brig. gen. Dirmantas, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, kavalerijos v-kas brig. gen. Tallat-Kelpša, karo technikos viršininkas brig. gen. Popeliučka, kariuomenės štabo II skyriaus viršininkas gen. št. plk. Dulskyns, universiteto prorektorai ir kiti žymūs asmenys. Pradėdamas posėdį, atsargos karininkų korporacijos „Ramovės“ pirmininkas ats. ltn. Venclovas kariuomenės vadovybę visos studentijos vardu patikrino, kad lemiamu momentu akademinis jaunimas vietoje knygos į rankas paims kardą.

Krašto apsaugos ministeris brig. gen. Dirmantas pasidžiaugė, kad studentija rūpinasi gyvybiniais tautos reikalais, supranta kariuomenę, kuri be visuomenės pritarimo negali būti

„Ramovės“ korporacija kariuomenės ir visuomenės dienos išvakarėse

Kariuomenės ir visuomenės šventė

stipri, nes ta pati visuomenė ir sudaro kariuomenę bei jos nuotaiką. Universiteto rektorius prof. M. Roemeris savo atsiųstame sveikinime pažymėjo, kad kariuomenė yra bendroji visos tautos sveikata ir pajėgumas, o mes, tik sveiki ir pajėgūs būdami, galime laisvai gyventi ir garbingai bendrauti su kitomis tautomis. Atitinkamas kalbas pasakė ir didžiųjų korporacijų atstovai. Minėjimas buvo baigtas korporacijos „Ramovės“ choro koncertu.

Sekmadienio rytą mieste plevėsavo tautinės vėliavos, namų languose buvo išstatyti Vyriausiojo ginkluotųjų pajėgų Viršininko Respublikos Prezidento Antano Smetonos portretai. Šventės nuotaika, kuri dar nebuvo išnykusi nuo išvakarių, vėl ėmė dar smarkiau kilti, kai kariuomenės daliniai ir organizacijos gatvėmis pradėjo žygiuoti į pamaldas. Archikatedros Bazilikoje pamaldose dalyvavo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis, krašto apsaugos ministeris brig. gen. Dirmantas, kariuomenės vadovybė, įgulos dalių vadai ir kariškų įstaigų viršininkai, organizacijų vadovai, organizacijų vėliavos; dalyvavo ir kariuomenės daliniai bei šaulių kuopa.

Pats iškilnių centras — Vytauto Didžiojo muziejaus sodelis. Vargiai bus perdėta, jei pasakysime, kad į čia susirinko visas Kaunas. Išrikiuotos kariuomenės dalys, šaulių būriai, savanoriai kūrėjai, atsargos karininkai, keli tūkstančiai darbininkų, studentų organizacijos, mokyklos, žydai atsargos kariai ir visa eilė kitų organizuotųjų vienetų. Neorganizuotoji visuomenė sta-

čiai užtvėnkė gretimas gatves, aikštes, žmonių buvo pilni namų langai, balkonai ir stogai. Organizacijų vėliavų miškai darniai ošė ties Nežinomojo Kareivio kapu.

Atvykus vyriausybės nariams ir kariuomenės vadovybei, šventei ruošti komiteto pirmininkas ats. plk. Merkys pradėjo iškilmes, savo kalboje pažymėdamas, jog šiandien nėra skirtumo tarp kariuomenės ir visuomenės krašto gynimo reikaluose. Kai naujus ginklus kala kitos tautos, mums irgi reikia ginkluotis, nors mes nieko nemanome pulti. Mes rušiamės ginti tik savo žemę ir laisvę. Resursų ginkluotis ir organizuotis pas mus yra užtektinai, nes mes turime derlingą žemę, sveiką ir stiprią tautą, tad yra kam ir iš ko gaminti gėrybės. Kariuomenės ir visuomenės diena rodo, kad tauta supranta krašto gynimo reikalus, džiaugiasi savo kariuomene, su ja bendrauja, jai prideda ūpo. Drauge visa tai rodo, kad kariuomenė nėra atskira nuo likusios visuomenės, bet ji yra tik daugiau pasiruošusi ginti mūsų krašto laisvę ir nepriklausomybę. Orkestrams grojant gedulingą maršą, ant Nežinomojo Kareivio kapo buvo padėtos gėlės, estafetės būdu šaulių atneštos iš visų nepriklausomybės kovų vietų; vainikus padėjo kariuomenės vadovybė, šauliai, kitos organizacijos, mokyklos ir darbininkų atstovai.

Akc. „Maisto“ bendrovės, „Drobės“, „Kauno Audinių“ ir kelių įmonių atstovai pranešė, kad jų darbininkai ir tarnautojai yra nupirkę ginklų kariuomenei ir dabar tie ginklai įteikiami. Viena tik „Maisto“ bendrovė ginklų nupirko už 50.000 litų. Įmonių atstovai

laikinojoj sostinėje Kaune

Vyt. Gavėno foto montažas

savo kalbose, tarp kita ko, nurodė, kad visuomenė, pasiskirti jos nariai ar kolektyvai, šios šventės proga, turi pasisakyti ir parodyti, ką jie padarė, daro ar žada padaryti, kad sustiprintų mūsų kariuomenės pajėgumą.

Susirinkusiųjų nuotaiką dar labiau įjautrino paskaityta žuvusių malda Tėvynei: „Lietuvos žeme, kuri alsuoja gyvybe nuo tol, kiek šviečia saulė, kiek marios rūstauja. Žeme su klūpančiais laukais, su medžio kryžiais klūpančiais, iškelta Tavo gynėjų kapais, gyviesiems palaimos teikianti. Maldaujame Aukščiausiąjį, idant nepultų ant Tavęs pikta, svetima ranka, idant neužgestų Tavo sūnų ir dukterų meilė, idant jie nepavargtų neapykantoje, kaip anuo metu, kai vaitojo gynėjų kaulai klaikioje nevalioje. Maldaujame mes, kurių tėvų ir brolių kaulais nusėti kalnai ir kryžkelės, kurių krauju nužymėti nesibaigiantys keliai, semiant stiprybę iš praeities. Senų amžių ir atmenamų dienų Tavo gynėjai iš gilumos šaukiamės, o Lietuvos Žeme“.

Karo muziejaus viršininkas brig. gen. Nagevičius pranešė, kad didelis mūsų bičiulis latvių generolas prof. Snikers karo muziejui padovanojo Saulės - Šiaulių kautynių paveikslą. Į susirinkusias tūkstantines minias ir į viso krašto gyventojus, nes iškilmės buvo transliuojamos per radio, prabilo kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius. Jo kalbą, kurią dedame skyrium, palydėjo tautos himnas ir gaudžiantis Laisvės varpas.

Netrukus pro aukštuosius svečius ir pro visus iškilmų dalyvius parado maršu pražygiavo pėstininkai

ir šaulių kuopa, praūžė artilerija, prajojo kavalerija; toliau pražygiavo darbininkų kolonos, organizacijos, studentija, mokyklos ir kiti organizuoti vienetai. Įmonių darbininkai ėjo su plakatais, kuriuose buvo įrašyta eilė patriotinių ir kariškų šūkių: „Mūsų meilės Jums, kariai, mūsų darbas Tau, Tėvyne“ arba „Mes mokame bombas gaminti, mokėsime ir Tėvynę ginti“ ir t. t. Didžioji kariuomenės ir visuomenės eisena išsitiesė keliomis centrinėmis gatvėmis. Ties Respublikos Prezidento rezidencija eisena sustojo ir pasveikino Vyriausiąjį ginkluotųjų pajėgų Viršininką. Netrukus eisena traukė toliau. Visuomenė, sausakimšai apgulusi gatves, spontanišku džiaugsmu sveikino karius, į juos krito gėlių lietus, juos lydėjo nepaliaujami valiavimai. Ne dažnai iš minių krūtinų išsiveržia toks sveikas ir švarus entuziazmas, koks jis buvo ši kartą.

Pavakare žmonių būriai, lyg skruzdėlynas, vėl traukė į karo aviacijos aerodromą. Vėl čia prisirinko apie 10.000 visuomenės. Atvykus ministeriui pirmininkui, vyriausybės nariams ir kariuomenės vadovybei, prasidėjo viešas įgulos dalių pasirodymas visuomenei. Pirmiausia buvo parodytas raitosios baterijos figūrinis važinėjimas, artilerijos išvažiavimas į atvirą poziciją, zenitinės baterijos išvažiavimas į poziciją, toliau — pademonstruota keli lėktuvų numeriai ir, pagaliau, kavalerija parodė kirtimus, džigitavimus, jojimus.

Vakare visose gatvėse kauniečiai dar ilgai vaikštinėjo, dalindamiesi praėjusios šventės sunkiai išdildomais išpūdžiais. Drauge su kariuomenės švente visame krašte prasidėjo Ginklų fondo vėjus. Ar.

Karių ekskursija pajūryje

Gegužės 15 — 19 d. Kauno, Ukmergės, Marijampolės, Vilkaviškio ir Seredžiaus karių ekskursija, iš viso 450 žmonių, aplankė pajūrį. Ekskursijai vadovavo mjr. S. Narušis.

Iš Kauno ekskursininkus išlydėjo Spaudos ir Švietimo Skyriaus Viršininkas plk. Šarauskas, paaškindamas ekskursijos reikšmę ir primindamas kariams būti mūsų gražiajame pajūryje visiems pavyzdžiu drausme ir susiklausymu, kaip ir kariniame darbe.

Linksmas kelionė Nemunu

Plaukiant Nemunu, per kelis kilometrus buvo matyti, kaip žmonės, išgirdę dūdų orkestrą ir gerai išlavintų mokomųjų kuopų karių dainas, iš laukų bėgo prie Nemuno arba iš tolo mojavo. Kariai tokiais atvejais dar tvirčiau sudainuodavo, o kad piliečiai galėtų suprasti, jog kariai jų nuoširdumą mato, taip pat rankomis pamosikuodavo. Skaidrus gražaus ryto oras karių muzikos garsus ir dainų aidus nešė Nemuno pakranciais Kuršių marių link.

Pirmoji sustojimo vieta — Seredžiuje. Karius sutiko įgulos viršininkas plk. ltn. Namajuška, Seredžiuje ekskursija apžiūrėjo puikias kareivines. Prie ekskursijos prisidėjo dar Seredžiaus įgulos kariai. Praplaukę Veliuoną, Plokščius, Gelgaudiškį, Jurbarką, pasiekė Smalininkus kur yra muitinė ir kiekvienas laivas turi įplaukti į uostą. Įplaukus, visas miestelis sudėgo ant kranto. Muitinės valdininkui leidus, laivas tuoj išplaukė toliau. Ten, kur Nemunas skiria Lietuvą nuo Vokietijos, Nemuno pakraščiuose ekskursininkai kartkartėmis pamatydavo mūsų ir svetimuosius pasienio sargybinius. Kariai labai džiaugėsi, kad ir vienos ir antros pusės gyventojai reiškė gražių simpatijų mosikuodami rankomis bei skepetaitėmis.

Pas patriarchą M. Jankų

Artinantis prie Bitėnų kaimo, buvo pilnas Nemuno krantas žmonių. Kariai susirikiavę, pradėjo žygiuoti ir su minia nuėjo pas Martyną Jankų. Čia Martynas Jankus karius pasveikino ir pasakė gražią kalbą. Ekskursijos vadovas mjr. S. Narušis, dėkodamas už gražų karių ekskursijos sutikimą ir nuoširdų priėmimą,

ekskursininkų vardu linkėjo dar ilgai stiprinti mūsų karių jauną dvasią ir įteikė dovaną — dujokaukę. Ta proga po gražių ir nuoširdžių iškilmių, kariai pasirašė į M. Jankaus garbės svečių knygą ir pasivaišino kava. Ekskursininkai nei nepajuto, kaip prabėgo 2 val. laiko.

Po to viso susirinkusieji su dainuojančiais kariais žygiavo į Rambyno kalną. Žygiuojant per kaimą gyventojai jungėsi ir ėjo drauge. Rambyne buvo užkurtas aukuras. Mažosios Lietuvos Patriarchas Martynas

Ekskursijos vadovas mjr. Narušis sveikina M. Jankų

Jankus paaškinio Rambyno reikšmę ir pasakė gražią ir nuoširdžią kalbą, pažymėdamas, kad kaip senovėje graikai susirinkdavę į Parnasą dvasinių jėgų pasisemti, taip ir mes čia susirenkame, kad galėtume dar daugiau dvasiškai sustiprėti, kad būtumėm galingi kovoje su priešais.

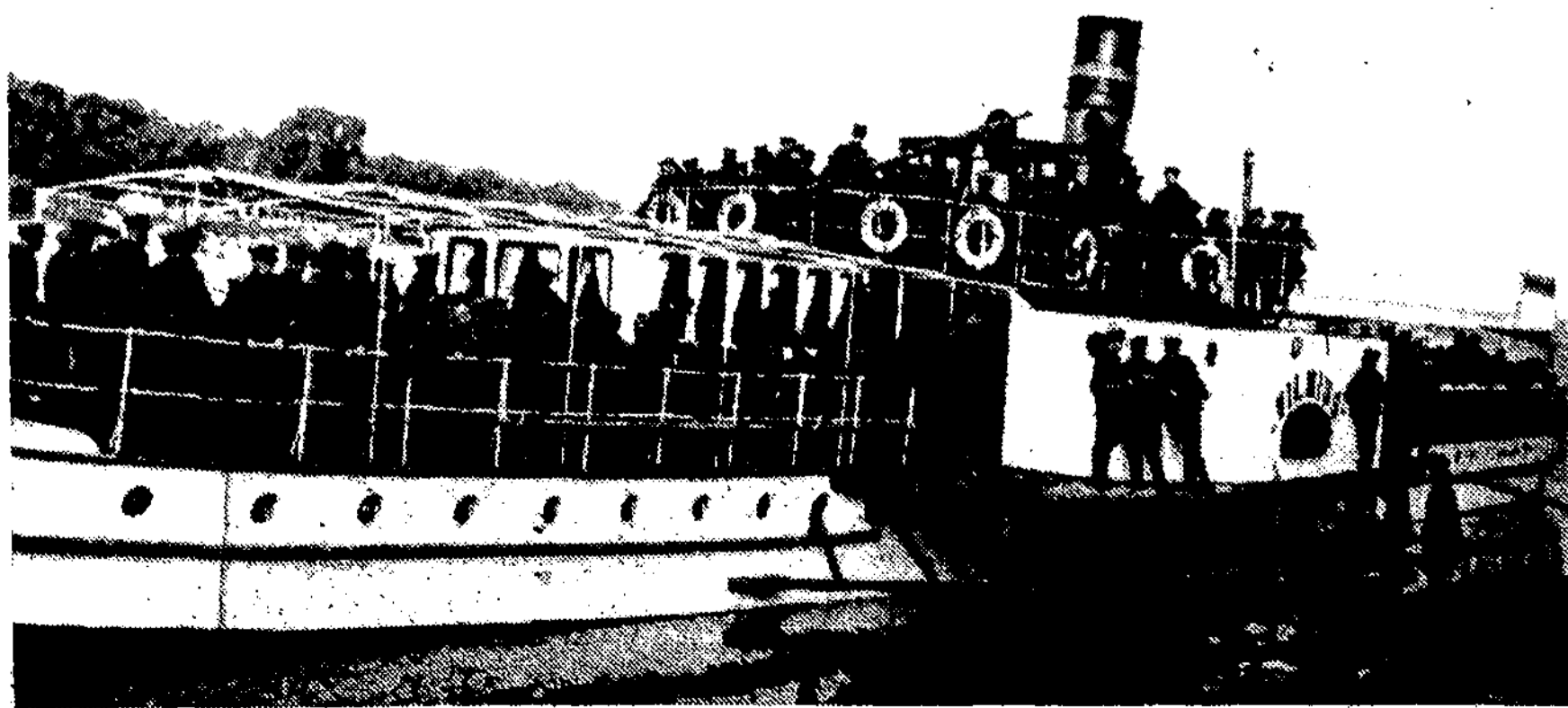
Mažosios Lietuvos Patriarchui Martynui Jankui kariai pagiedojo ilgiausių metų.

Panelė E. Jankutė per ekskursijos vadovą mjr. S. Narušį kariams įteikė gražių gėlių. Ekskursininkai triukšmingomis žmonių ovacijomis, mėnuliui šviečiant, buvo palydėti į laivą. Kariai atsisveikindami su Bitėnais sušuko garsų valio!

Nors buvo vėlyvas vakaras, bet kariai ekskursininkai dar ilgai dainavo ir grožėjosi Nemuno pakrantėmis bei šlamančiomis bangomis.

Karių dainos Nidoje pažadino gyventojus

16 d. rytui auštant pasiekiamas Rusnė. Čia kariai, nusiprausę Nemuno vandeniu, išvažiavo į Kuršių Mares. Pamačius Nidos kopas ir iš gražaus pajūrio kyšantį jūros švyturį, veidai pra-

Karių ekskursija „Vilniaus“ garlaivyje prieš išvykimą

Nidos pajūryje

linksmėjo. Oras buvo neapsakomai geras. Nelabai karšta, ramu, malonun. Nidos uoste nebuvo nė gyvos dvasios, nes buvo 6 val. ryto, pats geriausias miegas. Užgriežus orkestrui, kaip vienu mygtuko spusterėjimu atsidarė namų langinės ir įvairūs tualetai bei užmiegotos akys pasirodė langų rėmuose. Atėjus prie kapų, ekskursijos vadovas paskelbė momento rungtynes į kovos viršūnę. Keli šimtai šoko į kalną, manydami, jog bus greit galima laimėti, bet tuoj daug kas pradėjo važiuoti atgal. Po įvairių nuotykių pasiekta aukščiausia kopų vieta. Čia ekskursijos vadovas paaiškino apie Nidos reikšmingas vietas, briedžių gyvenimą ir t. t. Atsivėpus ir išsibėrus iš batų smėlių, nužygiuota į sklandymo mokyklą. Šiuo tarpu čia nedaug laimėta nes visi sklandymo mokyklos instruktoriai buvo Kaune, Aero klubo šventėje, tačiau vis dėlto apžiūrėti sklandytuvai, mokyklos vagykla, klasė. Po to visi pasirašė į svečių knygą ir gavo dovanų jo sklandytuvo ženklelį.

Iš čia ekskursininkai su muzika ir skambančiomis dainomis gražiu pušynėliu nužygiavo prie jūros. Paskelbus, kad galima maudytis, kai kurie greit numetė rūbus šoko į vandenį, tarytum į šiltą Šešupės ar Nemuno vandenį, bet tuoj patyrė, kad jūroje dar šaltoka.

Pailsėjęs ir atsigaivinus pajūrio oru, kariai apie porą valandų pavaikščiojo po Nidos kurortą.

Pradėjus rinktis į garlaivį ir rengiantis išvažiuoti iš Nidos, pilna krantinė prigužėjo publikos. Iš ryto atrodė, kad Nidoje nedaug gyventojų, bet po pietų priešingai — buvo daug prisivažiavusių iš kitur.

Koncertas Juodkrantėje. Karo laive

Atplaukus į Juodkrantę, kariai ekskursininkai sustojo kurorte. Tuo metu 1 p. pulko kapelmeisterio p. Kulikausko diriguojamas orkestras atliko gražios muzikos dalykelių. Tariant, Juodkrantė turėjo gražų dviejų valandų koncertą.

Kariams ekskursininkams kiekvienas nuplauktas kilometras, kiekvienas nužengtas žingsnis, vis davė naujus vaizdus. Karių ekskursantų domėjimasis nepaprastas. Ir visai suprantama: pajūris kiekvienam kariui parodė parodė naują pasaulį, naują gyvenimą.

Juodkrantę palikus ir pradėjus artėti prie Klaipėdos miesto, garlaivis plaukė šonu pasviręs, nes visi kaklus tiesė į miesto pusę.

Klaipėdos miestas savo statybos forma skiriasi iš kitų Lietuvos miestų, tad ekskursininkams sudarė savotišką įspūdį.

Kariai, iškilmingai uždėję vainiką ant žuvusiųjų paminklo dėl Klaipėdos atvadavimo, nužygiavo į Klaipėdos įgulą, kur budintis karininkas sutiko ir priėmė į įgulos globą. Klaipėdą pasiekus, buvo įvykdyta pirmoji ekskursijos dalis.

Gegužės 17 d. — Sekminių antrą dieną ekskursininkai žygiavo į karą laivą „Prezidentas A. Smetona“. Garlaivių priplaukoje karius jaunlietuviai sutiko ir pralaido triukšmingomis ovacijomis. Karo laivu plaukimas į jūrą taip visus sudomino, jog visi mielai būtų sutikę geriau savaitę pabūti su duona ir druska, negu atsisakyti nuo karą laivo bei jūros malonumų. Orkestrui griežiant, karą laivas greit paliko pajūrio krantus. Nepajutome, kai pralaidome tris valandas ramiai banguojančiose jūros bangose.

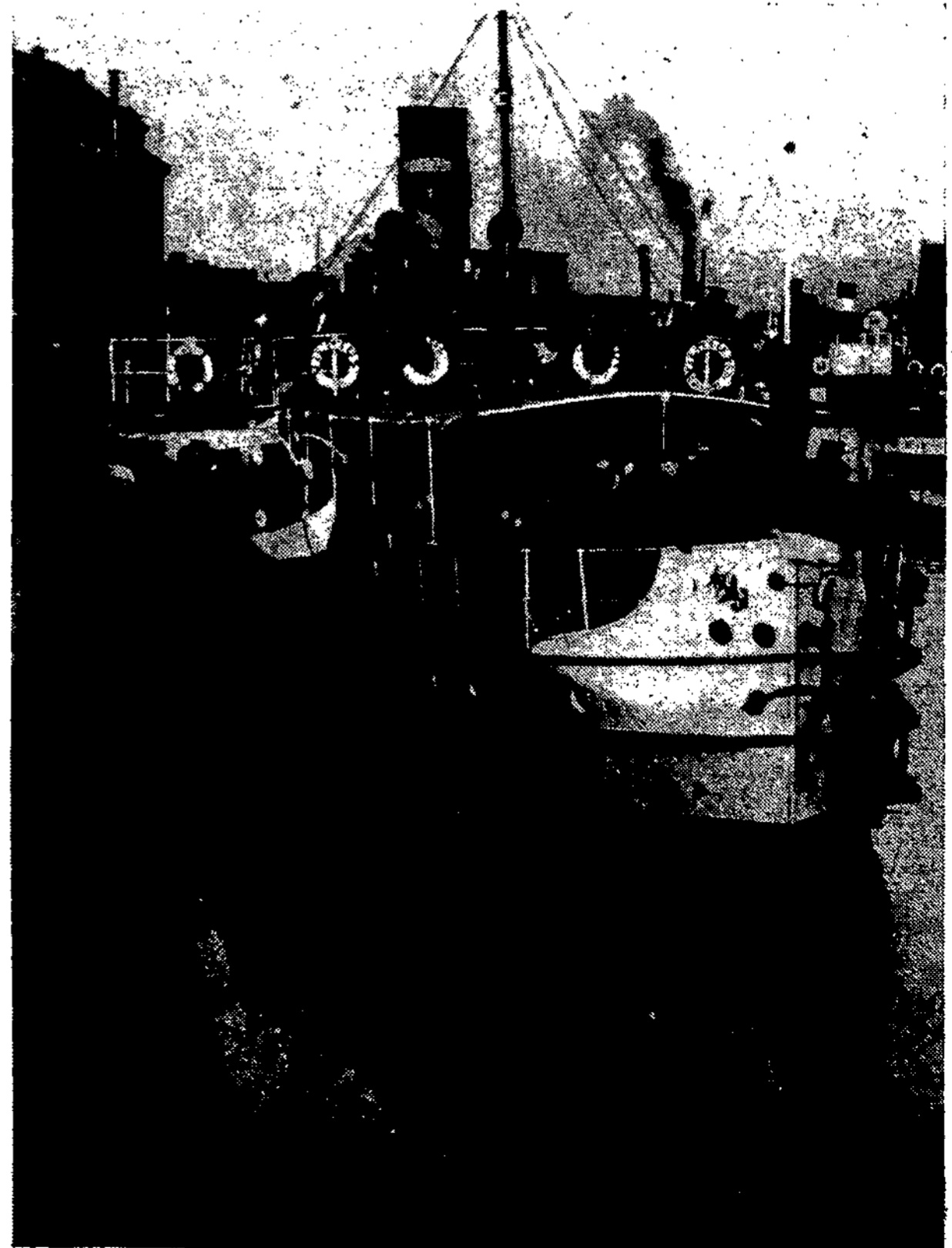
Grįžus į uostą, ekskursininkai autobusais išvyko į Palangą.

Palangos kurorto atidarymas

Palangoje malonus ir energingas 1 p. pulko kapelmeisteris Kulikauskas paprašė ekskursijos vadovą leisti atidaryti Palangos kurortą. Orkestras kurortą atidarė iš Kurhauzo muzikos estrados.

S.

(B. d.).

Ekskursininkai Klaipėdoje

K. k. Maželio nuotr.

Napoleonas Lietuvoje

Šiomet sueina lygiai 125 metai nuo garsiojo Napoleono I žygio į Maskvą, kuris pasibaigė, kaip gerai žinome, didžios prancūzų armijos pralaimėjimu ir žlugimu. Tas žygis buvo pradėtas ir baigėsi Lietuvoje.

1812 metų birželio mėn. 19 d. Napoleonas Vilkaviškyje paskelbė Rusijai karą. Didelė prancūzų kariuomenė, kurioje buvo 250.000 karių žygiavo pro Tilžę, Kauną, Rumšiškės į rytus, kur praėjo Rusijos miestus — Minską, Smolenską ir pasiekė Maskvą. Čia rusai, taip pat turėdami nemažą skaičių kariuomenės, stoji į mūšį, tačiau smarkiai pralaimėjo. Tuomet jie padegė Maskvą ir pasitraukė toliau į rytus. Įėję į Maskvą, prancūzai terado vien tik griuvėsius, kur tikėjosi rasti pastogę, maisto ir pašaro arkliams. Prieš akis atsistojo bado šmėkla. Ją dar labiau padidino užėję labai dideli tų metų žiemos šalčiai, ir daug nepripratusių prancūzų karių mirė. Tuo tarpu atskiri rusų kariuomenės būriai nuolat puldinėjo ir dar labiau silpnino prancūzų pajėgumą. Šito Napoleono kariuomenė neišlaikė ir ėmė skubiai trauktis. Daug bėgančių karių nukovė persekioję rusų kazokai. Napoleono kariuomenės likučiai persikėlė ties Kaunu per Nemuną. Tame žygyje žuvo per 120.000 — 150.000 prancūzų karių. Lietuvoje žuvo per 90.000 karių, kurie yra palaidoti įvairiose mūsų krašto vietose, o žmonės dar ir šiandien pasakoja apie nesėkmingą žygį.

Mums yra labai įdomu ir reikšminga, kad Napoleonas savo žygio metu buvo suorganizavęs Lietuvos kariuomenę, pavadindamas ją Lietuvos korpusu. Jį įsteigė tuojau pat atvykęs į Lietuvą, 1812 metų vasarą. Jame dalyvavo lietuvis generolas Juozas Kasakauskas, labai Napoleono mylimas. Generolas Juozas Kasakauskas vėliau buvo Napoleono adjutantu ir buvo jam ištikimas iki atsisakymo nuo sosto. Ta proga pažymėtina, kad mūsų universiteto prof. Raymondas Schmittleinas, tyrinėdamas Napoleono žygį per mūsų kraštą, Jonavoje apžiūrėjo generolo Juozo Kasakausko karstą. Medinis karstas ir generolo palaikai gerokai surūdiję. Atidarius karstą, prie imperatoriaus adjutanto palaikų rastas kardas, truputis uniforminės medžiagos ir sagų. Sveikiausiai išlikę raitininko aukšti batai. Ant karsto uždėta Napoleono adjutanto kepurė.

Kuomet prancūzai nužygiavo į rytus, Kauno, Vilniaus ir kitų miestų įgulse buvo vykdomas naujokų šaukimas. Viename prancūzų pulke, kuris stovyklavo Kaune buvo per 500 lietuvių naujokų. Drauge Napoleonas kūrė ir išimtinais lietuviškus pulkus. Daugiausiai užsilikę žinių apie grafo Tiškevičiaus ulonų pulką. Ulonų pulkas buvo suorganizuotas šiaurės Lietuvoje, ir trys eskadronai stovėjo atskirai — Panevėžyje, kur buvo ir ulonų pulko štabas, Biržuose ir Pasvalyje. 1812 metų rudenį ulonų pulkas turėjo jau net 829 karių, kurių visi — tikri lietuviai.

Lietuvos ulonai turėjo gana gražią uniformą: aksominė kepurė, aukšti lakeruoti batai, puiki per vidurį sugaubta žvilganti kepurė. Charakteringa, kad kepurės priešakyje buvo išsiūta didelė Vytis. Lietuvos ulonai, be to, nuo kitų pulkų skyrėsi netik uniforma, bet drauge ir apginklavimu. Ulonų pulko karininkų buvo lietuvių ir lenkų. Kuomet Napoleono kariuomenė bėgo iš Rusijos, Lietuvos ulonai daug padėjo Napoleonui, išgelbėdami nuo smarkiai puolančių kazo-

kų. Labai yra įdomu, kad Napoleono kariuomenės katastrofa visiškai nepalietė šio ulonų pulko. Jis, pasirodė, mažiausiai nukentėjo. 1813 metais Karaliaučiuje, patikrinus grafo Tiškevičiaus ulonų pulką, nerasta tik 2 ulonų. Tie žuvo kautynėse ties Daugpiliu. Visa kita buvo tvarkoje. Taigi, 1813 m. sausio mėn. lietuvių ulonų pulke buvo 827 kareiviai.

Šiam Napoleono žygiui paminėti, prancūzų lietuvių draugija surengė V. D. kultūros muziejaus patalpose parodą, kurią sudarė mūsų krašte surinkti ir išsvetur atsigabenti dokumentai, liečią Napoleono žygį.

Napoleono paroda buvo iškilmingai atidaryta gegužės 20 d., dalyvaujant Valstybės Prezidentui Antanui Smetonai, Ministeriui Pirmininkui Juozui Tūbeliui ir kitiems aukštiesiems žmonėms. Į šią parodą atvyko du aukšti svečiai iš Prancūzijos. Jų tikslas — susipažinti su Lietuvoje esama medžiaga apie Napoleoną.

Švietimo Ministeris prof. Tonkūnas, kalbėdamas parodos atidaryme pažymėjo, kad pavergtosios tautos taigi, ir lietuviai, į Napoleoną žiūrėjo, kaip į išlaisvintoją, kaip į skaistesnės ateities kūrėją. Lietuvos sprendžiamą vaidmenį savo krašte vaidinusios visuomenės dalies, bent bajorijos, diduma laukė Napoleono, kaip išlaisvintojo iš rusų priespaudos. Įžengus Napoleonui į Lietuvą, aktyviai stota jo pusėn, imta organizuoti lietuviški pulkai, teikta armijai visokeriopa parama, pareikalavusi iš krašto didžiulių aukų. Tai daryta, šviečiant vilčiai, kad greit bus išlaisvinta ir atstatyta Didžioji Lietuvos kunigaikštija. Pasiiekta net laikinosios Lietuvos vyriausybės sudarymo. Bet neilgai trukus, po Napoleono armijos nelaimių, lieka tik truniją Lietuvos žemelėje dižiojo karo tūkstančių karių kaulai, baisiai nualintas kraštas, rusų persekiojimais už pasiryžimą siekti laisvės ir tamsi neviltis. Tai liūdna ne tik prancūzų, bet ir lietuvių tautos drama.

Baigdamas pageidavo, kad ši paroda, primindama dviejų tautų bendrus istorijos lapus ir drauge pralietą kraują, patarnautų jų suartinimo reikalui.

Napoleono parodos eksponatai užima daug vietos — net du aukštus, Visi dalykai labai įdomūs ir įvairūs. Kiekvienam yra gera proga pažinti Napoleoną, jo didvyriškus žygius ir paskutinį tragišką žygį, drauge susipažįstant su to meto Lietuvos gyvenimu, kariais lietuviais ir t. t.

Parodos eksponatai paskirstyti skyriais. Portretų skyriuje pirmiausiai krinta į akis paties Napoleono atvaizdas įvairiais laikotarpiais ir įvairiose pozose: Napoleonas imperatorius, Napoleonas Rusijoje, Napoleonas Prancūzijos imperatorius ir Italijos karalius, Napoleonas ant arklio, Napoleonas studijoje Prūsijos žemėlapyje ir t. t. Matomi Napoleono maršalai, motina, žmona, ainiai ir kiti jo laikų įžymūs asmenys — karo žygių bendrininkai. Ten pat Varšuvos kunigaikštijos karo ministeris, Napoleono I kariuomenės divizijos generolas, Poniatskiskis, Rusijos imperatorius Aleksandras I, Tada Kasčiūška ir daug kitų. Iš viso išstatyta per 100 portretų.

Antrame skyriuje labai įdomūs Napoleono gyvenimo epizodų vaizdai. Matome Napoleoną karo mokykloje, Napoleonas apdovanoja Garbės Legiono kryžiumi, Napoleonas Tilžėje susitinka su Rusijos imperatorium Aleksandru I, Napoleonas vainikuojamas, priima paradus ir t. t.

Trečiasis skyrius — kautynių vaizdai. Matome, kaip Napoleonas nugali austrus, kaip vykdomi kiti sunkūs karo žygiai ir kaip kovojama įvairiuose frontuose.

Ketvirtasis skyrius daugiausia liečia Napoleono žygį per Lietuvą. Kalvarijos vaizdas, italų garbės sargybos Marijampolėje, Mykoliškyje, stovyklos Piliuonyse, ant Nemuno kranto, vicekaraliaus štabas, imperatoriaus gvardija prie Vilniaus, 4-as armijos korpas žygiuoja į Kruonį, Dauguvos perėjimai, prancūzų armija žygiuoja į Smolenską, grįžtanti iš Rusijos armija Vilniaus rotušėje, to meto Kauno, Klaipėdos ir Tilžės vaizdai. Penktame skyriuje įvairūs prancūzų liaudies raižiniai. Napoleonas Boulogne stovykloje, Napoleonas įžygiuoja į Madridą, Napoleonas grįžta iš Elbos salos, Napoleonas Vienoje ir t. t.

Šeštąjį skyrių sudaro ano meto kareivių uniformos pavyzdžiai (lietuvų grenadierio, lietuvio ulono, raitųjų šaulių, kazokų, lenkų ulonų ir t. t.). Septintajame skyriuje — to laiko ginklų pavyzdžiai. Aštuntajame skyriuje — medaliai. Devintasis skyrius sudarytas iš įvairių įvairenybių. Dešimtame — daug įvairių dokumentų ir rankraščių. Vienuoliktame skyriuje — spausdinti skelbimai. Dvyliktame — žemėlapiai. Tryliktame — knygos. Įdomu pažymėti mūsų karių apie Napoleoną rašytus straipsnius — plk. Zaskevičiaus, plk. ltn. Steponaičio, mjr. Ružancovo ir kitų.

Apskritai paroda yra labai įdomi ir visiškai tinkamai pamini ypatingo Napoleono žygio sukaktį, gražiai išskeldama Napoleono, kaip kariuomenės vado ypatumus, duodama įvairiausių dokumentų ir vertingų senų eksponatų.

B. V.

Kaip spauda sutiko kariuomenės ir visuomenės šventę

Kariuomenės ir visuomenės dieną visos geriausios ir stipriausios krašto pajėgos buvo sutelktos tinkamam šventės apvaikščiavimui ir gražesniai bendradarbiavimui su kariuomene sudaryti. Be savaitinės karinės spaudos — „Kario“ ir „Trimito“, nuo šio nepaprasto darbo neatsilikio ir mūsų civilinė spauda, parengdama tai dienai skaitytojus ir primindama garbingos mūsų kariuomenės paskirtį ir duodama jos gyvenimo vaizdų.

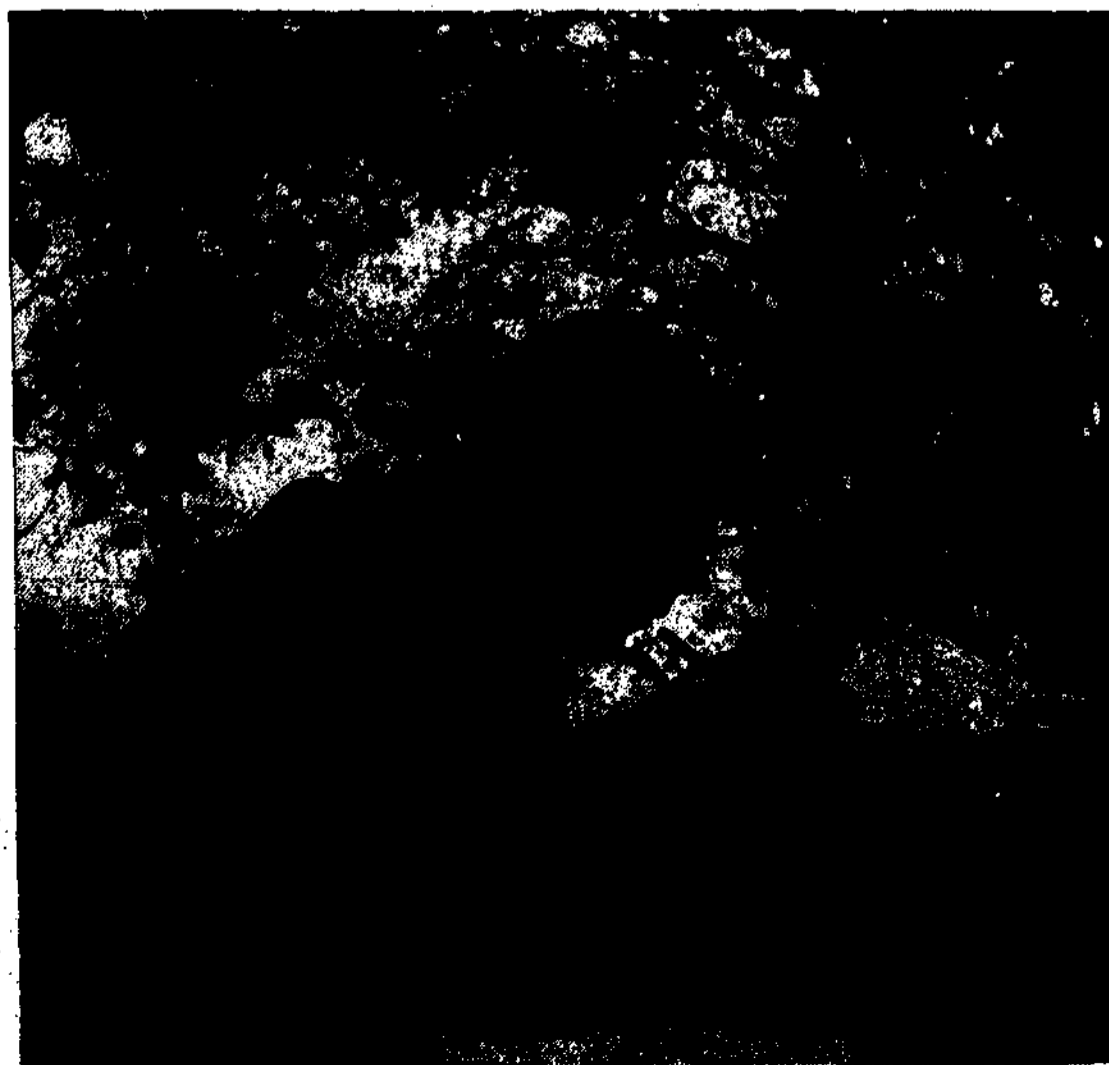
LIETUVOS AIDŲ Gegužės 22 d. numerį įdėtas nuoširdus sveikinimas kariuomenei, Vyriausiojo Ginkluotųjų Pajėgų Viršininko Valstybės Prezidento A. Smetonos ir kariuomenės vadovybės atvaizdai. Vedamasis parašytas kariuomenės su visuomene bendradarbiavimo prasme. Tekste gen. št. mjr. Jonaičio str. „Tik vieningu darbu teuztikrinsime laisvą rytojų“. Krašto kronikoje plačiai aprašoma Sekminių meto didelė karių (per 450 žmonių) ekskursija į pajūrį. Įdėtos septynios kariuomenės gyvenimo nuotraukos. XX AMŽIUS pirmame puslapyje — „Sveikiname budinčius tautos laisvės sargyboje“. Įdėta kariuomenės vadovybės atvaizdai. Tekste prasmingas dr. Petrikonio str. „Visa tauta — visa kariuomenė“. Prie straipsnio — karinė kliše, Ats. plk. Petraitis duoda pluoštelį atsiminimų iš nepriklausomybės kovų. Įdėta kariuomenės gyvenimo kronika „Iš karių gyvenimo“. LIETUVOS ŽINIOS įdėjo vedamąjį „Mūsų žemės sargai“ ir pirmame puslapyje kariuomenės vado atvaizdą. Ypačiai malonu, kad tekste net visas puslapis sudarytas iš kariuomenės gyvenimo nuotraukų. TAUTOS MOKYKLA įdėjo mokyti. B. Vosylius pedagoginį karišką straipsnį „Kariški žaidimai“, pasibaigiantį kitame numeryje. NAUJOJI ROMUVA įsidėjo nuotrauką prie oerlikono. JAUNOJI KARTA viršelyje deda karinį vaizdą, prasmingai po juo parašydama: „Kai mūsų kariai su visu atsidėjimu mus saugo, mes galime laisvai kurti savo kultūrą“. Vedamasis — „Karingumas ir tautiškumas“. Yra trys nuotraukos iš karių gyvenimo. ŠALTINIS viršelyje taip pat įdėjo karinį vaizdą „Karo žvalgyboje“. Tekste Krašto Apsaugos Ministerio brig. gen. St. Dirmanto ir vietinės Marijampolės įgulos viršininko plk. Gaušo atvaizdai. Vedamasis pavadintas „Nuoširdumo šventė“. Net šešios nuotraukos iš kariuomenės gyvenimo. Be to, labai charakteringas ulono laiškas. DARBAS pirmame puslapyje įdėjo kariuomenės vadovybės atvaizdus. Vedamajame labai gražiai pažymi, kad visuomet turi būti ne formalus, bet esminis santykiavimas su kariuomene. „BŪTŲ LABAI GERA, JEI VISA VISUOMENĖ, VISI PILIEČIAI PERSIIMTŲ TEIGIAMAIS KARIŲ PRIVALUMAIS“. Tekste vertingas str. „Jei nori taikos — ruoškis karui“, laisvas reportažas — „Kariai ir darbininkija“, eilėraštis „Būdėkime“, keturios kariuomenės darbo klišės. ŪKININKO PATARĖJAS pirmame puslapyje įdėjo pasikalbėjimą su brig. gen. K. Navaku apie Ginklų Fondo vąjį. Tekste str. „Naujos jėgos kariuomenėje“ ir „Lietuvos ulonai Napoleono kariuomenėje“. SEKMADIENIS pirmame puslapyje įdėjo stambią nuotrauką „Gynėjai žygiuoja“. Tekste str. „Šių dienų Galijotai“, eilėraštis „Šarvuotos rankos“ ir 2 nuotraukos iš karių gyvenimo. Įdomūs atsiminimai iš Lietuvos nepriklausomybės kovų „Kuklūs didvyriai“, imti iš „Karo Archyvo“ VIII t. DIENA betgi visiškai mažai tepaminėjo kariuomenės ir visuomenės dieną; tedavė vos tik 33 eilutes. Tarp kitko, klaidingai šią šventę pavadino „Kariuomenės šventė“. Teįdėta tik viena nuotrauka, tuo tarpu, kai stambiomis antraštėmis eina tokie dideli straipsniai: „Nauja SSSR“ „pinigingoji aristokratija“

ir „Raudonasis maršalas“. AUKŠTAIČIŲ ŽEMĖ pirmame puslapyje įdėjo didelę nuotrauką „Vyriausybės galva ir krašto apsaugos ministeris karių šeimoje“ ir sveikinimą „Sveiki šaukieji Lietuvos kariai“. Tekste straipsniai: „Gerbkime savo kariuomenę“ ir „Remkime Ginklų Fondą“. ŽEMAIČIŲ PRIETELIUS deda vedamąjį „Visų pareiga ginti tėvynę“. ZARASŲ KRAŠTAS įdėjo platų vedamąjį straipsnį „Gegužės 23-ji“. ĮDOMUS MŪSŲ MOMENTAS vedamajame labai gražiai rašo: „Švėsdami šią kariuomenės ir visuomenės šventę, nusilenkime prie Nežinomojo Kareivio kapo ir pasisėmę iš ten jėgų, drąsiai ir sparciai ženkime, paduodami vienas kitam rankas, tikruoju tautos keliu. Ir tik tokiu būdu pabaigsime plėsti savo krašto dirvonus, atgausime savo sostinę Vilnių ir garantuosime laisvą rytojų savo tautai“. Prie straipsnio — tanko nuotrauka. APŽVALGA įdėjo vedamąjį straipsnį „Kariuomenės ir visuomenės šventė“ ir tekste str. „Remkime kariuomenę ir šaulius“.

Kaip matome, visa spauda negailėjo vietos dar labiau pažymėti tautos bendradarbiavimą su savąja kariuomene. Visų laikraščių vedamieji ėjo ta mintimi, kad kariuomenė nėra kažin koks atskiras luomas, bet tikra tos pačios tautos dalis, tik organizuota ir sutvarkyta karinės drausmės dėsniais. Visuomenė turi būti geriausia visa kariuomenės darbo talkininkė, o jaunieji vyrai turi su džiaugsmu eiti atlikti garbingos karinės pareigos. Visi laikraščiai kėlė karinio pasirengimo svarbą, nurodydami, kad šioje srityje nėra nei vieno kitaip galvojančio lietuvio. Tarp kita ko reikia pastebėti, kad keletas laikraščių dar neatprato nuo „kariuomenės ir visuomenės susiartinimo šventės“, kai jau visų priimtas tikslesnis ir prasmingesnis pavadinimas — KARIUOMENĖS IR VISUOMENĖS DIENA.

Apskritai, spaudos darbą prisidedant prie kariuomenės propagavimo reikia įvertinti teigiamai.

B. V.

Žodžio metodas kariniame vaikų auklėjime

Kariškai patriotinis vaikų sąmoninimas, t. y., auklėjimas, kuomet jis grindžiamas pašnekėsių bei pasikalbėjimų formomis, reikalauja būtino tikslaus žodinių priemonių panaudojimo. Pradžios mokyklos amžiaus vaikui tenka duoti pirmieji karinio auklėjimo pradmenys bei principai, todėl mokiniai turi gauti gerą ir tvirtą pagrindą — supratimą. Šitai turi būti atlikta prieinamu, suprantamu ir gyvu žodžiu, kurį mes laikome pirmąja mokytojo santykiavimo su mokiniais priemone. Klaidinga yra, kuomet pradžios mokykloje, kalbant tautos, valstybės ar krašto gynimo temomis, — tas dažniausiai atsitinka minėjimų, sukakčių bei švenčių metu, — operuojama aukštesniu stiliumi, patosu, ilgais išvedžiojimais, sunkiomis tėvynės meilės, pasišventimo ir kitomis abstrakčiomis bei vaikams sunkiai suprantamomis sąvokomis. Visa tai tik telieka momento išpūdžiais, nepaveikdami giliau vaiko dvasios. Vaikui paskui yra sunku atgaminti tas visas girdėtas dar nepažįstamas, tolimas sąvokas, išvadas ir t. t. Šitą patį sąmoninimo procesą visuomet galima geriau atlikti natūraliniu keliu.

Žodinis santykiavimas vyksta dviejomis formomis: pasakojimais ir pašnekėsiams. Atsižvelgdami į tai, kurią formą vartojame, renkamės atitinkamas žodines priemones.

Pasakojimui statomos šios sąlygos: a) aiškumas, b) vaizdingumas, c) gyvenimiškumas, d) artimumas vaikų gyvenimui ir aplinkai.

Aiškumas. Aiškia kalba vadiname tą, kurioje nėra nesuprantamų vaikams žodžių (pav., svetimžodžių), abstrakčių sąvokų bei terminų ir kuri pagrįsta pačių vaikų žodynu.

Jeigu kartais tenka vartoti tokius žodžius, be kurių negalima apsieiti, juos čia pat kalboje reikia paaikškinti, pav., „priespauda“, „okupacija“ („Okupuotoji Lietuva“), „tėvynė“, „nepriklausomybė“, „tautos šventė“, „valstybės šventė“, „sargyba“ (plg., „Kariuomenė stovi valstybės sargyboje“), „orientuotis“, „žygis“ (plg., „karo žygis“ ir „žygiavimas“), „organizacija“ (plg., „draugija“ — pav., jaunųjų ūkininkų rateliai ir „santvarka“ — pav., kariuomenės organizacija, valstybės organizacija), „tradicija“, „uniforma“ ir t. t.

Kalbos aiškumui reikia vengti ilgų sakinių bei posakių, kitaip tariant — patoso, pav., „Mūsų tėvynė Lietuva yra daug vargusi ir kentėjusi kovodama su stipriais priešais, kurie per ištisus amžius kėsinosi į mūsų nepriklausomybę ir norėjo visą šalį pavergti“. Šitai galima pasakyti paprasčiau, vaikams suprantamiau ir aiškiau: „Mūsų tėvai ir tėvų tėvai daug vargo ir kentėjo. Priešai norėjo juos pavergti“.

Paprasčiau ir populiariau pasakyta mintis vaikams greičiau ir tikriau įstringa prote ir širdyje. Ilgi sakiniai vargina, sukonzentruoja nereikalingai dėmesį, vaikas neįstengia dažnai surišti sakinio pradžios su pabaiga.

Vaizdingumas. Vaizdinga kalba vaikams yra ne tik įdomi, bet drauge palieka ilgai neužmirštamų išpūdžių, kitaip sakant — ilgiau atsimenama. Nevaizdinga kalba vaiko atmintyje netrukus nublanksta be jokio pėdsako.

Kalbos vaizdingumui sudaryti yra šios pirmosios priemonės: palyginimai, pavyzdžiai, kartojimas ir dramatinis momentas.

Palyginimai. Sugretindami du įvykius arba objektus, vieną jų turime imti iš vaikams pažįstamo gyvenimo arba iš jų pačių gyvenimo, pav., krašto gynimas galima palyginti su kiekvieno žmogaus gynimusi nuo plėšikų arba vagių; kariuomenės stambių ir smulkių dalinių vadus galime palyginti su vaikų žaidimų vadais ir mokytoju; aiškinant laisvės supratimą (plg., apsakymėlis „Sugautas paukštelis“), palyginti su vaiko gyvenimo įvykiais, kuomet jis tėvų vienas paliekamas namų saugoti arba mokykloje paliekamas po pamokų ir t. t. Šitoks palyginimo būdas yra stipriai veikias ir duodas aiškų pasakojamo dalyko vaizdą.

Pavyzdžiai. Seneka yra pasakęs: „Pamokymų kelias — ilgas ir sunkus, pavyzdžių kelias — trumpas ir lengvas“. Vadinasi, keliais ar keliolika pamokymų galime nepasiekti to, ką pasieksime vienu geru pavyzdžiu. Tai yra aksiominė pedagogikos mintis.

Siekdami vaikus nuteikti mylėti ir branginti savąją tėvynę, šito jokių būdu neatliksi.

Kada tu būsi kareivis?

Eil. I. P. Dvariškio nuotr.

me tik sausais pasakojimais apie tos meilės bei branginimo reikalingumą. Tokiu atveju reikia naudotis gausiais istorijos pavyzdžių šaltiniais. Ir tikri faktai ir legendos visuomet sužadina kilnius jausmus. Ypačiai yra vertingi pasakojimai iš mažųjų gyvenimo, kuriuos, klausydamas pasakojimo, vaikas lygina su saviimi. Kilnių pasiaukojimo pavyzdžių ypačiai daug esama nepriklausomybės kovų literatūroje.

Kartojimas. Kartojimą naudojame tuomet, kai norime ką nors ypačiai išskirti arba užakcentuoti, pav., „visas krašas, visi žmonės, visi vyrai ir moterys, visi vaikai turi būti pasirengę gintis nuo priešo“; „ko tėvynė laukia iš mūsų? Ji laukia iš mūsų gerų darbininkų ir gerų sūnų ir dukterų“.

Kartojimas sujungtas su atitinkamu tonu labai gerai pabrėžia kalbamą mintį.

Draminiai momentai. Savo pasakojimą mokytojas gali pajavairinti retkarčiais įveddamas trumpų dialogų su mokiniais. Tokiais dialogais vaikai būtų verčiami arba pareikšti savo nuomonę dėl kurio nors pavyzdžio arba atsakyti į tiesioginį mokytojo klausimą.

Dialogai gali būti naudojami ir tais atvejais, kuomet mokytojas pastebi vaikų išsiblaškymą arba nepakankamą susidomėjimą. Dialogai prablaivo vaikų techninį klausimą, atgaivina juos ir atkreipia dėmesį.

Gyvenimiškumas. Gyvenimišku pasakojimu vadiname tą, kuris pagrįstas tikrovėje buvusiais ir galimais atsitikimais, iš kurių vaikai gali imti pavyzdį. Netikri pavyzdžiai, vien tik pasakojimui pajavairinti, vengtini, jei jie neturi pamokomsios vertės ir yra nepritaikomi gyvenime.

Ypačiai vertingi pavyzdžiai yra iš naujausiųjų laikų, kuriuos vaikai atsimena: tų pačių metų arba prieš kelis mėnesius ar savaites įvykusiais atsitikimais.

Artimumas vaikų gyvenimui ir aplinkai. Pasakojant, kiekvienu atveju reikia stengtis susieti pradžią su vaikų gyvenimu bei pažįstamais aplinkos daiktai ir toliau pasakojimu eiti prie rūpimo dalyko. Ir pasakojime kiekviena galima proga reikia susi-

Į maneirus

rišti su vaikų gyvenimu. Žinoma, ši sąlyga nėra griežtai būtina, tačiau, jei ją galima panaudoti, ji yra vertinga pedagoginės idėjos atžvilgiu: eiti nuo vaikams pažįstamos aplinkos prie nepažįstamos, nuo žinomų dalykų prie nežinomų. Tas ypačiai neišvengiama supažindinant su krašto-valstybės sąvoka, kurią būtina išvesti iš vaikų gyvenamosios aplinkės.

Pašnekėsius vykdant, svarbu mokėti pasirinkti tinkamas kiekvienam skyriui temas. Jaunesniuose skyriuose temos bus daugiau įvedamojo pobūdžio, konkretesnės, pav., „Viščiukas ir vanagas“ — atseit, mes ir mūsų priešai, kurių saugojamės ir nemylime už jų blogus norus ir darbus, „Aš myliu mamytę“ — aš myliu tėvynę, „Mano vardas“ ir tėvynės vardas (Lietuva) ir t.t. Jaunesniuose skyriuose pašnekėsiai geriausiai pravedami lyginimo būdu. Vyresniuose skyriuose galimos temos, artimesnės karinio vaikų auklėjimo tikslui — kariškai patriotinės nuotaikos kėlimui. Jau galima tiesiogiai pasikalbėti apie kariuomenę, krašto gynimo reikalą ir t.t., siekiant parengti jų dvasią kariškai patriotinio nusiteikimo pagrindais.

Mokyt. Bolius Vosylius

Mūsų vakarų ir užsienio lietuvių reikalai

Gegužės 22 ir 23 d. Kaune įvyko dviejų didesnių mūsų visuomeninių organizacijų metiniai skyrių atstovų suvažiavimai. Tai Vakarų sąjungos ir Draugijos užsienio lietuviams remti suvažiavimai. Juose buvo gyvai aptariami mūsų Vakarų ir užsienio lietuvių reikalai.

Vakarų sąjungos suvažiavime iš padarytų pranešimų paaiškėjo, kad sąjungos tiesioginis uždavinys yra suartinti didžiosios Lietuvos ir Klaipėdos krašto visuomenę, įtraukti ją į kultūrinį bendradarbiavimą ir mūsų pajūrio gyventojuose išugdyti didesnę tautinį susipratimą ir vieningumą. Uždavinys būtų kur kas lengvesnis, jeigu Didžiosios Lietuvos visuomenė šį reikalą labiau jaustų ir suprastų.

Savo tikslams pasiekti, sąjunga vartoja įvairias priemones: rengia paskaitas, prakalbas, radio valandėles, veda atitinkamą propagandą spaudoje ir t.t. Sunkiausių reikalų yra perkelti sąjungos veikimą į Klaipėdos kraštą. Tiesa, pirmosios gairės jau yra nutiestos, nes jau yra užsimezges kontaktas su Klaipėdos krašto organizacijomis.

Suvažiavimas, apsvarstęs išskeltus klausimus, priėmė nutarimą, kuriame reiškiamas pagarba ir meilė Mažosios Lietuvos broliams, ilgą laiką gyvenusiems kitose nuo kitų Lietuvos dalių politinėse ir kultūrinėse sąlygose ir garbingai išsaugojusiems mūsų tautines vertybes. Suvažiavimas su dideliu džiaugsmu konstatavo, kad tautinė lietuviškoji mintis ima vis labiau reikštis mūsų pajūrio gyvenime ir kad tautinė lietuvių savigarbą bei susirūpinimą bendrais visos tautos reikalais vis giliau įleidžia šaknis į Mažosios Lietuvos gyventojų sąmonę. Suvažiavimas pareiškė, kad visa organizuota lietu-

vių tauta su didžiausiu dėmesiu seka Lietuvos Vakarų kultūrinio, ekonominio ir socialinio gyvenimo vaizdą, gerai supraddama, kad galinga ir vieninga Lietuva galės atlikti tuos uždavinius, kuriuos jai diktuoja jos paskirtis ir jos dalyvavimas nepriklausomų ir kultūringų tautų bendruomenėje. Suvažiavimas džiaugiasi mūsų vyriausybės žygiais, siejančiais visą mūsų tautą su savąja jūra ir ragina ją ir ateityje reikiamą savo aktyvumą dalį pašvęsti Lietuvos Vakarų ir jūriniam mūsų valstybės reikalams. Be to, suvažiavimas nutarė įsteigti Lietuvos Vakarų kultūros fondą.

Draugijos užsienio lietuviams remti suvažiavime buvo peržvelgti viso paskutinio penkmečio draugijos darbai. Šiuo metu draugija turi 16 skyrių. Jos veikla skirstosi į organizacinę, propagandinę ir finansinę sritis. Organizacinėje srityje jau yra daug kas padaryta. Taip pat nemaža padaryta ir propagandinėje srityje. Draugija mūsų krašte ir užsienyje ruošia įvairias paskaitas, pranešimus, tarpininkauja mūsų išeivijos jaunimo susirašinėjimui ir t.t. Rimtas ir didelis darbas yra užsienio lietuvių mokyklų šelpimas. Šiuo metu draugija visiškai išlaiko 9 mokyklas ir šelpia apie 60 mokyklų bei įvairių kursų. Užsienio lietuvių vaikams pas mus vasaromis išlaikomos dvi kolonijos. Per visą laiką užsienio lietuvių mokykloms ir organizacijoms draugija yra nusiuntusi apie 50.000 egzempliorių įvairių knygų bei laikraščių. Ji gyvai rūpinasi mūsų ir užsienio lietuvių jaunimo sportiniu bendradarbiavimu, knygynėlių steigimu, lietuviškos dainos bei muzikos garsinimu. Didesniam pasaulio lietuvių suartėjimui su savo senąja tėvynė, draugija yra nutarusi Dariaus ir Girėno žuvimo dieną švęsti kaip pasaulio lietuvių dieną.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

ISPŪDINGAS GEGUŽĖS 23 DIENOS MINĖJIMAS SEREDŽIUJE

Gegužės 22, kariuomenės ir visuomenės dienos išvakarėse, buvo labai įspūdingai atliktas vakarinis patikrinimas ir pasi-vaikščiojimas Seredžiaus gatvėmis. Visuomenė gėrėjosi lygiomis gretomis ir orkestro muzika.

Gegužės 23 d. jau iš ryto pulko rajoną aplankė minia visuomenės. 10 val. Seredžiaus bažnyčioje buvo iškilmingos pamaldos. Kariuomenę prie bažnyčios pasitiko vainikais, ovacijomis ir gėlėmis visos apylinkės tautiškos organizacijos. Po pamaldų įgulos aikštėje įvyko iškilmingas posėdis, kuriame kalbėjo tautiškų organizacijų vadai ir dainavo šv. Antano choras. 14 val. įgulos aikštėje buvo parodytas artilerijos veikimas ir pėstininkų kuopos puolimas. Visuomenė gėrėjosi galingos artilerijos vikriu veikimu, jos galingais šūviais ir pėstininkų manevravimu. Po to visuomenė apžiūrėjo kulkosvaidžius, orlikonus, ryšių šūnes ir, kas norėjo, galėjo kėdainiškiams karo karvelių pagalba pasiūsti sveikinimus. Be to, atskridęs iš Kauno karo lėktuvas atliko aukštojo pilotažo pratimus ir numetė ltn. Masiulio sveikinimą. Vakare įvyko koncertas, kuriame dalyvavo Byros kvartetas ir solistė Augaitytė.

Šventėje dalyvavo apie 4000 žmonių, kurie gausiai aukojo Ginklų Fondui. Be to, vienas įgulos dalinys dalyvavo Vilkijoje.

J. k. A. Titlius

GYVENIMAS PANERIO PAŠLAITĖJ POLIGONE

I-sios stovykl. daliniai įsikūrė turtingiausioje ir patogiausioje gamtos atžvilgiu poligono stovyklų. Visą pietinį stovyklos pakraštį juosia gražus miško šlaitas, o šiaurės pakraščiu teka sraunus Neris. Taigi visas stovyklos rajonas yra tikrame gamtos lopšyje, tarp miško šlaito ir Neries. Šiuo gamtos prieglobsčiu kariai labai patenkinti. Jie ne tik nuo kaitrių saulės spindulių gali pasislėpti medžių pauksmėj, bet ir įkaitusį kūną atvėsinti šaltu Neries vandeniu.

Tokie gamtos patogumai daug padeda karių neišsenkamai energijai papildyti. Taip pat yra kur praleisti laisvos nuo kasdieninių pratimų ar užsiėmimų valandos. Užtat nenuvargina nei pratimai, nei kiti įtempti užsiėmimai. Visi kariai čia visada linksmi, žvalūs. Niekad nepastebėsi niūraus veido, nors jis ir labai išraižytas kaitrių saulės spindulių ir vėjo. Kiekvieną pavakarį skamba gražios kareivių dainos ir muzika. P. L. P. Karo Mokyklos ir 8 pėst. pulko dalinys gana dažnai pagriežia įvairių dalykelių, palinksmina koncertiniais vertingesniais veikalais.

Stovyklos alėjos, keliai, takeliai apsodinti liepaitėmis ir kitais dekoratyviniais medeliais. Kada jie užaugs, ši stovykla dar pasipuoš ir žmogaus rankų darbo puošmena.

Nenuskriausti ir sportininkai. Čia yra didoka aikštė įvairiems kamuolio žaidimams ir šiaip sporto treniruotėms. Šios progos kareiviai nepraleidžia. Vos tik atspėdami nuo pratimų, tuoj pradeda sportuoti ar treniruotis. Tas rodo, kad jų nenuvargina poligono pratimai.

Benas Jablonskis

GUSARŲ PULKO KARIŲ ŠEIMYNIŠKOS RAITŪJŲ RUNGTYNĖS

Sekminių antrąją dieną įvyko 1-jo gusarų D. L. Etm. Kunig. Jonušo Radvilos pulko karių šeimyniškos raitųjų rungty-
nės.

Karininkų užjojime šokimo rungtynių arkliais I-ją vietą laimėjo ltn. Liaukus arkliu „Ampyras“, 600 m distanciją su 10 kliūčių iki 1,20 aukščio ir 3 m pločio nugalėdamas be pabaudos taškų per 58 sekundes; II-ją vietą laimėjo ltn. Zarauskas arkliu „Irkas“, tas pačias sąlygas įvykdydamas be pab. tšk. per 1 minutę ir III-ją vietą vėl ltn. Liaukus kumele „Lordė“, sąlygas atlikdamas be pab. tšk. per 1 min. Medžiokliniame karininkų perbėgime I-ją vietą laimėjo ltn. Kazakevičius arkliu „Apdraustas“, 800 mtr. distanciją su kliūtimis iki 1,10 mtr. aukščio ir 3 mtr. pločio nugalėdamas be pabaudos taškų per 1 min. 50 sek.; II-ją vietą laimėjo kpt. Staniškis arkliu „Okeanas“, sąlygas įvykdydamas be pab. tšk. per 1 min. 53 sek. ir trečiąją vietą — ltn. Mikelevičius kumele „Lapė“, sąlygas nugalėdamas be pab. tšk. per 1 min. 53,5 sek.

Puskarininkų užjojime šokimo rungtynių arkliais I-ją vietą laimėjo psk. Dičiūnas kumele „Obelaitė“, 600 mtr. distanciją su 10 kliūčių nugalėdamas be pabaudos taškų per 57 sekundes; II-ją vietą — psk. Paulėnas arkliu „Narūnas“ (be pab. tšk., per 1 min. 2 sek.) ir trečiąją — psk. Jovaiša arkliu „Optantas“ (4 pab. taškai, per 55 sek.).

Medžiokliniame puskarininkų perbėgime I-ją vietą laimėjo psk. Gronskis arkliu „Laukinis“, 800 mtr. distanciją su 8 kliūtimis nugalėdamas su 11 pabaudos taškų per 2 min. 12,5 sek.

Rungtynės buvo klasifikuojamos tarptautinėmis taisyklėmis.

A. Klmts

GINKLŲ FONDA REMIAME VISOMIS PROGOMIS

Ryšių b-no mokomosios kuopos 1 telefono būrys įvairių specialybės konspektams spausdinti buvo surinkęs tam tikrą sumą pinigų. Iš jos likosi 50 litų, kurie paaukoti Ginklų Fondui.

P. Medalinskas

Į poligoną!

A. Šulco nuotr.

Poligone darbas eina

AUKOJOME GINKLŲ FONDUI

2-ro inž. 2-ros kuopos kariai virš. Kizio iniciatyva surinko: už sausio mėn. 54,3 lt., už vasario mėn. — 22,95 lt., ir už balandžio mėnesį — 46,75 lt. Iš viso — 124 litai. Paaukoti Ginklų Fondui pinigai jau įteikti.

1-AS INŽINERIJOS B-NAS RADIOFONE

Kariuomenės ir visuomenės šventės išvakarėse V. 22 1 inž. b-no kariai atliko gr. Pumpučio radio vaizdelį „Pavasaris kareivinėse“, kurį vedė j. p. Mikalauskas. Vaizdelis parašytas eilėraštine forma, o geros pusk. Grybausko, j. p. Trakymo, eil. Arbačiausko ir paties autoriaus deklamacijos jam suteikė didelio spalvingumo, nuoširdumo ir nuotaikos.

Mokomosos kuopos choras, j. p. Mikalausko diriguojamas, gražiai padainavo. Orkestrėlis pagriežė.

Pasibaigus transliacijai, kar. št. Sp. ir šv. sk. viršininkas plk. Šarauskas tarė žodį vaizdelio vykdytojams, sveikindamas jo vedėją ir kompozitorių j. p. Mikalauską ir autorių poetą gr. Pumputį už gražaus ir meniško vaizdelio pastatymą ir pažymėjo, kad kai kurie motyvai ir dainelės yra tikrai vertos įrašyti į plokšteles.

Liopa

KARIAI VISUR TURI PAVYZDINGAI ELGTIS

Gegužės 15 d. ryšių b-ne įvyko liktinių puskarininkių ir civ. tarnautojų susirinkimas. Susirinkime b-no vadas vaizdžiai ir išsamiai nurodė asmenišką gyvenimo gaires, kurių privalo laikytis kiekvienas karys, ypačiai santykiuose su moterimis ir piniginiuose reikaluose. Karys privalo ne tik tarnybos, bet ir laisvu nuo jos laiku, visuomet išlaikyti gerą kariuomenės vardą ir būti pavyzdžiu bei paskatinimu kitiems. Branginti duotą žodį ir laiku jį ištesėti. Jei karys asmeniškame gyvenime gerai ir pavyzdžingai elgsis, tai jo elgesius tinkamai vertins ir viršininkai. Be to, bus gera ir žmonių nuomonė ne tik apie tą karį ar dalį, kurioje jis tarnauja, bet ir apie visą kariuomenę. B-no vadas nurodė, kad auklėjant savo valdinius, reikia pačiam būti geru pavyzdžiu. — Jei visi kariai kaip tarnyboje, taip ir asmeniniame gyvenime, dorai ir pavyzdžingai elgsis, tai mūsų šaunioji kariuomenė visuomenės tarpe turės dar didesnę pagarbą ir meilę. Kur bus pagarpa ir meilė, ten bus vienybė ir pergalė, kuri mūsų tautai šiandien yra reikalinga. — šiais reikšmingais žodžiais b-no vadas baigė savo pasikalbėjimą.

TAIKLUS ŠŪVIS — PRIEŠUI SMŪGIS

Kiekvienais metais 3 p. pulkas ruošia sportinius šaudymus ir geriausiai sušaudžiusiems skiria dovanas. Šiais metais per sportinį iš šautuvų šaudymą iš įvairių kūno padėčių per 12 pratimų daugiausia taškų išmušė liktiniai puskarininkiai: viršila Lipeikis — 744 tšk., viršila Karpavičius — 682, puskarininkis Miškinis — 669 ir pusk. Kavaliauskas — 623. Iš karininkų daugiausia taškų išmušė: kapitonas Navaslauskas — 728, kapitonas Matutis — 656, j. ltn. Kaunas — 684 ir j. ltn. Baltrušis — 613. Visi šie puskarininkiai ir p. p. karininkai dalyvauja I pėst. Divizijos priziniame sportin. šaudyme.

Pažymėtina, kad pereinamais metais liktiniai puskarininkiai suruošė sport. šaudymo rungtynėse laimėjo I-mą vietą ir pereinamą dovaną.

PRATURTĖJO 8 P. PULKO KARIŲ BIBLIOTEKA

Iš kariuomenės štabo Spaudos ir Švietimo Skyriaus 8 pėst. pulke gauta keli šimtai tomų įvairių knygų, kurias paskirstytas I ir II bataliono karių bibliotekoms.

Naujomis knygomis susidomėjimas labai didelis. Atsiųstų knygų tarpe yra nemaža iš mūsų nepriklausomybės kovų atsiminimų ir daug kito įvairaus mokslinio turinio knygų.

Beletristikos knygų tarpe yra šiais metais premijuotas L. Dovydeno romanas „Broliai Domeikos“.

Pusk. L. Griškevičius

IŠSILAVINĘ JAUNIEJI KAREIVIAI

Šio pavasario šaukimo Tauragės įgulos kareivių tarpe beraščių skaičius visiškai nežymus. Matyti sveikata, žvali išvaizda ir pakilęs ūpas. Kariškos vaikščiojimas, ritmas, kariškos dainos jau nebesvetimi dalykai. Rikiuotės mokymas

jaunų kareivių nebaugina. Kviečiamas į kuopos ar štabo raštininkus, dažnai pasako: „Norėčiau eiti į mokomą kuopą arba pasilikti rikiuotėj atlikti kaip reikiant karinę prievolę“. Tokie jauni kareiviai vadus džiugina.

N.

VISI Į TALKĄ ATOSTOGŲ METU

Kiekvienas karininkas ir puskarininkis gauna kasmet mėnesį atostogų, kurias stengiasi paimti pavasarį ar vasarą, kuomet graži gamta ir sveikas oras. Dažniausiai atostogaujama pas tėvus bei gimines. Aš manau, kad labai gražu ir garbinga būtų kiekvienam į provinciją važiuojančiam atostogų vežtis drauge ir „Kari“, užprenumeruojant namiškiams bei kitiems pažįstamiems.

Daugelis mūsų yra klaidingos nuomonės, manydami, kad nedaug tepadės vieną prenumeratą užsakęs arba keletą egzempliorių nupirkęs. Reikia atsiminti gražų palyginimą, kad ir skruzdės po vieną šapelį didžiausius skruzdynus sunėša.

Tad visi į talką!

A-as

Pionieriai dirba

Kar. asp. Daugėlos nuotr.

KARIUOMENĖS UGNIAGESIAI

VISUOMENĖ DĖKINGA KARIAMS UGNIAGESIAMS

Priešgaisrinė savaitė ir progaganda Tauragėje pradėta gegužės 8 d. prakalbotis miesto aikštėje ir paradu, kuri priėmė įgulos viršininkas plk. Genys ir dideli visuomenės būriai. Visuomenės dėmesį patraukė ypačiai greitai įvykdyti bandomieji gaisrininkų pavojai, demonstracijos gatvėse ir t.t. Priešgaisrinei progagandai remti buvo suruošta loterija, kurią visuomenė parėmė gausiomis aukomis.

Visuose paraduose ir iškilmėse visuomenė šiltai sutiko 7-to p. ugniagesių komandą, kuri kelios dienos prieš šią savaitę pasižymėjo gaisro gesinimu Skaudvilėje. Šios komandos gretose ėjusieji butegeidininkai jautė didelį visuomenės dėkingumą, kuris buvo geriausiu atlyginimu už jų vargą Skaudvilės gaisro gesinime ir paskatino ateityje būti dar geresniais kovotojais su gaisro slibinu.

J. N-as

PAS KLAIPĖDOS MIESTO UGNIAGESIUS

Gegužės 12 d. 3-čio dragūnų, 7-to pėst. pulkų ir Tauragės savanorių ugniagesių komandos padarė bendrą ekskursiją pas Klaipėdos miesto ugniagesius, kur buvo supažindinti su moderniškomis mašinomis jų paskirtimis ir darbu. Visų ekskursininkų dėmesį atkreipė prie sunkvežimio pritaisytos, automatiškos kopėčios, kurios elektros pagalba į aukštį išstumiamos 30 metrų. Tokios kopėčios daug padeda gesinant aukštesnius pastatus. Be to, apžiūrėta gaisrinė, budėjimo kambariai ir dirbtuvė, kur parodytas sprogusių žarnų lopymas. Per trumpą laiką pamatyta daug naudingų dalykų, kuriuos reikėtų ir mūsų komandoms pritaikyti.

j. p. Garliauskas

Sporto kronika

BUTEGEIDININKAI — GERI KREPŠININKAI

7-ta kuopa 1936 m. išėjo krepšinio žaidynių nugalėtoju pulke ir laimėjo pulko pereinančią dovaną.

Šiuo metu pulko sporto šventėje 7 kuopa pasiryžusi savo pozicijų neužleisti, todėl kruopščiai treniruojasi. Dažnai rengiamos žaidynės su Tauragės valdžios gimnazija, kuriose kariai pasirodo esą geri krepšinininkai.

J. N.

MATČAS DĖL LIETUVOS ŠACHMATŲ ČEMPIONO TITULO

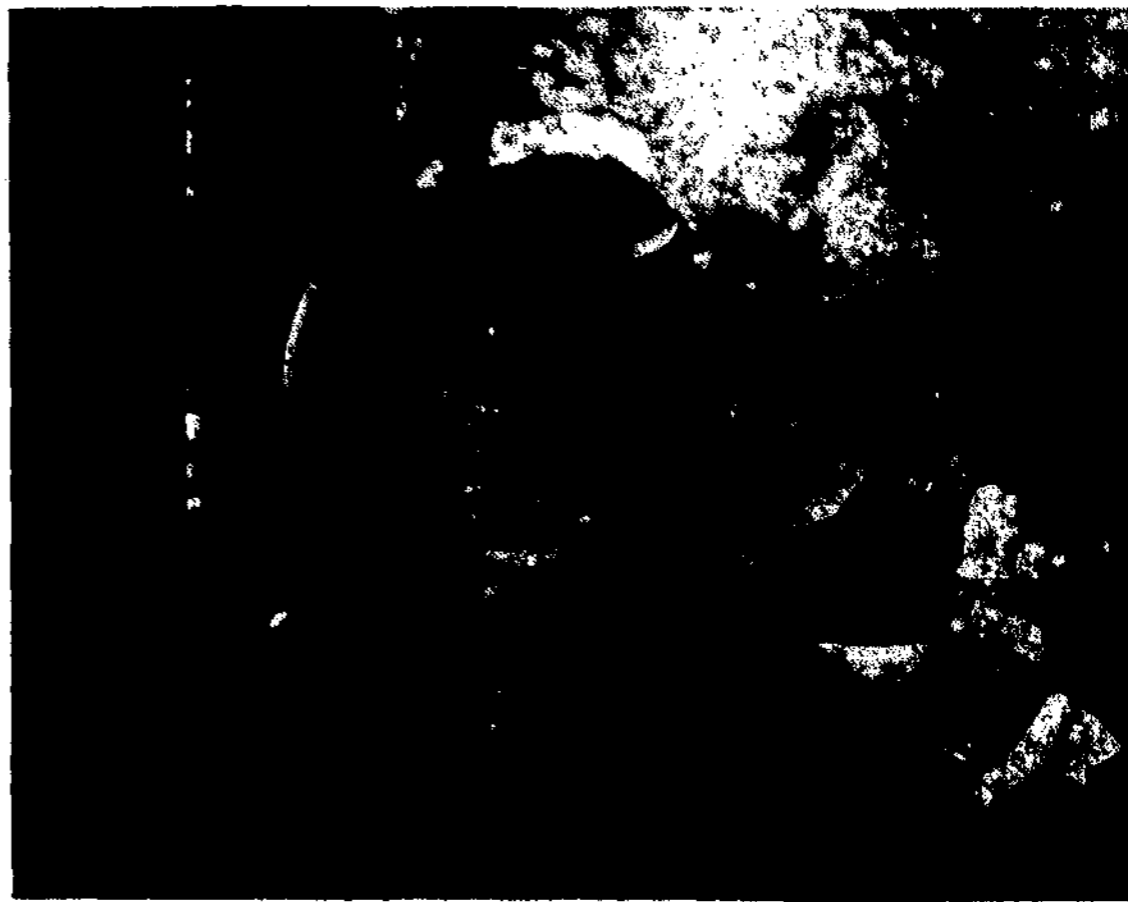
Gegužės 27 d., 18 val. „Ateities“ kooperatyvo valgykloje (Laisvės al. Nr. 3) prasidėjo matčas Vl. Mikėno ir P. Vaitonio dėl Lietuvos čempiono titulo. Matčas susideda iš 10-ties partijų, kurios lošiamos kasdien. Mėgėjų—žiūrovų patogumui, partijos bus rodomas didelė demonstratyvinė lentoj.

Šalia Mikėno — Vaitonio matčo bus dar treniruotės pobūdžio matčas tarp Vistaneckio ir Abramavičiaus.

Iš 9 p. p. 7 kuopos rajono pagražinimų

Virš Matukaičio nuotr.

Mažasis poilsis žygyje. Svarbiausia — pasitaisyti apsiavimą
Eil. I. P. Dvariškio nuotr.

KAUNAS — KLAIPĖDA 1:1 (0:0)

Klaipėdoje per Sekminės įvyko 16-tos tarpmiestinės futbolo rungtynės Kaunas — Klaipėda. Jau tarp šių dviejų miestų įvyko 15 rungtynių, kurių bendras balansas yra įvarčiais: 33:32 Kauno naudai. Klaipėda iki 1932 m. beveik visus susitikimus prieš Kauną yra laimėjusi, iš kurių 1930 m. Klaipėdoje buvo pasiektas įvarčių rekordas 8:2 Klaipėdos naudai.

Ši kartą Klaipėda taip pat gana gerai laikėsi prieš Kauną ir turėjo persvarą, bet dėl labai gero Kauno rinktinės vartininko Jankausko gaudymo, įvyko lygiosios.

Jonas A. Misiūnas

GIMNAZIJŲ TURNYRĄ LAIMĖJO AUŠRA

Gegužės 22—23 d. Kaune buvo Kauno apygardos gimnazijų turnyras Kanados plk. Grant-Suttie taurei laimėti. Turnyre dalyvavo 11 berniukų ir mergaičių gimnazijų.

Kauno apygardos nugalėtoju tapo Kauno Aušros valst. berniukų gimnazija, surinkusi 47 taškus. II-oj vietoj liko Aušros merg. gimnazija, III-oj — Kauno Jėzuitų gimnazija.

KLAIPĖDOS KSS NUGALĖJO ŠŠ KOVĄ 3:1

Lietuvos futbolo 1937 metų aukštosios klasės futbolo pirmenybių rungtynių antrasis ratas jau gerokai įpusėtas.

Iki gegužės 26 d. yra jau sužaista 23-os pirmenybių rungtynės (iš viso bus sužaistos 36 rungtynės).

Įdomiausias antrojo rato pirmenybių rungtynės buvo sužaistos gegužės 23 d. Kaune tarp Klaipėdos KSS ir Kauno ŠŠ Kovo. Dviejų pirmaujančių komandų rungtynės praėjo smarkioj kovoj, iš kurios KSS išėjo nugalėtoju, įveikusi savo varžovą 3:1.

KSS parodė puikių derinių seriją, sukovojo labai ryžtingai ir KSS laimėjimas visai pelnytas. ŠŠ Kovas žaidė žemiau savo įprastos formos, turėjo nemažos persvaros, bet prieš geresnį priešą ši kartą turėjo pralaimėti. Įvarčius KSS naudai įmušė Normantas (2) ir Karalius. ŠŠ Kovo naudai — Sabaliauskas. Įdomu dar pastebėti, kad ir pirmame rate KSS — ŠŠ Kovo sutikimas davė tokį pat rezultatą — 3:1 — KSS naudai. Dabar KSS jau beveik patikrintas šių metų futbolo meistrio vardas, nes nuo kitų komandų KSS yra smarkiai atsiplėšusi.

Kitos pirmenybių rungtynės davė tokius rezultatus: LFLS — C JSO 0:0, Šaulys — C JSO 1:1, ŠŠ Kovas — Tauras 3:1, LGSF — Šaulys 1:0.

Nuo gegužės 27 d. iki birželio 6 d. pirmenybių rungtynių nebus, nes per tą laiką bus ruošiamasi prie tarpvalstybinių Lietuva — Estija (VI. 3. Kaune) rungtynių.

KAUNO LFLS LAIMĖJO RUNGTYNES ESTIJOJE

Kauno aukštosios klasės komanda LFLS buvo išvykusi į Estiją, kur Taline sužaidė dvi draugiškas rungtynes su Talino sporto klubais. Pirmas rungtynes prieš TJK LFLS laimėjo 6:4 ir su Sportu sužaidė lygiomis — 0:0.

LENGVOSIOS ATLETIKOS SEZONO ATIDARYMAS

Gegužės 16—17 d. Kaune valstybės stadione įvyko lengvosios atletikos sezono atidarymo rungtynės. Rungtynėse dalyvavo apie 100 sportininkų. Per pirmą šiais metais pasirodymą lengvaatletai pasiekė net keturis naujus Lietuvos rekordus.

Rungtynių rezultatai tokie.

Vyrų klasėje: 100 m — 1. Švarplaitis (K.S.S.) — 11,9 sek., 2. Jodelė (Grandis) — 12 sek. 200 m — 1. Švarplaitis (K.S.S.) — 23,7 sek., 2. Kakūnas (Grandis) — 23,9 sek., 3. Jermolajevas (JSO) — 24,5 sek. 400 m — 1. Bakūnas (Grandis) — 52,8 sek., 2. Jermolajevas (JSO) — 53,2 sek., 3. Balčius (Grandis) — 53,7 sek. 800 m — 1. Šimanas (LDS) — 2:03,1 min., 2. Keturakis (Grandis) — 2:03,8 min., 3. Barkauskas (Grandis) — 2:06,3 min. 1500 m — 1. Šimanas (LDS) — 4:8,8 min., 2. Tendys (SSO) — 4:12,6 min., 3. Petraitis (Grandis) — 4:23,3 min. 10000 m — 1. Vietrinas (LGSF) — 33:52,9 min., 2. Petraitis (Grandis) — 34:34,4 min., 3. Kalpokas (JSO) — 36:04 min. 100 m su kliūtimis (barjerinis bėgimas) — 1. Balčius (Grandis) — 18,2 sek. Šuolis į aukštį — 1. Virkietis (Grandis) — 1,65 m., 2. Butkevičius (JSO) — 1,62 m., 3. Balčius (Gr.) — 1,60 m. Šuolis į tolį — 1. Kugelis (Makabi) — 6,15 m., 2. Jankevičius (Grandis) — 6,00 m., 3. Gasiūnas (JSO) — 5,99 m. Trišokis — 1. Jankevičius (Gr.) — 11,19 m. Su kartimi — 1. Vaitonis (LGSF) — 3,05 mtr., 2. Balčius (Gr.) — 2,90 m. Disko mėtymas — 1. Puskunigis (JSO) — 40,79 m., 2. Jaudegys (Gr.) — 38,43 m., 3. Krištaponis (Gr.) — 38,00 m. Rutulio stūmimas — 1. Puskunigis (JSO) — 13,09 m., 2. Krištaponis (Grandis) — 12,67 cm., 3. Tamulynas (JSO) — 12,24 m. Ieties mėtymas — 1. Tamulynas (JSO) — 50 mtr., 2. Mykolaitis (JSO) — 46,23 m., 3. Jaudegys (Grandis) — 45,30 m.

Jaunių klasėje: 100 m — 1. Karosas (Grandis) — 11,8 sek., 2. Beilisonas (Makabi) — 12,1 sek., 3. Kairys (JSO) — 12,6 sek. 200 m — 1. Karosas (Grandis) — 23,8 sek., (naujas Lietuvos rekordas. Senas jo paties buvo 24,0 sek. pasiektas 1936 m.), 2. Borchertas (Vokiečių gimn.) — 24,7 sek. 1500 m — 1. Malcius (SO) — 4:29,1 min. (naujas Lietuvos rekordas. Senas buvo Vietrino I 4:40,9 min. pasiektas 1934 m.), 2. Bertė (JSO) — 4:30,2 min., 3. Adukevičius (JSO) — 4:39,9 min. 200 m su kliūtimis — 1. Šlapoberskis (Vok. gimn.) — 29,8 sek., 2. Kasiulis (JSO) — 29,9 sek. 4×100 — 1. Grandis — 47,8 s. 2. JSO — 48,7 sek. Šuolis į aukštį — 1. Rukuiža (Jėz. gimn.) — 1,50 m., 2. Beilisonas (Makabi) — 1,44 m. Šuolis į tolį — 1. Kasiulis (JSO) — 6,52 m. Trišokis — 1. Kasiulis (JSO) — 12,39 m., 2. Nasvytis (Jėz. gimn.) — 11,49 m., 3. Rukuiža (Jėz. gimn.) — 10,80 m. Rutulio stūmimas: 1. Gailius (V.G. gimn.) — 13,30 m., 2. Rondeika (V. D. gimn.) — 12,11, 3. Gavėnas (JSO) — 11,93 m. Disko mėtymas — 1. Semaška (Šaulių sak.) — 38,77 m., 2. Gavėnas (JSO) — 36,66 m., 3. Rondeika (V.D. gimn.) — 34,79 m. Ieties mėtymas — 1. Gailius (V. D. gimn.) — 58,58 m. (naujas Lietuvos rekordas. Senas buvo pasiektas 1934 m. Kamčaičio 57,91), 2. Gavėnas (JSO) — 48,90 m., 3. Kiaupas (V.D. gimn.) — 48,12 m.

Moteryų klasė — 100 m — 1. Sivochaitė (Grandis) — 14,3 sek., 2. Vaškelytė (JSO) — 15,2 sek., 3. Gživačaitė (Grandis) — 15,8 sek. 200 m — 1. Šepaitienė (Panev. Šaulys) — 29,7 sek., 2. Kulvietytė (JSO) — 31,8 sek., 3. Gživačaitė (Grandis) — 32,5 sek. 400 m — 1. Šepaitienė (Pan. Šaul.) — 1:7,2 min. (naujas Lietuvos rekordas. Senas rekordas buvo Radziulytės-Kalvaitienės 1:7,4 min. pasiektas 1932 m.), 2. Šablinskaitė (JSO) — 1:14,2 min., 3. Gživačaitė (Gr.) — 1:19,7 min. 80 m su kliūtimis — 1. Vaškelytė (JSO) — 15,5 sek., 2. Pakarklytė (Grandis) — 16,0 sek. 4×100 m estafetė — 1. Grandis I — 56,4 sek., 2. JSO — 60,0 sek., 3. Grandis II — 65,0 sek. Šuolis į tolį: 1. Klibavičiūtė (JSO) — 4,76 m., 2. Šepaitienė (Pan. Šaul.) — 4,54 m., 3. Daugvidaitė (V. D. gimn.) — 4,39 m. Šuolis į aukštį — 1. Daugvidaitė (V. D. g.) — 1,30 m., 2. Šepaitienė (Pan. Šaul.) — 1,25 m., 3. Klibavičiūtė (JSO) — 1,25 m. Disko mėtymas — 1. Višinskaitė (Grandis) — 27,50 m., 2. Šepaitienė (Pan. Šaul.) — 27,20 m., 3. Vaškelytė (JSO) — 27,88 m., 2. Višinskaitė (Grandis) — 27,80 m., 3. Klibavičiūtė (JSO) — 25,55 m. Rutulio stūmimas — 1. Brazauskaitė (Grandis) — 8,85 m., 2. Vaškelytė (JSO) — 8,48 m., Pakarklytė (Grandis) — 7,88 m.

K. Poška

Jaunieji kariai, skaitykime „KARĮ“

Stojantiems į Karo Aviacijos Mokyklą žinoti

Šiomet bus priimami mokiniai į Karo Aviacijos Mokyklos Puskarininkų skyrių.

Į mokyklą priimami vyrai, kuriems priėmimo metais suėina 18—24 metai amžiaus (šiomet priimami gimę 1913 — 1919 metais), baigę progimnaziją arba išėję tolygų mokslą, nevedę, tinką karo aviacijos tarnybai ir kuriems nėra teisės atimtos arba aprėžtos. Atsargos ir apsaugos kariai į mokyklą priimami bendra tvarka.

Kandidatus parenka komendantai, o priima Karo aviacijos Viršininkas.

Norintieji į mokyklą įstoti turi ligi liepos mėn 1 d. paduoti savo apskrities (arba Klaipėdos krašto) komendantams prašymą (tikrosios tarnybos kariai — komandos tvarka raportą) ir prie jo pridėti:

1) mokslo cenzo dokumentą arba notaro patvirtintą jo nuorašą, o mokslą ėję užsienio mokyklose — dar ir Švietimo Ministerijos pažymėjimą nustatantį jų lankytos mokyklos prilyginimą atitinkamai Lietuvos mokyklai,

2) gimimo metriką arba notaro patvirtintą jos nuorašą,

3) savo ranka rašytą curriculum vitae (gyvenimo aprašymą),

4) viršaičio, burmistro arba policijos patvirtintą tėvų arba globėjų leidimą stoti į Karo aviacijos mokyklą,

5) savo ranka rašytas kandidato žinias, kurioms blankai gaunami komendantūrose, o

6) dirbė technikos darbus — dar ir atitinkamą apie tai pažymėjimą.

Prašymai ir dokumentai žyminiu mokesčiu apmokėti nereikia.

Komendantai kandidatus į mokyklą parenka rugpiūčio mėn. 10—14 d. Prašymus padavę turi komendanto paskirtą dieną atvykti sveikatą patikrinti.

Komendantai ir kariuomenės dalių vadai parinktus kandidatus rugsėjo mėn. 9 d. valstybės izdo leidžiamis išsiunčia į karo aviacijos štabą. Kandidatai turi turėti prie savęs vidaus pasus arba juos atstojančius dokumentus, o į kariuomenę šaukiamojo ir vyresniojo amžiaus — dar ir pažymėjimus apie įsirašymą į šaukiamųjų naujokų sąrašus arba apie karinės prievolės atlikimą arba jos atidėjimą.

Į mokyklą priimtu mokinių, išskyrus tikrosios tarnybos karius, tikrosios karo tarnybos pradžia skaitoma nuo priėmimo metų rugsėjo mėn. 15 d.

Į mokyklą nepriimti kandidatai ir iš mokyklos atleisti mokiniai namo grąžinami kaip iš kariuomenės paleisti kareiviai. Jiems grąžinami ir jų pateikti dokumentai. Į mokyklą nepriimti kandidatai gali būti, jeigu tinka, palikti karo aviacijoje atlikti karinę prievolę bendra tvarka.

Į mokyklą priimti kandidatai laikomi mokiniais. Tinkamus mokinius, išėjusius jaunų kareivių mokymą karo aviacijos viršininkas skiria mokiniais lakūnais arba mokiniais mechanikais.

Mokykloje mokslas einamas 3 metus. Į mokslo laiką įskaitomas jaunų kareivių mokymo laikas ir 1 metų praktika Karo aviacijoje. Kariuomenės Vadas mokslo ir praktikos laiką gali sutrumpinti. Nustatytu laiku mokyklos nebaigusiams mokiniams Karo Aviacijos Viršininkas gali mokslo laiką pratęsti ligi 4 metų. Du metu mokykloje išbuvę mokiniai gali būti keliami į jaunesniojo puskarininkio laipsnį.

Mokiniai iš mokyklos atleidžiami, kai jie: 1) nebetinka karo aviacijos tarnybai, 2) nepatenkinamai mokosi arba nedrausmingi ir 3) dėl svarbios priežasties patys prašosi iš mokyklos atleisti. Priežasties svarbumą aprendžia Karo Aviacijos Viršininkas. Iš mokyklos atleisti mokiniai, kurie dar nėra ištarė Karinės prievolės įstatymo nustatyto tikrosios karo tarnybos laiko, paliekami kariuomenėje ligi jį ištarė.

Mokiniai aprūpinami kaip kareiviai. Mokymo ir praktikos metu mokiniai lakūnai ir mokiniai mechanikai gauna dar po 15 litų algos priedo kas mėnuo.

Mokiniai, baigę lakūnų skyrių, gauna II eilės karo lakūno vardą, o baigę mechanikos skyrių — aviacijos mechaniko vardą.

Lakūnai ir mechanikai, nepalikti liktiniais puskarininkiais, paleidžiami į atsargą. Paleidžiamiesiems į atsargą lakūnams ir mechanikams išduodama po 200 litų pašalpos.

Kaip aš atėmiau vienai būtybei gyvybę

Būdamas ginklų sandėlio prižiūrėtoju, pastebėjau, kad be manęs šeimininkauja dar ir kažin kokia nematoma būtybė.

Vieną rytą pamačiau: šoviniai išbarstyti, taikiniai suplėšyti, viskas aukštyn kojom apversta. Susiėmiau rankom už galvos ir galvoju apie tai, kas būtų įvykę, jei toji būtybė būtų kokią granatą arba degančią nuoruką numetusi ant žemės. Baisu ir pamanyti. Būtų susimaišiusi žemė su dangum.

Kitą dienos rytą vėl radau tokią pat tvarką, kokią tikėjau rasti, tik buvo dar daugiau ant stalo prišiukšlinta; turbūt toji būtybė čia vakarieniavo ar pusrūčiavo.

Na, šiandien tai tikrai reikia su ja baigti, nutariau.

Nuo pat ankstyvo ryto atsėdau prie durų ir laukiau pasirodant nežinomojo. Dešimta, 13, 19 val., o jis nepasirodo. Jau ir visai sutemo. Laukimas pasidarė bergždžias. Nusispioviau iš pykčio, kad likau be pietų, vakarienės ir be laimikio.

Taip ta istorija sandėly kartojosi kelerą dienų.

Nerimau savame kaily ir nežinojau kas daryt. Juk aš esu atsakingas už sandėlio tvarką. Kas bus, jei toji būtybė išvogs ginklus arba išsprogdins sandėlį? Beprotytis?

Netekęs kantrybės, einu pasiaiškinti su būrio vadu.

— Padėk, tamsta, spąstus — pasakė.

Patarimas buvo geras. Kitą rytą pavojingą būtybę sugavau.

Tai buvo... pelė.

J. p. M. Vitulskis

KAIP REIKIA ATSAKINĖTI NEPAŽĪSTAMIEMS

Kartą traukiniu važiavo jaunas kareivis. Jo nepažįstamas žmogus klausia:

— Kiek dabar yra Lietuvoj kareivų?

— Nagi tiek kiek tarnauja vyrų...

— Kiek tarnauja vyrų?

— Tiek, kiek yra kareivių — atsako kareivis.

— Hm... Ir jaunas kareivis gudrus, — užbaigė nepažįstamasis.

J. Bartkus

TARP NAUJOKŲ

— Aš, žinai, vakar kalbėjau su pačiu generolu.

— Oho... Ką gi jis tau pasakė...

— Jisai paklausė, kodėl aš su kaire ranka atiduodu pagarbą ir liepė pranešti apie tai kuopos vadui. — il —

SKRISTŲ Į DANGŲ

— Ką tu, Simai, darytum, jeigu tave paskirtų į aviaciją?

— Nagi išmokęs skraidyti, skrisčiau į dangų pas Poną Dievą.

J. Bartkus

IŠ KARIUOMENĖS IR VISUOMENĖS DIENOS

Jaunasis Petrelis kalbasi su motina:

— Žiūrėk, Petreli, kareiviai žygiuoja.

— Tai ir aš galiu žygiuoti su jais, mama?

— Ne, Petreli, tu ne kareivis, kai užaugsi — tuomet

— Kaipgi, mama, juk aš mažas kareivis. B.

ŠNIPAS NESUZINOJO

— Ar jau seniai tarnauji kariuomenėje?

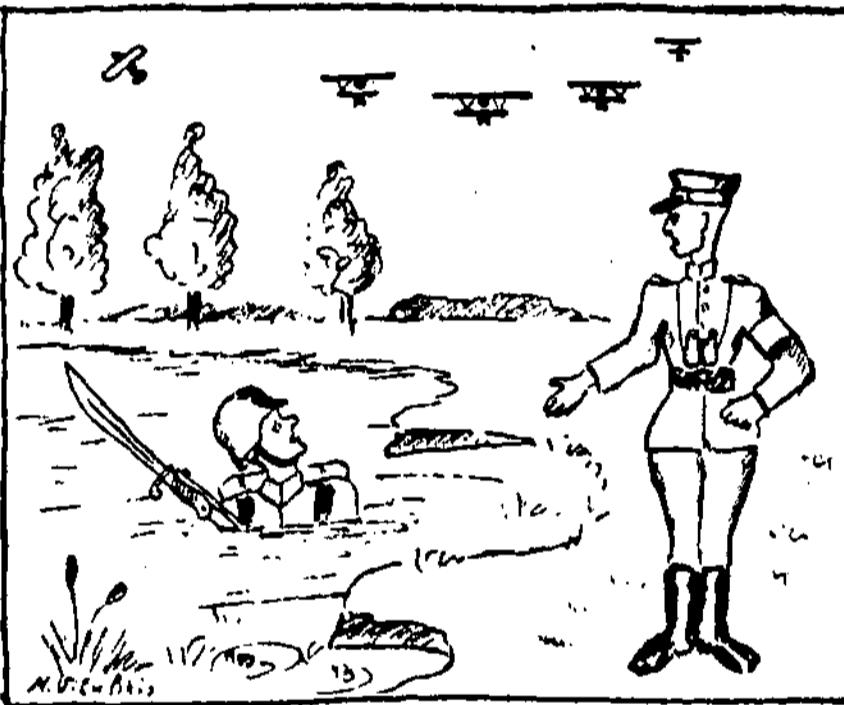
Kareivis: — Nuo atvykimo dienos

Šnipas: O kada atvykai?

Kareivis: Drauge su kitais naujokais.

J. Bartkus

MANEVRUOSE

Tarpininkas: — Tai kokių galų sėdi čia vandeny?

„Raudonasis“: — Tamsta kapitone, užsimaskavau nuo mėlynųjų lektuvų.

VIENAS IŠ DVIEJŲ

— Žinai ką, Petreli, — sako eilinis Dimša, — noriu prašyti tavęs dviejų dalykų.

— Na, na, kokių?

— Pirmiausia, tu man paskolink 5 litus, o antra, apie tai niekam nesakyk.

— Dviejų prašymų per daug, drauguži, bet paskutinį aš mielai noru atliksiu. b.

IRGI IŠRADEJAS

— Tikėsi ar ne, o vis tik Piepaitis yra didelis išradėjas.

— Įdomu, įdomu, ką gi jis jau tokio išrado?

— O kiekvieną kartą, kai grįžta pasivėlinęs iš miesto, išranda viršilai pasakoti vis naują pasiteisinimą. b.

VYRŲ IŠTIKIMYBĖ

— Abejoju, kad yra buvę vyrų, kurie būtų galėję sakyti žmonai: „Tu esi vicintelė, kurią aš myliu“.

— O vis dėlto buvo.

— Nesamonė! Pasakyk gi kas tasai vyras?

— Ogi Adomas rojuje. b.

MESKERIOTOJAI

— Vakar, — giriasi eilinis Kinka, — čia meškeriojau ir pagavau žuvį. Kaip manai, kiek ji galėjo sverti, a?

— Bent trečdalį to, kiek tu man norėjai pasakyti. b.

STOJANČIŲ NORAI

Naujokas klausia kito naujoko:

— Petrai, kokioj daly tu norėtum tarnauti?

— Pėstininkuose! — Na, o kur tu norėtum?

— Aš norėčiau ryšininku būti..

— Kodėl?

— Todėl, kad karveliai laiškus parneš namo mergelei ir man niekas nekainos. J. Bartkus

— Petrai, kodėl toks nusiminęs?

— Todėl, kad poryt paleis atsargon. J. Bartkus

BAILUS ŽMOGELIS

Nepriklausomybės karo metu karys parvažiavo atostogų iš Radviliškio. Vienas žmogelis jo klausia.

— Aš girdečiau, kad ties Radviliškiu dabar vyksta dideli mūšiai. Kažin, ar tai tiesa?

— Na žinoma, kad tiesa. Šaudo dieną ir naktį be paliovos, — atsako žmogus.

— Ai! Ar ten ir naktį šaudo?

— Na žinoma, kad šaudo.

— Ai, ai, ai! Kad taip į akį, — pa- baigė žmogelis.

PRAKTIKAS

Jaunas kareivis Rimbaila apžiūrinėja botanikos sodne akvariumą. Tenai jis mato begales didelių ir mažų žuvų. Jis nueina prie užveizdos ir mandagiai taria:

— Atsiprašau, ar negalėčiau gauti pas Tamstą meškerės?... b

RINKOJE

Pirkėjas — Ar skanūs šie obuoliai?

Pardavėjas — Labai skanūs ponuli, valgant galima liežuvį nuryti.

— A, tai nepirksiu, bijau be liežuvio likti. Mk.

PRIEDANGA

JŪRININKAI PAGERBĖ NEŽINOMOJO KAREIVIO KAPĄ

Gegužės 24 d. vakare per Karo Muziejaus vėliavos nuleidimo iškilmes į kariuomenės ir visuomenės dienos iškilmes, atsilankę „Prezidento A. Smetonos“ laivo įgulos jūrininkai pagerbė Nežinomojo Kareivio kapą — uždėjo ant jo gyvų gėlių vainiką. Į karo muziejaus sodelį susirinko ir daug kauniečių, kurie vėl nepaprastai domėjosi jūrininkais. Po iškilmių iš Karo Muziejaus žygiuojančius gatvėmis jūrininkus lydėjo kauniečių minios. Jūrininkai į Klaipėdą išvyko V. 25 vakare. Į stotį jų palydėti vėl prisirinko nemaža kauniečių, ir išvykstantiems jūrininkams minia kėlė ovacijas. Taip pat tuo metu uždėjo vainiką ir inžinerijos batalijono kariai. Atitinkamą kalbą per vainikų uždėjimo iškilmes pasakė plk. Šarauskas.

GRAŽIOS AUKOS GINKLŲ FONDUI

Brolių Tilmansų ir Ko akcinė b-vė Ginklų Fondui paaukojo 2000 litų. Alytaus apskr. pasienio policijos baro viršininkas, policininkai bei tarnautojai paskyrė po 1% nuo savo balandžio, gegužės, birželio, liepos, rugpjūčio ir rugsėjo mėn. algų netto sumos. 1% balandžio mėn. algos — Lt. 290,86 jau Ginklų Fondan įmokėjo.

Kariuomenės ir visuomenės šventės proga vidaus reikalų ministerijos tarnautojų VVS skyrius paaukojo Ginklų Fondui 142,80 litų.

KĖDAINIŲ KOOPERATYVAS GINKLŲ FONDUI AUKOJO 1000 Lt.

Kariuomenės ir visuomenės šventės proga Kėdainių žemės ūkio kooperatyvas „Dirva“ ginklų fondui paaukojo 1000 lt., kitos organizacijos aukojo mažesniais sumomis.

DIDELĖ ŠIAULIŲ APSKRITIES SAVIVALDYBĖS TARNAUTOJŲ AUKA GINKLŲ FONDUI

Kariuomenės ir visuomenės dienos proga, iškilmingai švenčiant šiauliečiams tą šventę, apskrities savivaldybės tarnautojai su apskrities viršininku Kalenda priešakyje paaukojo kariuomenei 3 kulkosvaidžius (2 lengv. ir 1 sunk.). Ant kiekvieno iš kulkosvaidžių padėtas parašas: „Šiaulių apskrities savivaldybė, giliai suprasdama krašto saugumo reikalą, aukoja šį kulkosvaidį 8 pėst. K. K. Vaidoto pulkui ir tiki, kad ši auka bus tinkamiausia krašto saugumui sustiprinti“.

IŠ KAUNO Į DOTNUVĄ SKLANDYTUVU

Gegužės 21 d. besitreniruodami mūsų sklandytojai, prieš išvykdam į Ameriką, nusklendė: lakūnas Pyragius, kuris su sklandytuvu „Nida“ buvo lėktuvo išvilktas į 2500 m aukštį, nusklendė į Dotnuvos apylinkes, o lakūnas Steikūnas antruoju sklandytuvu „Giriūnu“ nusklendė į Kulvą. Tiesia linija nuo Kauno Pyragius nusklendė apie 56 km, o Steikūnas apie 40 km.

KAUNO TAUTININKAI RUOŠIASI DIDELEI ŠVENTEI

Gegužės 19 d. įvyko Kauno tautininkų vadovybės ir apylinkių pasitarimas, kuriam vadovavo tautininkų pirmininkas Br. Gudavičius. Pasitarime daugiausia svarstytas tautininkų šventės klausimas, kuri numatoma birželio 1 d. Per šventę, kaip ir pernai, kai kurioms miesto tautininkų apylinkėms bus įteiktos vėliavos.

Vėliavų įteikimo šventė rengiama su didelėmis iškilėmis. Visos 19 miesto tautininkų apylinkių surengs organizuotą eisena su vėliavomis. Iškilmių centras įvyks prie Vytauto Didžiojo muziejaus, kur penkioms apylinkėms bus įteiktos vėliavos. Po įteikimo ceremonijų tautininkai pagerbs Nežinomąjį Kareivį, uždėdami vainiką.

Iškilmes bus transliuojamos per radio ir filmuojamos.

„LITERATŪROS NAUJIENOS“ VĒL EINA

A. Rimydzio prieš trejetą metų įsteigtas Lietuvos rašytojų laikraštis „Literatūros Naujienos“, kuris jau kuris laikas buvo sustojęs, dabar vėl pradėjo eiti. Iš karto išėjo didelis 1—3 (56—58) nr. Persitvarkiusias „Literatūros Naujienas“ redaguoja Liudas Gira. Šis visas „Literatūros Naujienų“ nr. skirtas A. S. Puškino sukaktuvėms paminėti.

RADIOFONAS PRADĖS VASAROS PROGRAMĄ

Nuo balandžio 18 d. Kauno radiofonas pradėjo pavasarinę sezoną: vietoje programos rytais ją duoda dieną 12 val., o vakaro programą pusvalandžiu sumažino. Vietoje 17 val. dabar programa pradėdama 17,30 val. Nuo birželio 1 d. įstai-gų tarnautojai pradeda atostogas, ūkininkai dar daugiau įsitraukia į laukų darbus, įmonių darbininkai ir tarnautojai po dienos darbo stengiasi ilgesnį laiką pabūti ore ir tik vakare grįžta į trobas, o darbininkų dalis jau atostogauja. Tokiu būdu radijo klausytojų skaičius labai sumažėja. Jei kas naudojasi radijo imtuvais, tai tik vėliau vakare. Dėl to ir radiofonas savo programa prisitaiko vasaros — poilsio sezonui. Nuo birželio 1 d. paprastomis dienomis programą pradės 19,30 val., sumažins muzikinę programos dalį, ligi rudens iš programos išims kai kuriuos periodinius pusvalandžius ir valandėles, įvairius specialius patarimų skyrius, sumažins ir paskaitų skaičių. Programoje paliekami tik aktualieji reikalai: žinios ir kitokia informacinė programa, laikraščių apžvalga, meteorologijos biuro pranešimai, laikrodžio tikrinimas, labai aktualiais klausimais paskaitos ir pranešimai ir pavairinimui šiek tiek lengvos muzikos; Dieninė programa paliekama netrumpinama. Ji visą vasarą bus 12 val.

MIRĖ ROCKEFELLERIS

Naktį į gegužės 23 d. Floridoje mirė žibalo karalius ir vienas stambiausių ir turtingiausių viso pasaulio pramonininkų Johnas Rockefelleris. Jis ėjo 98 metus amžiaus.

VOKIEČIŲ INSTRUKCIJOS ORO APSAUGOS REIKALU

Vokiečių policijos vadas ir nacionalsocialistų SS grupių viršininkas, susižinojęs su aviacijos ministru, įsakė policijos organams, ypatingai pasienio policijai, daugiau dėmesio, negu iki šiol, skirti oro apsaugai. Išleistas policijos valdininkams specialus aplinkraštis, kuriuo duodama smulkesnių instrukcijų dėl oro apsaugos. Policija turės, kaip tik svetimos lėktuvus perskris per Vokietijos sieną, jei tarp atitinkamos svetimos valstybės ir Vokietijos nėra oro susisiekimo sutarties, ar jei nebus Vokietijos teritorijai perskristi duotas specialus leidimas, tuoj atkreipti dėmesį. Ji turės tokiu atveju, jei svetimas lėktuvas sąmoningai ar bėdos verčiamas nusileistų Vokietijos teritorijoje, neleisti jam išskristi ir tuoj painformuoti atitinkamą policijos organą, aviacijos biurą ir atitinkamos srities vadovybę.

GRĮZUSIUS IŠ LIETUVOS ESTŲ LAKŪNUS LATVIJOJE IŠTIKO NELAIMĖ

Grįždami iš Lietuvos Aero Klubo sukaktuvių iškilnių, gegužės 19 d. du estų civiliniai lėktuvai perskrido per Latviją. Ties Mintauja pradėjo gesti vienas lėktuvo motoras. Todėl lėktuvus pievoje ties Lielupe turėjo nusileisti. Čia pat nusileido ir antras lėktuvus. Patikrinus motorą, abu lėktuvai išskrido toliau. Vienas lėktuvus, kildamas užkliuvo už kalnelio ir jam nukrito vienas ratas. Tačiau lėktuvus nuskrido toliau. Atskridus lėktuvams į Spilvos aerodromą, čia jų laukę žmonės pastebėjo, kad vienam lėktuvui trūksta rato. Jie stengėsi įvairiais signalais įspėti lakūną. Vis dėlto, lakūnas leidosi, ir lėktuvui pavyko laimingai nutūpti. Iš lėktuvo išėjo pilotas Habelis ir estų oro susisiekimo inspektorius Orgas pareiškė, kad jie jau lėktuvui besikeliant ties Lielupe pastebėjo, jog stinga rato. Vis dėlto, jie nutarė Spilvos aerodrome nusileisti.

Tamsta laiškaneši, o kur „Karys“?

Kalvelio nuotr.

Kariuomenės leidiniai

MŪSŲ ŽINYNAS. Karo mokslo, karinio rengimo ir auklėjimo mėnesinis žurnalas. Gegužės mėn. Nr. 5, XXXII t.

Turinys. — Gen. Žukausko nuomonė dėl „Mūsų Žygių“ (ats. plk. Petruičio atsiminimų), mjr. A. Bartkaus str. „Pės-tininkų mokymo reikalu“, K. Abaro — „Poligono pratimų belaukiant“, plk. lt. Jasulaičio — „Naujoji prancūzų bendrosios artilerijos šaudybos instrukcija“, lt. Namajūno — „Kuopos ruošimo metodika ginamose kautynėse“, J. Paulėno — „Ižeminimų varža, jos skaičiavimas ir matavimas“, lt. Varnausko — „Dviratis ir motociklas kare“, j. lt. Stelingio — „Taikymo kūbas“ kaip mokymo priemonė taikyti į lėktuvus, R-io — „Prieššarvotiniai ginklai“, V. N. — „Apie pasikalbėjimą telefono ir radio pasikalbėjimų“. Mokslinė apžvalga. Karinė kronika. Kritika ir bibliografija.

KARO ARCHYVAS. Redagavo plk. lt. V. Steponaitis. VIII t. Kariuomenės štabo Spaudos ir švietimo skyriaus leidinys. MCMXXXVII. Didesnio formato. 337 psl.

Naujieji leidiniai

Šilerio. GIESMĖ APIE VARPĄ. Vertė A. Tyruolis. „Sfinksas“. 1938. 28 psl. Kaina Lt. 1.

„Giesmė apie varpą“ yra vienas gražiausių Šilerio kūrinių. Jame atvaizduoti visi svarbieji žmogaus gyvenimo tarpsniai, lydimi varpo garsų.

„Giesmėje apie varpą“ dešimtyje meisterio posakių atvaizduota varpo liejimo eiga ir prie to prijungti privatinio (šeimos) ir viešojo (valstybės) gyvenimo apmąstymai. Šeimos gyvenimo laimė sudaro skaisti jaunystė ir rimta moterystė. Šeimos nelaimė yra gaisras ir motinos mirtis. Viešojo, valstybinio gyvenimo laimė yra taikos, tvarkos ir darbo palaima, nelaimė — sukilimas, revoliucija. Jaunystei ir moterystei varpų liejimo eigoje atitinka metalų grynumas ir jų ištyrimas, nelaimė — meisterio susirūpinimas dėl liejimo pavojų, taikai ir tvarkai — poilsis varpą nuliejus, revoliucijai — apgaubo sudaužymas.

Šiam kūriniui parašyti, Šileris dažnai vaikščiodavęs į Rudolfštado varpų liejyklą susipažinti su varpų liejimo eiga. Šio kūrinio idėją Šileris pravedė tik per 11 metų.

Charakteringi „Giesmės apie varpą“ moto žodžiai: Vivos voco. Mortuos plango. Fulguro frango. (Gyvuosius šaukiu. Mirusiųjų geidžiu. Žaibus laužau).

Raymond Schmittlein. LIETUVOS KARIUOMENĖ 1812 m. Iliustruotas Pribačio leidinys. Kaunas, 1937. 27 psl.

Plk. lt. inž. M. Kareiva. **DEGAZACIJA.** Vadovėlis degazuotojams. Šaulių Sąjungos Priešcheminės apsaugos komisijos leidinys. Kaunas, 1937. 95 psl. Kaina Lt. 1,50.

Savosios literatūros degazacijos reikalu mes visai neturime. Šiam tikslui dažniausiai naudojama periodinė spauda. To yra per maža, kai mūsų krašte pradėta intensyviau vykdyti priešlėktuvinei apsaugai pasirengimas — atseit, degazatorių rengimas. Šis pirmasis vadovėlis, reikia manyti, praskins kelią kitiems tos pačios rūšies leidiniams.

Gera, kad vadovėlyje vengta teorinių dalykų ir duoti daugiau praktiniai. Konkrečiai nurodoma paprasčiausios priemonės, kaip pasidaryti įvairius degazacijos įrankius, įdėti jų brėžiniai ir matai.

Knygos turinį sudaro šie didieji skyriai. — Degazuotojų organizacija ir apsaugos priemonės. Medžiaga, įrankiai ir transporto priemonės. Apkrėtimas ir degazacijos būdai. Degazacijos darbų organizacija. Degazuotojų mokymas.

Priede įdėta taisyklės apsaugai nuo pavojaus iš lėktuvų organizuoti ir vykdyti ir taisyklės degazuotojų komandoms steigti.

Šis vadovėlis labai pravertis vykdant tautos karinio rengimo darbą ir siekiant parengti visus piliečius apsisaugoti nuo nuodingųjų cheminių karo medžiagų.

BLAIVIOJI LIETUVA. 1 nr. Gegužės mėn.

Tai naujas dvimėnesinis laikraštis, skiriamas priešalkoholinei akcijai. Priešalkoholinė propagandos spauda šiuo metu yra labai silpna, išskyrus straipsnius, dedamus blaivybės savaičių progomis. Tokio laikraščio trūkumas buvo giliai jaučiamas. Seniau dar šią vagą varė „Sargyba“.

Šiame numeryje rašo prof. dr. J. Bagdonas — apie svaiginamųjų gėrimų įtaką žmogaus organizmui, Nelė Mazalaitė pasakoja liūdną gyvenimo vaizdelį „Žodžiai iš litanijos“, įdėtas pasikalbėjimas su dr. K. Nekvedavičium apie moteris ir svaigalus, L. Rudaičio str. „Kovokime su slaptu svaigiųjų gėralų pardavinėjimu miestuose“, rimti straipsniai „Svaigalai — šeimos pamatų griovėjai“ ir „Naujoji blaivybės taktika“. Paskutiniajame straipsnyje ypač rimtas keliamas priešalkoholinio auklėjimo klausimas.

Laikraštis plonokas — tik 16 psl. 39 982

Redakcijos atsakymai

Pusk. Venskavičiui. Taupomųjų-Skolinamųjų kasų tikslas yra taupyti. Todėl visai tikslu yra, kad paskolos dydis yra apribotas, ir jeigu atsitinka, kad kasos narys negali gauti paskolos tiek, kiek turi privalomų indėlių, tai čia nieko blogo nėra; priešingai, čia yra garantija, kad karys, išeidamas iš kariuomenės, neliks kasai skolingas, bet gaus dar savo santaupas. Tiesa, karininkų taupomųjų-skolinamųjų kasų taisyklėse nustatyta, kad kasos narys paskolos gali gauti tiek, kiek turi kasoje privalomų indėlių, pridėdamas dviejų mėnesių pagrindinę algą. Tačiau ne viskas gera, kas šiomis taisyklėmis yra nustatyta, tuo labiau, kad šis nuostatas neatitinka pirmutiniam mūsų kasų tikslui, apie ką minėjome šio atsakymo pradžioje. Vis dėlto reikia pripažinti, kad nevisai gera ir taip, kaip dabar yra: kai vienas kasos narys gali gauti paskolos daugiau, negu turi privalomų indėlių, o kitas negali gauti nei tiek, kiek turi privalomų indėlių. Be abejo, šis reikalas yra taisytinas. Tačiau jo taisyti, kiek teko patirti, kol kas nieks ne numato, nes oficiališkai toks klausimas iki šiol neiškeltas. Norint pasiekti tikslą, reikia klausimą kelti oficiališkai.

B. Jasiulevičiui. Redakcija negali žinoti kurioje daly yra laisvų likt. puskarininkų vietų. Reikia kreiptis į pačią dalį. Taip pat ir antruoju klausimu tik pati dalis galėtų atsakyti. Atestacijos reikia prašyti savo buvusių viršininkų.

Z. Jankauskui. Kreipkis į kurio nors pulko kapelmeisterį. Jis Tamstai viską plačiau išaiškintų.

Pusk. Ivanauskui. Pražudžius asmens liudijimą, aišku, reikia kreiptis, pranešant apie tai, į savo viršininkus. Išduos kitą. Į kitus klausimus atsakysime vėliau.

J. p. Z. Bačanskui. Plakatų galima gauti. Kiekvienas kainuoja po 30 centų. Persiuntimas paštų visa kartu 10 ct. Atskirai — po 5 ct. Sprendimus siunčiant, galima ženklus dėti ir po 5 ct.

V. Seilius. „Karys“ pratęstas iki metų galo. Galvosūkių sprendimus vėliausiai reikia gauti antradieniais, nes trečiadieniais jau spausdinamas „Karys“.

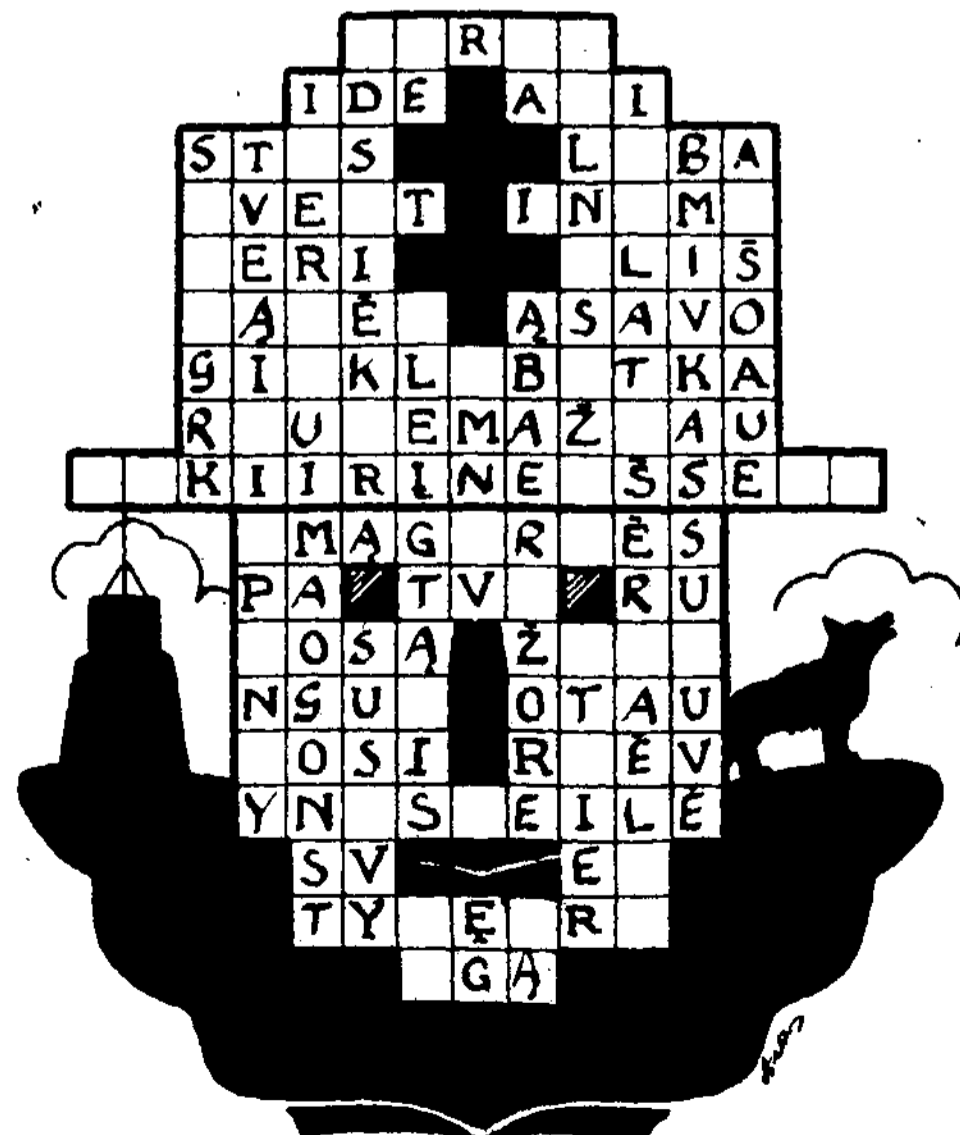
Galvosūkių Nr. 20 sprendimas

1—2, jovaras — varsa = jo; 3—4, ekipa — ep; = kia; 5—6, Naugardas — gandra = au; 7—8, karbitas — britas = ka; 9—10, Atėnai — anai = tē; 11—12, vyšnia — niša = vy; 13—14, Eneida — ēda = nei; 15—16, avalynė — alyva = nē; 17—18, karatas — aktas = ra; 19—20, pergale — galė = per; 21—22, dimisija — misija = di; 23—24, modelis — molis = de; 25—26, Makalė — Kama = lē; X = Jokia auka tē-vynei nėra per didelė.

Gerai išsprendė: A. Valiulis ir P. Jonaitis (ž.).

Galvosūkis Nr. 22

(Vert. 2 tašk.)

Papildant reikiamas raides, perskaityti gulsčiai posakį, koks yra karys.

Pažymėjimas. Juodai dažyti langeliai, bei tamsiai brėžtos linijos žodžių nepertraukia.

Aras